

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19:MJU4

Klimatpolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om det internationella klimatarbetet, EU:s klimatpolitik, övergripande svensk klimatpolitik, nationella åtgärder samt utvärdering och rapportering av klimatpolitiken.

I betänkandet finns 39 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och 4 särskilda yttranden (C, L).

Behandlade förslag

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning.....	10
Utgångspunkter för klimatpolitiken.....	10
Utskottets överväganden.....	13
Det internationella klimatarbetet	13
EU:s klimatpolitik	21
Övergripande svensk klimatpolitik.....	32
Nationella åtgärder	50
Utvärdering och rapportering av klimatpolitiken	72
Reservationer	78
1. Sveriges ambitioner i det internationella arbetet, punkt 1 (M, KD).....	78
2. Sveriges ambitioner i det internationella arbetet, punkt 1 (SD).....	78
3. Genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030, punkt 2 (SD)	79
4. Klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna, punkt 3 (V)	80
5. Undantag för miljöteknik, punkt 4 (V)	81
6. Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete, punkt 5 (C).....	81
7. Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete, punkt 5 (KD).....	82
8. EU:s klimatmål, punkt 6 (SD)	83
9. EU:s klimatmål, punkt 6 (V)	84
10. Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), punkt 7 (M, SD).....	84
11. Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), punkt 7 (V)	85
12. Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), punkt 7 (KD)	85
13. Harmonisering av kompensation för indirekta effekter, punkt 8 (M) ..	86
14. Undantag för utsläppsrätter för torvproduktion, punkt 9 (SD)	87
15. Inriktning för svensk klimatpolitik, punkt 10 (V).....	87
16. Inriktning för svensk klimatpolitik, punkt 10 (L)	88
17. Det svenska klimatramverkets genomförande, punkt 11 (SD)	88
18. Översyn av miljöbalken, skogsvårdslagen m.m., punkt 12 (M)	89
19. Svenska klimatmål, punkt 13 (SD)	90
20. Svenska klimatmål, punkt 13 (V)	90
21. Svenska klimatmål, punkt 13 (KD)	91
22. Konsumtionsbaserade mål, punkt 14 (V)	92
23. Sektorsmål, punkt 15 (SD)	92
24. Sektorsmål, punkt 15 (C).....	93
25. Klimatanpassning, punkt 17 (SD).....	93
26. Koldioxidläckage, punkt 18 (SD).....	94
27. Energiforskning, punkt 19 (SD)	94
28. Miljöskadliga subventioner, punkt 21 (V).....	95
29. Biodrivmedel och reduktionsplikt, punkt 22 (M, KD).....	95
30. Biodrivmedel och reduktionsplikt, punkt 22 (SD).....	96
31. Nationell plan för utveckling av flygbränslen, punkt 23 (KD)	97
32. Överenskommelse om en bana för reduktionsplikten, punkt 24 (M)....	97
33. Konsumtionsåtgärder, punkt 26 (V)	98
34. Konsumtionsåtgärder, punkt 26 (L).....	99

35. Negativa utsläpp och koldioxidlagring, punkt 28 (SD)	100
36. Koldioxidransonering, punkt 29 (V).....	101
37. Utvärdering av klimatpolitiken, punkt 30 (M).....	101
38. Utvärdering av klimatpolitiken, punkt 30 (SD)	102
39. Utvärdering av klimatpolitiken, punkt 30 (V)	103
Särskilda yttranden	104
1. Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete, punkt 5 (L)	104
2. Nationella klimatinvesteringar och principen om klimat effektivitet, punkt 20 (L)	104
3. Biodrivmedel och reduktionsplikt, punkt 22 (L)	104
4. Särskilt yttrande med anledning av januariavtalets påverkan på motionsbehandlingen (C)	105
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	106
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	106

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Det internationella klimatarbetet

1. Sveriges ambitioner i det internationella arbetet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 2,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 5 och 19 i denna del,

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 107 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 22.

Reservation 1 (M, KD)

Reservation 2 (SD)

2. Genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030

Riksdagen avslår motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 9 och 11.

Reservation 3 (SD)

3. Klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna

Riksdagen avslår motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Reservation 4 (V)

4. Undantag för miljöteknik

Riksdagen avslår motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11.

Reservation 5 (V)

EU:s klimatpolitik

5. Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 2.3 och 19 i denna del,

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 5 och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (KD)

6. EU:s klimatmål

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 1 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8, 10 och 12.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (V)

7. Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS)

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10,

2018/19:1311 av Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2416 av Alireza Akhondi (C),

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 26.

Reservation 10 (M, SD)

Reservation 11 (V)

Reservation 12 (KD)

8. Harmonisering av kompensation för indirekta effekter

Riksdagen avslår motion

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 21.

Reservation 13 (M)

9. Undantag för utsläppsrätter för torvproduktion

Riksdagen avslår motion

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 27.

Reservation 14 (SD)

Övergripande svensk klimatpolitik

10. Inriktning för svensk klimatpolitik

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5,

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18.

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (L)

11. Det svenska klimatramverkets genomförande

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 11 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15.

Reservation 17 (SD)

12. Översyn av miljöbalken, skogsvårdslagen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2065 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 4 och

2018/19:2888 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 18 (M)

13. Svenska klimatmål

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3, 4 och 13,

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18.

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (V)

Reservation 21 (KD)

14. Konsumtionsbaserade mål

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 6,

2018/19:746 av Mathias Tegnér m.fl. (S) och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15.

Reservation 22 (V)

15. Sektorsmål

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 10,

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1,

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 7 och 12 samt

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16.

Reservation 23 (SD)

Reservation 24 (C)

16. Nationella strategier för hållbar utveckling

Riksdagen avslår motion

2018/19:1804 av Lawen Redar (S) yrkandena 1–3.

17. Klimatanpassning

Riksdagen avslår motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 25 (SD)

18. Koldioxidläckage

Riksdagen avslår motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 26 (SD)

19. Energiforskning

Riksdagen avslår motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13.

Reservation 27 (SD)

Nationella åtgärder

20. Nationella klimatinvesteringar och principen om klimateffektivitet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1633 av John Weinerhall (M) i denna del och

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4.

21. Miljöskadliga subventioner

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 23 och

2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 28 (V)

22. Biodrivmedel och reduktionsplikt

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 7,

2018/19:2427 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 4,

2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 65,

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 108,

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20,

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13 och

2018/19:2901 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 39.

Reservation 29 (M, KD)

Reservation 30 (SD)

23. Nationell plan för utveckling av flygbränslen

Riksdagen avslår motion

2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 64.

Reservation 31 (KD)

24. Överenskommelse om en bana för reduktionsplikten

Riksdagen avslår motion

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 32 (M)

25. Förnybara drivmedel i arbetsmaskiner

Riksdagen avslår motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 16.

26. Konsumtionsåtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17–19,

2018/19:1611 av Mathias Tegnér (S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5 och 31 samt

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 27.

*Reservation 33 (V)**Reservation 34 (L)***27. Producentåtgärder**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 16.

28. Negativa utsläpp och koldioxidlagring

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:204 av Johnny Skalin (SD),

2018/19:1469 av Ola Johansson (C) yrkande 3,

2018/19:1885 av Johan Hultberg (M) yrkande 1,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 29,

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 29 och 30,

2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 7,

2018/19:2745 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 5 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14.

*Reservation 35 (SD)***29. Koldioxidransonering**

Riksdagen avslår motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24.

*Reservation 36 (V)**Utvärdering och rapportering av klimatpolitiken***30. Utvärdering av klimatpolitiken**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 5 samt

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1.

*Reservation 37 (M)**Reservation 38 (SD)**Reservation 39 (V)*

31. Rapportering av klimatpolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1633 av John Weinerhall (M) i denna del och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 8, 9 och 19.

Stockholm den 5 februari 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Åsa Coenraads (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S), Tina Acketoft (L), Mats Nordberg (SD), Marlène Lund Kopparklint (M), Yasmine Eriksson (SD), Rickard Nordin (C) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 102 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2018/19. Motionsyrkandena rör det internationella klimatarbetet, EU:s klimatpolitik, övergripande svensk klimatpolitik, nationella åtgärder samt utvärdering och rapportering av klimatpolitiken.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden i huvudsak med hänvisning till pågående arbete.

I ärendet finns 39 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och 4 särskilda yttranden (C, L).

Utgångspunkter för klimatpolitiken

Internationella avtal och Agenda 2030

I december 2015 enades världens länder i Paris om ett nytt klimatavtal som binder alla länder och ska börja gälla senast 2020. Den globala uppvärmningen ska enligt avtalet hållas under 2 grader Celsius, och ansträngningar ska göras för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius jämfört med förindustriell nivå. Avtalet innebär att länder utarbetar, meddelar och upprätthåller s.k. nationellt fastställda klimatbidrag dvs. löften om vad man avser att göra för att minska utsläppen av växthusgaser. Parterna ska successivt öka sina bidrag och dessa ska förnyas vart femte år. Sverige ratificerade Parisavtalet den 13 oktober 2016 och blev part den 12 november 2016, vilket innebär att Sverige formellt åtagit sig att genomföra avtalet.

FN:s klimatmöte i Katowice COP 24 i december 2018 resulterade i en gemensam regelbok för hur länderna ska planera, kommunicera, genomföra, rapportera och följa upp sina åtaganden under Parisavtalet. I boken finns också regler för hur man ska följa upp det globala klimatarbetet för att se hur det svarar mot målen i Parisavtalet. Länderna som deltog på klimatmötet i Katowice åtog sig inte att höja sina ambitioner att minska koldioxidutsläppen, utan tidigare utsatta ambitioner står fast. Med dem skulle världens temperatur höjas med 3 grader enligt FN:s klimatpanel IPCC:s specialrapport om 1,5-graders global uppvärmning, alltså över de max 2 grader som Parisavtalet slår fast att temperaturen får höjas.

Under 2015 antog världens länder sjutton globala hållbarhetsmål till 2030, den s.k. Agenda 2030. Mål 13, Bekämpa klimatförändringarna är ett av dessa.

EU:s klimatmål och långsiktiga klimatstrategi

Följande kvantitativa mål ligger till grund för EU:s klimatpolitik, som även har stor betydelse för hur svensk klimatpolitik ska bedrivas:

- I oktober 2009 antog Europeiska rådet EU:s långsiktiga mål som är att till 2050 minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent jämfört med 1990.
- Till 2020 ska EU:s utsläpp minska med 20 procent jämfört med 1990, andelen energi från förnybara energikällor ska öka till 20 procent och energiförbrukningen ska minska med 20 procent. Målsättningen genomförs genom de rättsakter som antagits på EU-nivå under ett samlat klimat- och energipaket till 2020.
- I oktober 2014 antog Europeiska rådet slutsatser med riktlinjer för ett ramverk för EU:s klimat- och energipolitik till 2030 (nedan 2030-ramverket). Enligt beslutet ska utsläppen av växthusgaser till 2030 ha minskat med >40 procent inom EU jämfört med 1990, och 27 procent förnybar energi och 27 procent bättre energieffektivitet ska uppnås. Enligt beslutet ska målet gälla för hela ekonomin. Dessutom ska regler fastställas för hur växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) ska bokföras.

Den 19 december 2018 möttes EU:s energiministrar och förde bl.a. en första diskussion om EU-kommissionens förslag till en långsiktig klimatstrategi: En ren jord åt alla – En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi. Förslaget innehåller scenarier för hur olika samhällssektorer kan bidra till EU:s framtida klimatmål.

Sveriges klimatpolitiska ramverk

Den 15 juni 2017 beslutade riksdagen om ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Ramverket omfattar en klimatlag, ett långsiktigt klimatmål och etappmål för att minska inhemska växthusgaser samt ett klimatpolitiskt råd.

Riksdagen beslutade i samband med ramverket även om en ny precisering av miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan som lyder:

Den globala medeltemperaturökningen begränsas till långt under 2 grader Celsius över förindustriell nivå och ansträngningar görs för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius över förindustriell nivå. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål.

Till miljökvalitetsmålet hör fem etappmål, varav de fyra sistnämnda beslutades av riksdagen 2017.

1. Etappmålet innebär att utsläppen av växthusgaser i Sverige, från verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter, ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990.
2. Senast 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå nettonollutsläpp får kompletterande åtgärder tillgodoräknas. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen 1990.

3. Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), bör senast 2030 vara minst 63 procent lägre än utsläppen 1990. Högst 8 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.
4. Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn bör senast 2040 vara minst 75 procent lägre än utsläppen 1990. Högst 2 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.
5. Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS) ska senast 2030 minska med minst 70 procent jämfört med 2010.

Miljökvalitetsmålet har kopplingar till tre globala hållbarhetsmål i Agenda 2030, varav 7 Hållbar energi för alla och 11 Hållbara städer och samhällen har direkta kopplingar och 15 Ekosystem och biologisk mångfald har indirekta kopplingar.

Utsläppsutveckling i förhållande till klimatmålen

Naturvårdsverket publicerade i december 2018 ny officiell statistik om utsläpp och upptag av växthusgaser (s.k. klimatpåverkande utsläpp) inom Sveriges gränser. Utsläppen var 52,7 miljoner ton koldioxidkvalenter 2017. Det motsvarar en minskning om 0,5 procent jämfört med 2016. För att nå nettonollmålet till senast 2045 behöver utsläppsminskningstakten i genomsnitt ligga på 5 till 8 procent per år. Takten beror dock mycket på utsläppsutvecklingen för anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

De utsläpp som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter (den s.k. icke handlande sektorn) har minskat med 30 procent sedan 1990 och med 0,7 procent mellan 2016 och 2017. Inom sektorn har utsläpp från inrikes transporter minskat något samtidigt som utsläpp från jordbruket har ökat något det senaste året. Utsläppsminskningen är totalt sett inte tillräcklig för att vara i linje med de beslutade klimatmålen för den icke handlande sektorn som antagits i riksdagen. Utsläppen från inrikes transporter (förutom flyget) har minskat med 19 procent sedan 2010, vilket kan jämföras med målet om en minskning med 70 procent till 2030.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) preliminära miljöräkenskaper för andra kvartalet 2018 ökade utsläppen av växthusgaser till luft från den svenska ekonomin med 3,6 procent jämfört med motsvarande period 2016. Vidare framgår av miljöräkenskaperna att utsläppen från hushållen minskar, är oförändrade för tillverkningsindustrin och ökar från transportindustrin andra kvartalet 2018 jämfört med andra kvartalet 2016. Under samma period har ekonomin från produktionssidan vuxit med 4,4 procent.

Utskottets överväganden

Det internationella klimatarbetet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Sveriges ambitioner i det internationella arbetet, genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030, klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna samt undantag för miljöteknik.

Jämför reservation 1 (M, KD), 2 (SD), 3 (SD), 4 (V) och 5 (V).

Motionerna

Sveriges ambitioner i det internationella arbetet

Enligt kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 107 bör Sverige driva på det internationella miljöarbetet. Miljösamarbetet i EU och internationellt ger enligt motionärerna möjligheter till effektiva åtgärder och större miljönytta som stärker svenska företags konkurrenskraft. Vidare menar motionärerna att det är centralt att Sverige driver på det internationella miljöarbetet även för att nå våra nationella miljömål.

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 5 ska Sverige vara ledande i det globala och regionala klimat- och miljöarbetet. För att nå de mål som sju partier enades om i Miljömålsberedningens klimatbetänkande anser motionärerna att det krävs ett nytt ledarskap i klimatpolitiken och politik som främjar förnybar energi, minskar utsläppen från transporterna och åter gör Sverige till en ledande kraft i EU och det globala klimatarbetet. I kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19 i denna del framhåller motionärerna att takten måste öka i det internationella klimatarbetet för att nå Agenda 2030:s och Parisavtalets mål. Miljöproblemen känner inga nationsgränser, och effektiva svar på de utmaningar vi står inför behöver vara internationella. Det krävs enligt motionärerna ett starkt globalt klimatarbete, och när andra länder vacklar behöver Sveriges och EU:s röst vara tydlig.

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att det globala perspektivet inom klimatarbetet bör ges en central plats. Sverigedemokraterna står enligt motionärerna upp för en ansvarsfull och effektiv klimatpolitik, där det globala perspektivet ges en central plats. Motionärerna menar dock att det globala perspektivet kommer i skymundan i svensk klimatpolitik. Vidare i samma motion yrkande 2 föreslår motionärerna att Sverige i internationella förhandlingar ska verka för att de som släpper ut

mest också ska ha de största åtagandena om att minska utsläppen. En för Sverigedemokraterna central uppfattning är att bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser ska uppnås utan att äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Sverigedemokraterna anser därmed att regeringen i förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att åtagandena för medlemsstaterna ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare, såsom Kina, USA, Indien, Ryssland och Japan. Enligt kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 bör satsningarna på internationella klimatinvesteringar ökas på bekostnad av ineffektiva åtgärder i Sverige. Sverigedemokraterna vill se ett ökat fokus på klimatfrågans internationella dimension.

I motion 2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 2 föreslår motionärerna att Sverige i internationella samarbeten ska driva på för utfasning av fossila subventioner. Omställningen till fossilfrihet är enligt motionärerna inte bara avgörande för klimatet, utan också för våra företags möjligheter i en framtid där hållbarhetskraven ökar.

Genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 11 föreslås att målen för att minska utsläppen av växthusgaser ska uppnås utan att äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Sveriges linje vid förhandlingar i EU och på global nivå måste enligt motionärerna vara att de som släpper ut mest också ska ha de största åtagandena att minska sina utsläpp när det kommer till bördefördelningen inom EU och globalt.

Enligt samma motion yrkande 9 föreslår motionärerna vidare att Sverige ska verka för att de frivilliga åtagandena inom ramen för klimatavtalet i Paris framöver ska utformas så att de enkelt ska kunna jämföras. Sverigedemokraterna står bakom klimatavtalet från Paris 2015. Motionärerna anser dock att det är olyckligt att det är komplicerat att jämföra ländernas frivilliga åtaganden då ländernas mål är konstruerade på helt olika sätt.

Klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna

Vänsterpartiet lyfter i två yrkande frågor om klass- och genusperspektivet i klimatförhandlingar. Motionärerna föreslår i partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 att Sverige i internationella klimatförhandlingar och övriga forum som berör klimatfrågan bör uppmärksamma de globala skillnaderna liksom klass- och genusaspekter. Motionärerna påpekar att det finns stora skillnader mellan fattigas och rikas klimatpåverkan även inom länder. Därför behöver det synliggöras vilka som överskrider sitt miljöutrymme och med hur mycket samt att det är kvinnor som drabbas hårdast av miljöförändringarna. I yrkande 2 samma motion framhåller motionärerna att Sverige i internationella klimatförhandlingar och övriga

forum som berör klimatfrågan bör verka för att kvinnors delaktighet och makt stärks i arbetet för att bromsa klimatförändringarna. Enligt motionärerna bör politiska åtgärder mot klimatförändringarna inte vara könsneutrala.

Undantag för miljöteknik

Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11 bör Sverige, i internationella klimatförhandlingar och andra forum, verka för att miljöteknik och vissa livsmedelstekniker som begränsar klimatförändringarna ges liknande undantag som finns i avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS) i fråga om livsbesparande mediciner. För att utvecklingsländer ska ha några möjligheter att bromsa sina egna utsläpp och samtidigt utvecklas behöver de enligt motionärerna få tillgång till modern miljöteknik. Motionärerna framhåller att när utvecklingsländer vill utveckla tekniker för förnybar energi och hållbar livsstil, t.ex. genom att bygga ut vindkraften, måste de antingen betala dyra patentlicenser eller använda gammal teknik där patenträtten gått ut. De har helt enkelt inte råd med den modernaste och miljövänligaste tekniken. Ett center för tekniköverföring har visserligen inrättats (CTCN, Climate Technology Centre and Network, i Köpenhamn), men annars saknas konkreta politiska initiativ för att underlätta tekniköverföring till utvecklingsländer. Sverige borde enligt motionärerna ta liknande initiativ och driva på EU och andra industriländer så att en storskalig tekniköverföring kan komma till stånd. Det skulle bl.a. kunna göras genom att reformera bestämmelser om patent och immaterialrätt på vissa utvalda tekniker.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Sveriges ambitioner i det internationella arbetet

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik konstaterade utskottet inledningsvis att rikare länder som Sverige har ett särskilt ansvar för att gå före i det globala klimatarbetet enligt Parisavtalet. Utskottet delade därför regeringens bedömning att Sverige i de internationella klimatförhandlingarna under klimatkonventionen såväl enskilt som genom EU bör driva på för ett effektivt och ambitiöst genomförande av Parisavtalet. Utskottet delade också regeringens syn i skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige att Sverige nu med än större kraft än tidigare bör sprida budskapet om att en ambitiös klimatpolitik kan främja ekonomisk utveckling. Som tidigare bedömde utskottet att Sverige redan är aktivt pådrivande i det internationella klimatarbetet liksom i genomförandet av Parisavtalet. Sverige agerar som ett föregångsland och sätter det internationella klimatarbetet högt på dagordningen.

Utskottet såg också mycket positivt på att Sverige har ett stort engagemang när det gäller att utveckla internationella instrument under klimatkonventionen

som leder till verifierade utsläppsminskningar med miljöintegritet och hållbar utveckling i fokus. Utskottet noterade att Sverige bidrar till klimatåtgärder i utvecklingsländer genom bilateralt och multilateralt utvecklingssamarbete, utöver de flexibla mekanismerna under Kyotoprotokollet och de internationella samarbetsformerna under Parisavtalet.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) anförde övergångsregeringen att klimatfrågan är en global utmaning och att det är utvecklingen ur ett globalt perspektiv som är avgörande för möjligheterna att nå det övergripande klimatmålet om att begränsa temperaturökningen till långt under 2 grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader.

Under klimatmötet i Katowice COP 24 i december 2018 enades ländernas om att man ska vägledas av den bästa vetenskapen, och man erkände att FN:s klimatpanel IPCC:s specialrapport om 1,5 graders global uppvärmning är den bästa vetenskapen vi har just nu. De nordiska miljö- och klimatministrarna från Sverige, Danmark, Norge, Finland, Island, Färöarna och Åland hade velat gå längre och uttalade i Katowice att de uppskattade och välkomnade IPCC:s specialrapport om 1,5 graders global uppvärmning. De noterade också med djup oro slutsatserna i rapporten och uttryckte att vi tillsammans måste göra större kraftanstängningar för att säkerställa att den globala uppvärmningen stannar under 1,5 grader. De framförde att de avser höja ambitionen i klimatarbetet i linje med Parisavtalets målsättningar. De nordiska länderna Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island skrev den 25 januari 2019 på en gemensam klimatdeklaration där de nordiska länderna åtar sig att arbeta för att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser, och att nordisk klimatdiplomati i internationella forum ska leda till lösningar för minskade utsläpp av växthusgaser.

När det gäller diskussionen om internationella klimatinvesteringar i stället för inhemska åtgärder anförde regeringen i skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige att Sverige länge varit engagerat i att utveckla internationella instrument under FN:s klimatkonvention som leder till verifierade och certifierade utsläppsminskningar med miljöintegritet och hållbar utveckling i fokus. Sverige har sedan 2002 haft ett program för internationella klimatinvesteringar som fokuserat på instrumenten under Kyotoprotokollet, de s.k. flexibla mekanismerna, och då framför allt mekanismen för ren utveckling (clean development mechanism, CDM) och inledningsvis även på gemensamt genomförande (joint implementation, JI). Sveriges engagemang har förutom utsläppsminskningar i de uppåt 100 projekt och tio fonder som Statens energimyndighet deltagit i även bidragit till att utveckla metodiken och regelverket för instrumenten.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik såg utskottet mycket positivt på att Sverige har ett stort engagemang när det gäller att utveckla internationella instrument under klimatkonventionen som leder till verifierade utsläppsminskningar med miljöintegritet och hållbar utveckling i fokus.

Regeringen har vid flera tillfällen anført att det är angeläget att minska de mycket omfattande subventionerna till fossil energi runt om i världen. Senast

gjordes detta av övergångsregeringen i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20). Detta anförs göra den alternativa, fossilfria tekniken ännu mera konkurrenskraftig och underlätta övergången till fossilfria samhällen. Samtidigt skulle många länder kunna förbättra sin ekonomi avsevärt. I skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige skrev den tidigare regeringen att det är viktigt att verka för en global prissättning av växthusgasutsläpp och för att fasa ut subventioner till fossila bränslen.

Sverige deltar tillsammans med Nya Zeeland, Costa Rica, Danmark, Norge, Finland, Etiopien och Schweiz i gruppen Friends of Fossil Fuel Subsidy Reform (FFFSR), för att påskynda den globala utfasningen av subventioner av fossila bränslen (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20). Sverige stöder genom gruppen även Global Subsidies Initiative (GSI) med att bygga upp kunskap och stödja reform och utfasning av subventioner i utvecklingsländer, bl.a. i Indien och i Indonesien.

Inom EU har EU-kommissionen uppmanat medlemsstaterna att avveckla sina miljökadliga subventioner till 2020, inklusive sådana till fossila bränslen.

Se även avsnittet Miljökadliga subventioner under rubriken Nationella åtgärder.

Genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030

I juni 2018 presenterade den förra regeringen en handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030 för åren 2018–2020. Handlingsplanen lyfter fram sex tematiska fokusområden och därutöver fyra nyckelfaktorer för genomförandet. Handlingsplanen fokuserar på det nationella genomförandet av Agenda 2030, men omfattar även Sveriges bidrag till det globala genomförandet av agendan. Enligt handlingsplanen verkar Sverige som en pådrivande kraft inom EU och för det internationella genomförandet för Agenda 2030.

Av regeringsförklaringen den 21 januari 2019 framgår att regeringen ska intensifiera reformarbetet för att genomföra Parisavtalet och att 1,5-gradersmålet måste nås.

Sverige förhandlade under FN:s klimatmöte i Katowice i december 2018 som en del av EU och drev på för ett robust regelverk som säkerställer lika regler för alla och ett ambitiöst genomförande av Parisavtalet. Samtidigt arbetade Sverige för en flexibilitet i tillämpningen utifrån ländernas olika förmåga och ansvar. Viktiga delar i Parisavtalet är att rika länder ska gå före och minska sina utsläpp genom att de åtar sig att anta absoluta utsläppsminskningmål som omfattar hela ekonomin samt att utvecklingsländer ska få stöd i sitt klimatarbete.

Klimatmötet i Katowice resulterade i en gemensam regelbok för hur länderna ska planera, kommunicera, genomföra, rapportera och följa upp sina åtaganden under Parisavtalet. Det finns också regler för hur man ska följa upp hur det globala klimatarbetet svarar mot målen i Parisavtalet. När det gäller rapporteringen ska länderna redovisa uppgifter om hur man genomfört sina

nationella utsläppsåtaganden samt information om utsläppsutvecklingen. Varje land genomgår sedan i uppföljningen en teknisk expertgranskning av sin utsläppsrapportering och hur man genomfört sina utsläppsåtgärder. Länderna deltar också tillsammans i en stödjande multilateral granskning av sina åtaganden och utbyter goda erfarenheter. Det finns också en mekanism som ska underlätta genomförandet och främja efterlevnaden av avtalet. Mekanismen ska hjälpa länder med svårigheter att leva upp till sina åtaganden.

Det man inte lyckades bli klar med under mötet i Katowice är regler för det som kallas gemensamma samarbetsformer. Det handlar bl.a. om hur länder ska kunna genomföra klimatåtgärder i andra länder och hur man ska kunna bedriva utsläppshandel mellan länderna. För Sverige och EU har det varit centralt att undvika dubbelräkning av utsläppsminskningar vid gemensamma samarbetsformer, dvs. att det land som genomför klimatåtgärder utomlands och det land där åtgärden sker inte räknar hem samma utsläppsminskning. Dessa frågor kommer länderna att fortsätta att förhandla om nästa år.

Klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik noterade utskottet att regeringen redan aktivt strävar efter ett jämställt deltagande i beslutsprocesser och beslutande organ samt efter att fortsätta att arbeta för integrering av ett starkt jämställdhetsperspektiv i alla förhandlingsspår. Regeringen har också haft en framträdande roll i arbetet med genusfrågor och uppmärksammandet av kvinnors och flickors särskilda utsatthet och behov vid klimatförändringar. Därtill påminde utskottet om att parterna vid FN:s klimatmöte i Bonn i november 2017 (COP 23) antog en åtgärdsplan för jämställdhet just i syfte att öka kvinnors deltagande i FN:s klimatkonventions beslutandeprocesser.

Utskottet noterade även att Sverige bidrar till klimatåtgärder i utvecklingsländer genom bilateralt och multilateralt utvecklingsamarbete, utöver de flexibla mekanismerna under Kyotoprotokollet och de internationella samarbetsformerna under Parisavtalet.

Sverige var under 2017–2018 medlem i FN:s säkerhetsråd. I detta arbete stod Sverige särskilt upp för folkrätt, mänskliga rättigheter, jämställdhet och ett humanitärt perspektiv. Sverige bidrog bl.a. aktivt till att kvinnor omnämndes i nästintill samtliga av rådets ordförandeuttalanden om krissituationer, vilket tidigare skett i mindre än hälften av dessa uttalanden.

Undantag för miljöteknik

I betänkande 2017/18:NU11 Handelspolitik redovisade näringsutskottet att avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS) utgör en del av Världshandelsorganisationens (WTO) regelverk och innehåller bl.a. bestämmelser om patent och upphovsrätt. Diskussioner pågår fortfarande inom såväl de internationella klimatförhandlingarna som WTO i syfte att förbättra utvecklingsländernas tillgång till modern miljöteknik, t.ex. det arbete

som bedrivs inom ramen för Gröna klimatfonden och inrättandet av CTCN (Climate Technology Centre and Network).

Frågan om tekniköverföring till utvecklingsländer ingår också under flera mål och delmål inom Agenda 2030. För att nå mål 7 om att säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig och hållbar och modern energi för alla har t.ex. länderna enats om att till 2030 stärka det internationella samarbetet för att underlätta tillgång till forskning och teknik inom ren energi, inklusive förnybar energi, energieffektivitet samt avancerad och renare fossilbränslebaserad teknik, samt främja investeringar i energinfrastruktur och ren energiteknik. Enligt mål 17.7 ska länderna också ha enats om att främja utveckling, överföring och spridning av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna på gynnsamma villkor, inklusive koncessions- och förmånsvillkor, på villkor parterna kommit överens om. Inom ramen för Agenda 2030 lanserades även en mekanism för teknikfrämjande, vilken inrättades genom Addis Abeba-handlingsplanen, i syfte att understödja målen för hållbar utveckling. Mekanismen för teknikfrämjande ska grundas på ett flerpartssamarbete mellan medlemsstaterna, det civila samhället, den privata sektorn, forskarvärlden och FN.

Utskottets ställningstagande

Sveriges ambitioner i det internationella arbetet

Utskottet konstaterar som tidigare att rikare länder som Sverige har ett särskilt ansvar enligt Parisavtalet för att gå före i det globala klimatarbetet. Utskottet delar regeringens syn att klimatfrågan är en global utmaning och att det är utvecklingen ur ett globalt perspektiv som är avgörande för möjligheterna att nå det övergripande klimatmålet om att begränsa temperaturökningen till långt under 2 grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Utskottet välkomnar FN:s klimatpanel IPCC:s specialrapport om 1,5 graders global uppvärmning och instämmer i regeringens bedömning att ambitionen i klimatarbetet bör höjas i linje med Parisavtalets målsättningar.

Som tidigare bedömer utskottet att Sverige redan är aktivt pådrivande i det internationella klimatarbetet liksom i genomförandet av Parisavtalet. Utskottet instämmer i att Sverige agerar som ett föregångsland och att Sverige sätter det internationella klimatarbetet högt på dagordningen. Därmed anser utskottet att de förslag som väckts i motionerna 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 107, 2018/19:2426 (C) yrkandena 5 och 19 i denna del samt 2018/19:2820 (SD) yrkande 1 i huvudsak är att betrakta som tillgodosedda och att de därför kan lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet ser mycket positivt på att Sverige har ett stort engagemang när det gäller att utveckla internationella instrument under klimatkonventionen som leder till verifierade utsläppsminskningar med miljöintegritet och hållbar utveckling i fokus. Med hänvisning till det arbete som redan pågår bedömer utskottet att de behov av åtgärder som framhålls i motionerna 2018/19:2820

(SD) yrkandena 2 och 22 är att betrakta som tillgodosedda. Motionerna avstyrks följaktligen.

Utskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att det är angeläget att minska de mycket omfattande subventionerna till fossil energi runt om i världen. Utskottet noterar att Sverige bl.a. deltar i gruppen Friends of Fossil Fuel Subsidy Reform (FFFSR), för att påskynda den globala utfasningen av subventioner av fossila bränslen. Utskottet noterar vidare att EU-kommissionen uppmanat medlemsstaterna att avveckla sina miljöskadliga subventioner till 2020, inklusive sådana till fossila bränslen. Därmed bedömer utskottet att det som framhålls i motion 2018/19:1397 (MP) yrkande 2 är tillgodosett och kan lämnas utan vidare åtgärd.

Genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030

Utskottet noterar att regeringen tagit fram en handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030. Utskottet delar regeringens bedömning att Sverige ska intensifiera reformarbetet för att genomföra Parisavtalet och nå 1,5-gradersmålet. Viktiga delar i Parisavtalet är dels att rika länder ska gå före och minska sina utsläpp genom att åta sig att anta absoluta utsläppsminskning mål som omfattar hela ekonomin, dels att utvecklingsländer ska få stöd i sitt klimatarbete. Utskottet välkomnar att det nu finns en gemensam regelbok för hur länderna ska planera, kommunicera, genomföra, rapportera och följa upp sina åtaganden under Parisavtalet. Därmed föreslår utskottet att motion 2018/19:2820 (SD) yrkandena 9 och 11 lämnas utan vidare åtgärd.

Klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna

I fråga om klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna noterar utskottet som tidigare att regeringen redan aktivt strävar efter ett jämställt deltagande i beslutsprocesser och beslutande organ samt efter att fortsätta att arbeta för integrering av ett stärkt jämställdhetsperspektiv i alla förhandlingsspår. Utskottet konstaterar vidare att Sverige under 2017–2018 var medlem i FN:s säkerhetsråd och att Sverige i detta arbete särskilt stod upp för folkrätt, mänskliga rättigheter, jämställdhet och ett humanitärt perspektiv. Sverige bidrog bl.a. aktivt till att kvinnor omnämndes i nästintill samtliga av säkerhetsrådets ordförandeuttalanden om krissituationer. Tidigare har detta skett i mindre än hälften av dessa uttalanden. Utskottet anser därför att de förslag om klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna som väckts i motion 2018/19:392 (V) yrkandena 1 och 2 är att betrakta som tillgodosedda och därmed kan lämnas utan vidare åtgärd.

Undantag för miljöteknik

Utskottet noterar att näringsutskottet tidigare har behandlat likalydande förslag som det i motion 2018/19:392 (V) yrkande 11 om miljöteknik och om TRIPS-avtalet. Utskottet delar näringsutskottets ställningstaganden om vikten av att utvecklingsländer får tillgång till ny, energieffektiv teknik och att ökad

tillgång till modern miljöteknik är centralt för att dessa länder ska kunna minska utsläppen samtidigt som de utvecklas hållbart. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är bekymmersamt att utvecklingsländerna i dag ofta inte har råd med den modernaste och miljövänligaste tekniken. Samtidigt konstaterar utskottet att arbete och diskussioner fortfarande pågår inom såväl de internationella klimatförhandlingarna som inom Världshandelsorganisationen WTO i syfte att förbättra utvecklingsländernas tillgång till modern miljöteknik, och utskottet föreslår därför att motion 2018/19:392 (V) yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd.

EU:s klimatpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete, EU:s klimatmål, reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), harmonisering av kompensation för indirekta effekter samt undantag för utsläppsrätter för torvproduktion.

Jämför reservation 6 (C), 7 (KD), 8 (SD), 9 (V), 10 (M, SD), 11 (V), 12 (KD), 13 (M) och 14 (SD) samt särskilt yttrande 1 (L).

Motionerna

Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete

I flera motioner efterlyses att Sveriges ambitioner ökar i EU:s klimatarbete. I partimotion 2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 efterfrågas en stark europeisk klimat- och miljöpolitik. Motionärerna framhåller att EU måste ta klimattäten internationellt om världen ska klara klimatkrisen när USA avsäger sig ansvar. Vidare anser motionärerna att mer internationellt och europeiskt samarbete behövs för att få den som smutsar ned att betala mer. För konkurrensens skull ska samma regler gälla i alla EU-länder, och allra helst på internationell nivå. Handeln med utsläppsrätter måste också fungera bättre för att få en bättre klimatstyrning. Vidare anser motionärerna att annullering av utsläppsrätter kan användas för att stärka prissignalerna i detta system. I partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 behöver klimatet och miljön mer EU-samarbete. EU ska enligt motionärerna ta klimattäten internationellt och vara en garant för Parisavtalet och visa vägen framåt i klimatarbetet, och alla EU-länder måste ta sitt klimatansvar. Sverige har i dag relativt låga koldioxidutsläpp per capita jämfört med andra EU-länder, men enligt motionärerna ska vi självklart minska våra utsläpp samtidigt som vi ska driva på för en gemensam effektiv politik inom EU som bidrar till att alla EU-länder minskar sina utsläpp. Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19 i denna del framhåller motionärerna

att takten i EU:s klimatarbete måste öka för att nå Agenda 2030:s och Parisavtalets mål. Enligt motionärerna måste Sverige ligga på för att se till att EU uppfyller sina åtaganden i Parisavtalet och att alla delar av EU:s regler bidrar till klimatmålen. Vidare i yrkande 2.3 samma motion i denna del framhåller motionärerna en önskan om att främja ett regelverk på europeisk och global nivå för att ekonomiska styrmedel effektivt ska kunna användas för resurseffektivitet, en giftfri vardag och minskad klimatpåverkan. Motionärerna anför att lite mer än hälften av EU:s utsläpp i dag faller utanför utsläppshandeln, t.ex. utsläpp från transporter, byggnader och jordbruk. Vidare anför motionärerna att medlemsstaterna har bindande mål för att minska utsläppen i dessa sektorer och att det därför är viktigt att medlemsstaterna kan använda effektiva ekonomiska styrmedel för att nå dessa mål och att EU:s klimatambitioner inte motarbetas av stelbenta statsstödsregler eller skatteregler. Enligt kommittémotion 2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 5 ska Sverige fortsätta att driva på för att EU ska vara ett klimatpolitiskt föredöme. Motionärerna framhåller att klimatförändringarna är vår tids största utmaning och kräver såväl regionala och nationella som globala lösningar. Beroendet av fossila bränslen är enligt motionärerna både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Flera EU-länder har inte ställt om från kolberoende medan andra ökat sitt beroende av fossila källor genom att stänga ned kärnkraft eller investera för lite i förnybara källor. Motionärerna menar att Sverige ska fortsätta driva på för att EU ska vara ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme globalt.

I partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 2 anför motionärerna att regeringen ska arbeta för att genomdriva ett klimatpolitiskt ramverk och en klimatlag på EU-nivå. Miljöpartiet ser ett stort behov av att få en tydligare målstyrning av och genomslag för EU:s klimatarbete. För att åstadkomma det anser motionärerna att ett klimatpolitiskt ramverk och en klimatlag ska införas på EU-nivå. Regeringen bör verka för detta på EU-nivå. I samma motion yrkande 3 menar motionärerna att regeringen ska arbeta för att reformera EU:s regler för statsstöd, stödssystem, budget och övrig politik så att de bidrar till ett fossilfritt samhälle och genomförandet av EU:s del av Parisavtalet. Motionärerna framhåller att det i dagsläget ofta är EU:s regler för statsstöd och andra stödssystem som sätter krokben för länder som vill gå före i klimatarbetet. För att bana väg för de länder som vill gå före måste enligt motionärerna EU:s regler för statsstöd, stödssystem, budget och övrig politik reformeras så att de bidrar till ett fossilfritt samhälle och till genomförandet av EU:s del av Parisavtalet.

EU:s klimatmål

Enligt partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 1 ska regeringen arbeta för att EU:s utsläppsmål bör skärpas så att det ligger i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål. För att 1,5-gradersmålet ska nås krävs enligt motionärerna ett kraftfullt internationellt klimatarbete. Vidare framhålls att

Sverige har en viktig del i det, och givetvis är också Sveriges arbete i EU avgörande.

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 föreslås att åtaganden inom EU bör kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Motionärerna framhåller att det är nödvändigt att åtaganden inom EU kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Vidare skriver motionärerna att EU trots allt bara står för omkring 10 procent av världens utsläpp medan resten av världen ökar utsläppen med motsvarande ett helt EU på mindre än fem år.

Enligt partimotion 2018/18:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8 föreslås att Sverige bör verka för att EU antar följande klimatmål för 2030: till 2030 ska utsläppen av växthusgaser minska med minst 60 procent, jämfört med 1990, och minskningarna ska göras inom Europa. Detta ska vara bindande krav med åtaganden för alla EU-länder. I samma motion yrkande 9 föreslår motionärerna att Sverige även ska verka för att EU antar en målsättning att nå nollutsläpp senast 2050 och att all energiproduktion då ska vara förnybar.

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 anförs att Sverige tills vidare ska ha Europeiska rådets rambeslut från 2014 som riktlinje för sina åtaganden när det gäller reduktioner av utsläpp av växthusgaser. Enligt det beslutet ska utsläppen av växthusgaser minska med minst 40 procent inom EU fram till 2030 jämfört med 1990, vilket innebär 46 procent för Sveriges del. Sverigedemokraternas mål är att försöka uppfylla åtagandet från 2014 och sedan utvärdera utvecklingen innan nya mål sätts upp. I samma motion yrkande 10 skriver motionärerna om fördelningen av utsläppsminskningar inom EU. Motionärerna framhåller att Sverige gavs de mest ambitiösa utsläppsminskningsskraven av samtliga länder när EU beslutade om bördefördelningen. Sverigedemokraterna vill att regeringen i förhandlingarna om framtida bördefördelningar inom EU ska verka för att Sverige inte ska drabbas av hårdare utsläppsminskningsskrav än vad som är genomsnittet bland EU-länderna.

Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS)

I flera motioner efterlyses förändringar i EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS). I partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 föreslås en reformering av EU:s utsläppshandelssystem. Motionärerna anser att systemet måste reformeras i grunden. Bland annat måste taket för koldioxidutsläppen från Europas industrianläggningar skrivas ned ytterligare, och ett minimipris på utsläppsrätter bör införas. Dessutom ska alla utsläppsrätter auktioneras ut och inkomsterna från detta tillfalla medlemsländerna. I kommittémotion 2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 föreslås handelssystemet för utsläppsrätter inom EU utvidgas så att det omfattar alla växthusgaser och vidgas till ett globalt handelssystem med ett gemensamt mål för minskade utsläpp. Motionärerna anser att systemet bör utvidgas till att omfatta även den övriga transportsektorn samt andra

samhällssektorer med stora utsläpp som ännu inte deltar i systemet. Dessutom anser motionärerna att alla växthusgaser bör omfattas av EU:s handelssystem med utsläppsrätter. Enligt kommittémotion 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 26 bör Sverige verka för en sammanlänkning av EU ETS med andra länders och regioners system för handel med utsläppsrätter. Motionärerna anser att Sverige bör sträva efter att komma överens med andra länder som har koldioxidskatt eller handel med utsläppsrätter, i syfte att nå en överenskommelse om gemensamma regler.

I motion 2018/19:1311 av Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S) yrkande 1 framhålls behovet av långsiktiga och kraftfulla åtgärder för att minska utsläppsrätterna i EU:s utsläppshandelssystem. Motionärerna skriver att Sverige under de närmaste åren kommer att behöva ta snabba steg mot att minska och sedan helt ta bort våra utsläpp. Vidare skriver motionärerna att en av de avgörande frågorna under den fjärde handelsperioden (2021–2030) i EU ETS är hur de stora överskotten av utsläppsrätter som har uppstått, ska hanteras. Sverige måste enligt motionärerna följa utvecklingen av utsläppsrätter i EU ETS, och om överskotten inte försvinner och priserna på utsläppen ökar måste åtgärder vidtas, redan under den fjärde handelsperioden. I samma motion yrkande 2 föreslår motionärerna avdragsrätt för skrotande av utsläppsrätter. Motionärerna menar att Sverige kan göra saker för att förbättra EU ETS och komma åt överskottet av utsläppsrätter. Ett förslag som synt i debatten är att införa avdragsrätt för den som skrotar utsläppsrätter. Enligt motionärerna skulle det vara en möjlighet för att öka incitamenten att göra miljöinsatser och för medborgarna att närma sig detta komplicerade system. I motion 2018/19:2416 av Alireza Akhondi (C) föreslås att Sverige inom EU ska verka för en reform av handeln med utsläppsrätter, vilket innebär mer harmonisering, färre utsläppsrätter, slopande av fri tilldelning och mer riktmärken. Motionären skriver att EU:s främsta klimatverktyg är EU ETS och att man med den senaste reformen har kommit till rätta med att få bort det stora överskott på utsläppsrätter som byggts upp och hållit nere priset på utsläppsrätter. Men den senaste reformen har också inneburit att gratistilldelning av utsläppsrätter till industrin fortsätter. Motionären anför att gratistilldelningen av utsläppsrätter till industrisektorer med störst utsläpp och till den mest fossilintensiva energiproduktionen inte kan fortsätta. Under den kommande tioårsperioden måste vi enligt motionären fasa ut den fria gratistilldelningen av utsläppsrätter till både industrin och energisektorn och i stället genom innovationsfonden inom EU ETS möjliggöra för nya tekniker och innovativa lösningar för att kunna konkurrera på lika villkor.

Harmonisering av kompensation för indirekta effekter

I kommittémotion 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 21 anför att en harmonisering av kompensationen för indirekta effekter bör drivas på. Motionärerna framhåller att elnätet är sammankopplat med våra grannländer, vilket leder till att fossil energi också påverkar priset.

Eftersom den sista kilowattimmen bestämmer priset på all el som säljs påverkar EU ETS indirekt elpriset, trots att elen inte har några utsläpp. Dessa indirekta effekter får medlemsstaterna kompensera för, men det nuvarande systemet för kompensation motarbetar enligt motionärerna dock hela utsläppshandelns syfte, då det ger länder som ännu inte ställt om sin elproduktion en konkurrensfördel gentemot länder som faktiskt minskat sin andel fossilbaserad elproduktion. Motionärerna anser att ett sådant system i grunden är orimligt och menar att man genom att harmonisera kompensationen för indirekta effekter på EU-nivå i förlängningen skulle gynna länder som har ställt om sin elproduktion och på så sätt främja övergången till ett fossilfritt samhälle.

Undantag för utsläppsrätter för torvproduktion

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 27 föreslås att användningen av torv från redan dikade torvmarker inte ska behöva utsläppsrätter inom EU ETS. Motionärerna skriver att torven i Sverige klassas som förnybar vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter då EU klassar torven som fossil energi. Motionärerna anser att torven under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar ska klassas som förnybar, men även att regeringen inom EU ska verka för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete

Regeringen har under 2018 verkat för att EU ska utforma en ambitiös och långsiktig klimatstrategi i linje med de långsiktiga målen i Parisavtalet och därutöver möjliggöra effektiva ekonomiska styrmedel för att sänka utsläppen. Enligt Miljö- och energidepartementet arbetar regeringen i dag med EU-frågor utifrån EU-kommissionens förslag till övergripande mål om att nå nettonollutsläpp i EU senast 2050. Av regeringsförklaringen den 21 januari 2019 framgår att regeringen ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Detta framgår även av det s.k. januariavtalet. Januariavtalet är det avtal som träffades i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet. Avtalet är en överenskommelse om politikens inriktning på flera områden, bl.a. när det gäller Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete. Av avtalet framgår att EU:s regler för statsstöd och övriga stödsystem ska reformeras så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet.

Enligt den svenska ståndpunkten vid miljörådsmötet den 20 december 2018 delade regeringen kommissionens bedömning att en omställning till netto-noll-utsläpp 2050 behövs av både ekonomiska och miljömässiga skäl. Kostnaderna riskerar bli oacceptabelt höga och påverka industrins konkurrenskraft negativt om omställningen sker för sent och i otillräcklig omfattning. För att kunna realisera den målbild som kommissionen beskriver är det enligt regeringens uppfattning viktigt att omställningen, i likhet med vad kommissionen pekar på, inleds tidigt och omfattar hela ekonomin samt görs på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Regeringen anser att scenarierna och särskilt antagandena om hur negativa utsläpp ska kunna nås behöver behandlas grundligt. Vidare behöver det säkerställas att strategins scenarier verkligen gör det möjligt för EU att bidra till att nå Parisavtalets 1,5-gradersmål. EU stärker sin roll som ledare i kampen mot klimatförändringarna genom meddelandet om en långsiktig strategi, som kommer bidra positivt till de internationella klimatförhandlingarna. Regeringen vill se att behandlingen av meddelandet leder till att EU följer uppmaningen i Parisavtalet och under 2020 lämnar in en klimatstrategi till FN som är i linje med de långsiktiga målen i Parisavtalet. Regeringen välkomnar därför en fortsatt diskussion om strategin där en viktig fråga blir hur generella styrmedel som bidrar till Parisavtalets temperaturmål kan utformas för att få en så bred acceptans och uppslutning som möjligt.

I skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige anförde regeringen att all relevant EU-lagstiftning och alla relevanta EU-processer bör bidra till och inte motverka Parisavtalets långsiktiga klimatmål. På ett övergripande plan är det enligt skrivelsen centralt med en revidering av energiskattdirektivet och statsstödsregelverket och en långtidsbudget för EU som stöder Parisavtalet. Vidare ansåg regeringen att de aktuella EU-regelverken bör ge medlemsstaterna större handlingsutrymme när det gäller utformningen av kostnadseffektiva styrmedel för att minska utsläppen i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsätter (EU ETS). Regeringen framhöll att den driver ett långsiktigt påverkansarbete för att globalt främja prissättning av växthusgasutsläpp genom exempelvis aktiv medverkan i det internationella initiativet Carbon Pricing Leadership Coalition och i FN:s skattekommitté.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik delade utskottet regeringens bedömning att EU spelar en avgörande roll som ledare i det internationella klimatarbetet dels för att bidra till att nå Parisavtalets långsiktiga mål, dels för att visa omvärlden att det går att förena god ekonomisk tillväxt med klimathänsyn. Det är därför angeläget att samtliga EU:s regelverk och processer bidrar till ett effektivt genomförande av avtalet snarare än att motverka dess målsättningar. Utskottet välkomnade att regeringen verkar för att relevanta EU-regelverk ska ge medlemsstaterna större handlingsutrymme när det gäller utformningen av effektiva styrmedel för att minska utsläppen i den icke handlande sektorn.

EU:s klimatmål

EU:s övergripande långsiktiga klimatmål är att till 2050 minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent jämfört med 1990. EU-kommissionen förespråkar i EU:s meddelande om en långsiktig klimatstrategi nettonollutsläpp av växthusgaser i EU till 2050. Det är i linje med Sveriges inställning att EU ska nå nettonollutsläpp senast 2050, eller tidigare om vetenskapen visar att det krävs.

Av faktagruppen En långsiktig strategi för EU (2018/19:FPM:19) framgår att regeringen delar kommissionens bedömning att en omställning till nettonollutsläpp 2050 behövs av både ekonomiska och miljömässiga skäl. Vidare framhålls i promemorian att Parisavtalet uppmanar parterna att senast 2020 ta fram långsiktiga strategier för att minska utsläppen av växthusgaser. Den 28 november 2018 antog kommissionskollegiet EU:s meddelande om en långsiktig klimatstrategi för EU. Kommissionen har tagit fram åtta olika scenarier för utsläppsminskningar varav två ska leda till nettonollutsläpp 2050.

Regeringen välkomnar meddelandet om en långsiktig klimatstrategi och att strategin beskriver hur en omställning av hela den europeiska ekonomin kan ske inom ramen för scenarier som är i linje med temperaturmålen i Parisavtalet.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik delade utskottet regeringens uppfattning att EU:s klimatmål behöver skärpas, och välkomnade att regeringen i relevanta forum driver på för mer ambitiösa utsläppsmål.

På miljörådets möte den 20 december 2018 enades EU:s miljöministrar om hur mycket koldioxid nyproducerade lastbilar ska få släppa ut. Överenskommelsen innebär främst att koldioxidutsläppen från tunga fordon ska minska med 15 procent till 2025 och med 30 procent till 2030, jämfört med utsläppen 2019. Målet för 2030 är bindande om det inte aktivt ändras vid översynen 2022, vilket är en förstärkning av förslaget som välkomnas av regeringen. Sverige drev på i förhandlingarna för att målen borde vara mer ambitiösa: 20 procent till 2025 och med ett indikativt mål om 35 procent till 2030, jämfört med 2019. Efter överenskommelsen i miljörådet kommer förhandlingar att inledas mellan EU-kommissionen, Europaparlamentet och rådet. Detta väntas ske under våren 2019.

Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS)

Den 23 november 2017 beslutade Europeiska rådet och Europaparlamentet om en reformering av handelssystemet, för kommande handelsperiod (2021–2030). Beslutet innebär bl.a. att det totala antalet utsläppsrätter ska minska med 2,2 procent per år fr.o.m. 2021 (vilket kan jämföras med dagens 1,74 procent per år). Syftet är att uppnå målet om utsläppsminskningar på 43 procent, vilket är beslutat enligt EU:s 2030-ramverk för de verksamheter som ingår i utsläppshandeln. Det är viktigt att poängtera att medlemsstaterna inte har specifika åtaganden under EU ETS, utan att utsläppsminskningarna ska åstadkommas av anläggningarna som omfattas av EU ETS som kollektiv.

Beslutet innebär också att de utsläppsrätter som årligen förs över i marknadsstabilitetsreserven, som överstiger föregående års auktionering, fr.o.m. 2023 kommer att annulleras. Marknadsstabilitetsreserven är en mekanism som gör det möjligt att leverera utsläppsrätter som svar på förändringar i efterfrågan och på så sätt behålla balansen i EU:s utsläppshandelssystem. Från och med den 1 januari 2019 placeras överskott av utsläppsrätter i reserven. I och med reformeringen av EU ETS kan nu ytterligare insatser för nationella utsläppsminskningar även under vissa förutsättningar ha en effekt på utsläppstaket för hela unionen (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20).

Parallellt med reformeringen av den kommande handelsperioden pågår förberedelser för att ansluta Schweiz nationella system till EU:s utsläppshandelssystem. Sverige har genom Naturvårdsverket också inlett ett samarbete med Kalifornien för att utveckla och förbättra systemen för handel med utsläppsrätter. Ett skäl att utveckla utsläppshandeln är för att vara i linje med Parisavtalets målsättningar.

I juni 2018 enades EU:s ministerråd och Europaparlamentet om en överenskommelse om förordningen om styrningen av energiunionen. Förordningen ska säkerställa att medlemsländerna uppfyller sina åtaganden för klimat och energi till 2030 på EU-nivå. Enligt förordningen ska länderna upprätta nationella energi- och klimatplaner samt långsiktiga klimatplaner (i minst ett 30-årsperspektiv) och dessutom följa upp genomförandet.

Miljö- och energidepartementet har skickat promemorian Ändring i förordningen om handel med utsläppsrätter för att undanta vissa mindre fjärrvärmeanläggningar från Europeiska unionens system för handel med utsläppsrätter (M2018/02954/R) på remiss med svarsdatum senast den 11 mars 2019. I promemorian föreslås att mindre anläggningar som är anslutna till ett fjärrvärmenät med en sammanlagd installerad tillförd effekt över 20 megawatt och bibränsleanläggningar som är anslutna till sådana fjärrvärmenät inte längre ska omfattas av EU ETS, under förutsättning att en sådan anläggning inte släpper ut mer än 2 500 ton koldioxid per år under en treårsperiod.

När det gäller avdragsrätt för klimatkompensation genom borttagning av utsläppsrätter skickade regeringen ut en lagrådsremiss med ett förslag om avdragsrätt 2016. I budgetpropositionen för 2017 valde regeringen att inte gå vidare med det remitterade förslaget utan avsåg i stället att se över alternativa förslag på skatteavdrag för företag och privatpersoner som minskar utsläppsutrymmet. I 2018 års ekonomiska vårproposition (prop. 2017/18:100) höjdes anslag 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar med ytterligare 10 miljoner kronor för statsbidrag till företag som klimatkompenserar. På grund av förändrade förutsättningar har regeringen dock beslutat att inte nyttja de avsatta medlen för statsbidrag till företag som klimatkompenserar.

Harmonisering av kompensation för indirekta effekter

I EU:s riktlinjer för vissa statliga stödåtgärder inom ramen för systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser efter 2012 kan medlemsstaterna bevilja statligt stöd till sektorer eller delsektorer som bedöms vara utsatta för en betydande risk för koldioxidläckage på grund av kostnader som hänger samman med att utsläpp av växthusgaser förs över på elpriserna för att kompensera för dessa kostnader i enlighet med reglerna om statligt stöd.

Regeringen ansåg i svensk ståndpunkt inför mötet i miljørådet den 19 december 2016 (prot. 2016/17:15) att det inte ska ställas några direkta krav på medlemsstaterna att kompensera sin industri. När kompensation sker ska det finnas gemensamma och restriktiva regler för kompensation för indirekta effekter. Regeringen avsåg att verka för ett årligt, obligatoriskt och transparent rapporteringsramverk för kompensation för indirekta effekter för att kunna göra en samlad bedömning av elpriskompensationens påverkan på svensk industris konkurrenskraft.

Enligt uppgifter från Miljö- och energidepartementet planeras en översyn av riktlinjerna för kompensation inför nästa handelsperiod 2021–2030. Sverige kompenserar själva inte för indirekta effekter, och regeringen har framhållit att det bör vara frivilligt för medlemsländerna att kompensera men att riktlinjerna för kompensation bör vara tydliga och likartade för alla medlemsländer.

Undantag för utsläppsrätter för torvproduktion

Regeringen redovisar i skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige att nettoupptaget i långlivade träprodukter är högre nu än 1990 till följd av ökad produktion av trävaror. Utsläpp i LULUCF-sektorn (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk) sker också genom avgång av koldioxid från utdikad organogen mark, vilken tidigare i stor utsträckning varit våtmark, i såväl skogsbruket som jordbruket samt från bebyggd mark. Skogs- och jordbruksmarken utgörs till en del av våtmarker som har dikats för att det ska gå att odla skog eller bedriva jordbruk. Dikningen innebär att syrehalten i marken ökar, vilket leder till att torven bryts ned och att koldioxid avgår till atmosfären. Utsläppen som redovisas i kategorin bebyggd mark sker främst på grund av att koldioxid avgår vid avskogning i samband med husbyggen och vägbyggen.

Regeringen lyfte i skrivelsen även fram att kommissionen i juli 2016 presenterade ett förslag till en förordning som inkluderar utsläpp och upptag av LULUCF-sektorn i EU:s ramverk för klimat och energi till 2030 (COM(2016) 479 final). I förslaget formuleras medlemsländernas åtaganden så att varje medlemsland förbinder sig att säkerställa att nettoupptagen inte ska minska, eller i de fall nettoutsläpp för sektorn redovisas, att nettoutsläppen inte ska öka inom landets territorium under åtagandeperioden. Den 14 december 2017 nåddes en preliminär överenskommelse mellan det estniska

ordförandeskapet och Europaparlamentet (den slutliga rättsakten undertecknades den 30 maj 2018).

I betänkande 2016/17:MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige hänvisade utskottet till att Naturvårdsverket i rapporten Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan från juni 2016 bedömde att användning av torv påverkar klimatet och i klimathänseende är jämförbart med fossila bränslen som stenkol och olja. Rapporten bereds fortfarande i Regeringskansliet. Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet pågår inte något arbete om ändring av regler för utsläppsrätter för torvproduktion.

Frågan om torvens roll i elcertifikatsystemet har vid ett flertal tillfällen behandlats av näringsutskottet. I betänkande 2017/18:NU22 Energipolitikens inriktning hänvisade utskottet till det som utskottet tidigare anfört under våren 2017 vid behandling av regeringens proposition Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2017 (prop. 2016/17:179, bet. 2016/17:NU20). Utskottet konstaterade då att torv är en marginell företeelse inom ramen för elcertifikatssystemet vars roll dessutom tycks minska samt att regeringen hade meddelat avsikten att bevaka frågan om torvens roll inom detta system.

Utskottets ställningstagande

Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete

Utskottet anser liksom tidigare att EU spelar en avgörande roll som ledare i det internationella klimatarbetet, dels genom att bidra till att nå Parisavtalets långsiktiga mål, dels genom att visa omvärlden att det går att förena god ekonomisk tillväxt med klimathänsyn. Det är därför enligt utskottet angeläget att regeringen fortsätter att verka för att EU utformar en ambitiös och långsiktig klimatstrategi i linje med de långsiktiga målen i Parisavtalet samt verkar för effektiva styrmedel för att sänka utsläppen. Utskottet välkomnar att regeringen ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Utskottet noterar vidare att regeringen enligt januariavtalet åtagit sig att reformera EU:s regler för statsstöd och övriga stödsystem så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet.

Utskottet föreslår därmed att motionerna 2018/19:2040 (L) yrkande 21, 2018/19:2255 (L) yrkande 3, 2018/19:2426 (C) yrkandena 2.3 och 19 i denna del, 2018/19:2726 (KD) yrkande 5 samt 2018/19:2733 (MP) yrkandena 2 och 3 avslås.

EU:s klimatmål

Utskottet noterar att EU-kommissionen förespråkar nettonollutsläpp av växthusgaser i EU till 2050, vilket är i linje med Sveriges inställning att EU ska nå nettonollutsläpp senast 2050. Utskottet delar regeringens och kommissionens bedömning att en omställning till nettonollutsläpp 2050

behövs av både ekonomiska och miljömässiga skäl. Liksom tidigare delar utskottet regeringens syn att EU:s klimatmål behöver skärpas och välkomnar att regeringen i relevanta forum driver på för mer ambitiösa utsläppsmål.

I avvaktan på resultatet av det pågående arbetet och de diskussioner som nu förs inom EU finner utskottet inget skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna 2018/19:2733 (MP) yrkande 1, 2018/19:2820 (SD) yrkande 12, 2018/18:392 (V) yrkandena 8 och 9 samt 2018/19:2820 (SD) yrkandena 8 och 10. Motionsyrkandena avstyrks.

Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS)

Utskottet vill inledningsvis framhålla att Europeiska rådet och Europaparlamentet den 23 november 2017 beslutade om en reformering av handelssystemet, för kommande handelsperiod (2021–2030). Beslutet innebär bl.a. att överskott av utsläppsrätter fr.o.m. den 1 januari 2019 placeras i marknadsstabilitetsreserven, vilket betyder att ytterligare insatser för nationella utsläppsminskningar under vissa förutsättningar har en effekt på utsläppstaket för hela unionen.

Utskottet noterar att man förbereder för att ansluta Schweiz nationella system till EU:s utsläppshandelssystem. Dessutom har Sverige inlett ett samarbete med Kalifornien för att utveckla och förbättra systemen för handel med utsläppsrätter.

Vidare noterar utskottet att EU:s ministerråd och Europaparlamentet enats om en överenskommelse om förordningen om styrningen av energiunionen som bl.a. innebär att medlemsländerna ska upprätta nationella energi- och klimatplaner samt långsiktiga klimatplaner (i minst ett 30-årsperspektiv).

När det gäller avdragsrätt för klimatkompensation genom borttagning av utsläppsrätter vill utskottet framhålla att regeringen tidigare remitterat ett sådant förslag men därefter valt att inte gå vidare.

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:392 (V) yrkande 10, 2018/19:2764 (KD) yrkande 13, 2018/19:2895 (M) yrkande 26, 2018/19:1311 (S) yrkandena 1 och 2 samt 2018/19:2416 (C) avslås.

Harmonisering av kompensation för indirekta effekter

Inledningsvis framhåller utskottet att EU enligt uppgift planerar en översyn av riktlinjerna för kompensation inför nästa handelsperiod 2021–2030. Utskottet delar regeringens bedömning att det inte ska ställas några direkta krav på medlemsstaterna att kompensera sin industri. Vidare välkomnar utskottet att regeringen verkar för ett årligt, obligatoriskt och transparent rapporteringsramverk för kompensation för indirekta effekter för att kunna göra en samlad bedömning av elpriskompensationens påverkan på svensk industris konkurrenskraft.

Med hänvisning till detta arbete bedömer utskottet att motion 2018/19:2895 (M) yrkande 21 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Undantag för utsläppsrätter för torvproduktion

Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket i rapporten Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan från juni 2016 bedömde att användning av torv påverkar klimatet och att torv i klimathänseende är jämförbart med fossila bränslen som stenkol och olja. Rapporten bereds i Regeringskansliet. Enligt uppgift pågår inte något arbete i Regeringskansliet om att ändra regler för utsläppsrätter för torvproduktion. Utskottet ser därför inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2018/19:169 (SD) yrkande 27 och avstyrker motionen.

Övergripande svensk klimatpolitik**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen avslår motionsyrkanden om inriktning för svensk klimatpolitik, det svenska klimatramverkets genomförande, översyn av miljöbalken, skogsvårdslagen m.m., svenska klimatmål, konsumtionsbaserade mål, sektorsmål, nationella strategier för hållbar utveckling, klimatanpassning, koldioxidläckage samt energiforskning.

Jämför reservation 15 (V), 16 (L), 17 (SD), 18 (M), 19 (SD), 20 (V), 21 (KD), 22 (V), 23 (SD), 24 (C), 25 (SD), 26 (SD) och 27 (SD).

Motionerna*Inriktning för svensk klimatpolitik*

Enligt partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 framhålls principen om att förorenaren ska betala. I stället för kortsiktiga och dyra stöd och subventioner vill Liberalerna ha grön skatteväxling och klimatsmarta investeringar. Liberalernas politik syns framför allt i skattetabellerna där den som smutsar ned får betala mer.

Nationellt klimatbidrag (NDC)

Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 bör Sverige presentera ett nationellt klimatbidrag, s.k. NDC (nationally determined contributions), som kompletterar och går utöver EU:s. Motionärerna anför att FN:s sekretariat för klimatkonventionen samt flera organisationer och oberoende forskare har konstaterat att de samlade klimatbidragen inte alls räcker för att förhindra en global temperaturhöjning till max 2 grader. Motionärerna anser att i stället för att Sverige står bakom

EU:s klimatbidrag (NDC), dvs. löften om vad man avser att göra för att minska utsläppen av växthusgaser, bör Sverige presentera ett eget klimatbidrag.

Kommunala åtgärder

I partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 17 föreslår motionärerna att det bör lagstiftas om att kommunerna ska anta lokala klimatmål som bidrar till att nå de nationella klimatmålen. Förslagsvis bör denna lagstiftning enligt motionärerna göras inom ramen för kommunallagen. Miljöpartiet anser att det är viktigt att det lokala klimatarbetet får stöd och riktlinjer så att det kan ta fart i hela landet. För att nå de nationella klimatmål som finns knutna till det klimatpolitiska ramverket krävs åtgärder på alla nivåer – lokalt, regionalt och nationellt. I samma motion yrkande 18 föreslår motionärerna att en plattform etableras där kommunernas klimatåtgärder, klimatplaner och klimatbudgetar kopplas till 1,5-gradersmålet och Parisavtalet. För att öka takten i det lokala klimatarbetet föreslår Miljöpartiet en nationell plattform till vilken kommunernas klimatarbete kopplas, där målsättningar och åtgärder för att nå dem redovisas. Där kan kommunernas åtaganden till Parisavtalets 1,5-gradersmål och de nationella klimatmålen synliggöras. Där kan också kommunernas klimatåtgärder, klimatplaner och klimatbudgetar lyftas fram.

Det svenska klimatramverkets genomförande

Enligt partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 11 bör regleringsbrev till myndigheter ses över och anpassas till det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen. Motionärerna anför att det sedan överenskommelsen om det klimatpolitiska ramverket antogs och klimatlagen trädde i kraft har blivit alltmer uppenbart att andra delar av den svenska lagstiftningen och styrningen inte är anpassad till det klimatpolitiska ramverkets mål och regler.

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15 föreslås att det klimatpolitiska rådet avskaffas. Sverigedemokraterna avstyrkte förslaget om att införa ett klimatpolitiskt råd eftersom man anser att behovet av det föreslagna rådet och dess status framstår som mycket oklara. Denna situation har enligt motionärerna inte förändrats varför det klimatpolitiska rådet bör avskaffas. Motionärerna framhåller att det redan finns instanser som Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen och Konjunkturinstitutet som har till uppgift att granska regeringens åtgärder bl.a. på detta område, vilket gör att det kommer att bli överlapp. Uppgiften att bedöma huruvida regeringens politik är tillräcklig för att uppfylla målen hanteras redan av Naturvårdsverket.

Översyn av miljöbalken, skogsvårdslagen m.m.

I tre motioner efterfrågas en översyn av miljöbalken. I partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 4 efterfrågas att

regeringen genomför en översyn och anpassning av miljöbalken, skogsvårdslagen och annan relevant lagstiftning så att den bidrar till att uppfylla de klimatmål som har beslutats av Sveriges riksdag. Motionärerna anser att det sedan klimatlagen trädde i kraft har blivit alltmer uppenbart att andra delar av den svenska lagstiftningen och styrningen inte är anpassade till de mål och regler som anges i ramverket. I kommittémotion 2018/19:2888 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7 framhåller motionärerna miljöbalken bör ses över i syfte att tydligare lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande. Motionärerna anför att skogen har stor potential att bidra i kampen mot klimatförändringarna. Motionärerna anser att den potentialen ska tas till vara och att klimathänsyn inte tillräckligt beaktas i de avvägningar som görs med stöd av miljöbalken. I motion 2018/19:2065 av Cecilie Tenfjord Toftby (M) efterfrågas en översyn av miljöbalken. Motionären anser att det är oroväckande att klimatet inte särskilt pekats ut i miljöbalken, och med anledning av det bör miljöbalken ses över.

Svenska klimatmål

Enligt kommittémotion 2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 ska Sverige vara helt klimatneutralt 2045. Kristdemokraterna värnar målet om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären 2045.

Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 ska etappmålet om utsläppsminskning till 2020 för den icke handlande sektorn uppnås genom nationella insatser för utsläppsminskningar. Sveriges etappmål om att våra utsläpp av växthusgaser utanför den handlande sektorn ska minska med 40 procent till 2020 kan nås med hjälp av flexibla mekanismer. Vänsterpartiet anser att målet bör nås helt och hållet genom enbart nationella insatser. Vänsterpartiet anser vidare att internationella klimatinvesteringar är nödvändiga men att dessa inte bör användas för att nå det nationella klimatmålet. Enligt samma motion yrkande 4 ska etappmålen om utsläppsminskningar till 2030 och 2040 för den icke handlande sektorn uppnås genom nationella insatser för utsläppsminskningar. Vänsterpartiet är positivt till att utsläppsmålen för den icke handlande sektorn ingår som etappmål i miljömålssystemet, men anser inte att utsläppsmålen till 2030 och 2040 ska kunna nås genom s.k. flexibla mekanismer. Vänsterpartiet anser att kompletterande åtgärder öppnar för att Sverige riskerar att tappa fokus på egna nödvändiga utsläppsminskningar och till del får förlita sig på åtgärder med osäker klimatnytta. Vidare i samma motion yrkande 13 föreslås klimatmål för nollutsläpp av växthusgaser till atmosfären till senast 2040. Motionärerna anser att klimatmålet ska nås genom utsläppsminskningar inom landet, omfatta utsläpp inom såväl den handlande som den icke handlande sektorn, dvs. oavsett om det innefattar utsläpp som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter eller de som hanteras nationellt, och avse de utsläpp som är skapade av mänsklig verksamhet.

Enligt kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 ska målet för svensk klimatpolitik utgå från hur man så kostnadseffektivt som möjligt kan bidra till att minska utsläpp av klimatgaser på global nivå. Motionärerna anför att regeringen bör ge Miljömålsberedningen nya direktiv för klimatpolitiken. Vidare att forskning har visat att bindande mål för förnybart inom EU kraftigt kan öka kostnaderna utan att utsläppen minskar.

Konsumtionsbaserade mål

I flera motioner efterlyses ett konsumtionsbaserat utsläppsmål. Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 6 bör Sverige anta ett etappmål för att minska de konsumtionsrelaterade utsläppen av växthusgaser. Vänsterpartiet vill, i likhet med en mängd miljöorganisationer och aktörer, införa ett kompletterande mål och konkreta åtgärder för att de konsumtionsrelaterade utsläppen ska minska. Motionärerna skriver att det också har framförts av Miljömålsberedningens experter och sakkunniga samt av Klimatmålsinitiativet, en bred sammanslutning av 21 olika aktörer. Vänsterpartiet anser att de konsumtionsrelaterade utsläppen ska inordnas i det klimatpolitiska ramverket genom en kompletterande målstyrning för att stärka Sveriges förutsättningar att nå miljökvalitetsmålen, och generationsmålet i synnerhet. I partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 14 föreslås att ett kompletterande mål antas för den klimatpåverkan som Sverige bidrar till i andra länder genom utsläpp från varor, resor och tjänster – dvs. ett konsumtionsmål. Motionärerna anför att vår konsumtion, både som samhälle och som individer, i dag orsakar större utsläpp i andra länder än i Sverige. Enligt samma motion yrkande 15 bör regeringen initiera ett arbete som tar fram förslag på åtgärder för att uppnå ett kompletterande konsumtionsmål för den klimatpåverkan som Sverige bidrar till genom utsläpp från varor, resor och tjänster. I motion 2018/19:746 av Mathias Tegnér m.fl. (S) anförs behovet av konsumtionsbaserade klimatmål. Motionärerna skriver att svenskarnas konsumtionsbaserade utsläpp handlar om ca 11 ton per år, vilket är nästan dubbelt så högt per capita som produktionsbaserade utsläpp. Enligt motionärerna måste utsläppen troligen minska till 1–2 ton per år fram till 2050, om vi ska klara 1,5-gradersmålet. Enligt motionärerna räcker det således inte att Sveriges utsläpp inom riket minskar, utan vi måste också minska dem som uppstår på grund av det vi konsumerar. Motionärerna anser att utsläppen måste mätas och mål sättas upp för att uppnå detta. Vidare behöver samtal föras kring hur vi i framtiden kan komplettera dagens mål med någon form av konsumtionsbaserat mål inom ramen för det klimatpolitiska ramverket.

Sektorsmål

I partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7 efterfrågas att regeringen genomför en översyn och anpassning av relevanta

mål inom alla sektorer, såsom de transportpolitiska målen, så att de bidrar till att uppnå de klimatmål som har beslutats av Sveriges riksdag. Motionärerna framhåller att förutom lagstiftningen behöver även andra regelverk anpassas till det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen. Ett sådant område är enligt motionärerna t.ex. de transportpolitiska målen, som i vissa avseenden kan utgöra ett onödigt och oönskat hinder mot att uppnå sektorns klimatmål. I samma motion yrkande 12 efterfrågas att regeringen tar fram ytterligare sektorsmål med tydligt utpekat ansvar om genomförande, utöver det nuvarande för transportsektorn, t.ex. för sektorer som bostad och jordbruk, samt etappmål för hur snabbt utsläppen ska minska. Enligt motionärerna är det angeläget att anta utsläppsmål för alla sektorer i samhället, som en del av det klimatpolitiska ramverket.

Enligt kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16 bör sektorsvisa mål inte användas inom klimatpolitiken. Sverigedemokraterna liksom Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet anser att klimatmål bör formuleras i termer av det miljöproblem vi vill lösa och inte i termer av de medel vi har för att lösa det. Av den anledningen bör enligt motionärerna Sverige snarast avveckla alla sektorsvisa mål inom klimatpolitiken. Motionärerna anser att mål om andel förnybar energi, energieffektivisering och en koldioxidfri fordonsflotta bör överges.

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 10 ska alla fordon som staten, landstingen, regionerna och kommunerna köper in eller leasar vara miljöbilar från 2020. Motionärerna anser också att det är oerhört angeläget att en ny nationell definition av miljöbil kommer på plats.

I partimotion 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att ett sista datum bör införas för försäljning av fossila drivmedel 2030. Miljöpartiets mål är att utsläppen från transportsektorns bränslen ska vara nära noll redan 2030, även för flyget. Motionärerna skriver att vi för att klara detta behöver ett nytt mål om att fasa ut för att sedan helt stoppa försäljningen av fossila bränslen 2030.

Nationella strategier för hållbar utveckling

I motion 2018/19:1804 av Lawen Redar (S) yrkande 1 föreslås strategier för ekologisk hållbarhet med kraftigt sänkt tillväxt. I samma motion yrkande 2 föreslås strategier för ekonomisk hållbarhet med kraftigt sänkt tillväxt. I samma motion yrkande 3 föreslås strategier för social hållbarhet med kraftigt sänkt tillväxt. Motionären skriver att forskningsprogrammet Bortom BNP-tillväxt – Scenarier för hållbart samhällsbyggande har tagit fram fyra scenarier för en hållbar framtid i Sverige 2050, vilka alla innebär stora samhällsförändringar. Vidare att utgångspunkterna är att klimatmålen ska uppnås och att svenskarnas konsumtion inte ska ta mer mark i anspråk än vad som finns tillgängligt globalt. Motionären framhåller att det finns många alternativ och lösningar som sätter hållbar utveckling och rättvis fördelning som utgångspunkt för samhällsutvecklingen. Motionären anser att lösningarna

inte bara förtjänar, utan kräver, en plats på den politiska dagordningen sett till den snabba globala uppvärmningen och svenskarnas ekologiska fotavtryck. Av den anledningen behöver enligt motionären ett liknande initiativ tas politiskt för att skapa beredskap för en framtid med låg tillväxt, nolltillväxt eller negativ tillväxt och utveckla strategier för ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Klimatanpassning

Enligt kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 bör Sveriges nationella beredskap för klimatförändringar förstärkas. Detta berör enligt motionärerna allt från livsmedelsförsörjning och infrastruktur till andra aspekter på beredskap inför exempelvis skogsbränder och översvämningar. Motionärerna anför att vi kan vara tämligen säkra på att klimatet kommer att variera och att Sverige och andra länder kommer att ställas inför utmaningar till följd av extremväderhändelser, detta oavsett vilken den bakomliggande orsaken är och oavsett hur många miljarder vi väljer att lägga på olika klimatsatsningar.

Koldioxidläckage

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 framhålls vikten av att svensk klimatpolitik inte leder till åtgärder som gör att utsläpp av växthusgaser flyttar till andra länder. Enligt motionärerna måste det vara grundläggande för den svenska klimatpolitiken att politiken på området inte leder till att utsläpp i Sverige migrerar till andra länder.

Energiforskning

Enligt kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 bör Sveriges och Europas fokus inom klimatpolitiken riktas mot energiforskning. Att sänka utsläpp av klimatgaser utan att detta är kopplat till nya innovationer som kan stå på egna ben på en konkurrensutsatt marknad är enligt motionärerna kostsamt och påverkar jobb och välfärd i Sverige och Europa negativt. Enligt motionärerna måste därför Sveriges och Europas fokus riktas mot energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Inriktning för svensk klimatpolitik

Inriktningen för den svenska klimatpolitiken bygger sedan juni 2017 på ett svenskt klimatpolitiskt ramverk som består av en klimatlag, nya klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Av regeringsförklaringen den 21 januari 2019 framgår att klimatomställningen ska genomsyra politiken och att det klimatpolitiska

ramverket ligger fast. Vidare ska all relevant lagstiftning ses över och klimatmålen nås. Dessutom ska en kraftfull grön skatteväxling genomföras, skatter höjas på miljöförstörande verksamhet och sänkas på arbete och företagande. Enligt januariavtalet ska Sverige gå före på klimat- och miljöområdet och bli världens första fossilfria välfärdsland. Av avtalet framgår också att ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om samhället i miljövänlig riktning; bl.a. ska ett nytt avdrag för grön teknik införas och klimatbonusar och klimatavgifter på personbilar förstärkas och förenklas.

I artikel 191.2 i EUF-fördraget (fördraget om Europeiska unionens funktionssätt) föreskrivs att unionens politik ska bygga på principen att förorenaren bör betala, och på denna grund föreskrivs i EU ETS en övergång mot full auktionering. Principen att förorenaren ska betala framgår även av 2 kap. 3 § miljöbalken:

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik konstaterade utskottet att principen om att förorenaren bör betala redan fastställts i såväl europeisk som svensk rätt.

Frågor om att förorenaren ska betala och grön skatteväxling har tidigare även behandlats av skatteutskottet. I betänkande 2017/18:SkU10 Punktskatter redogjorde skatteutskottet för att regeringen hade uttalat att man skulle verka för att regelverket på energi-, miljöskatte- och statsstödsområdena ses över för att möjliggöra effektiva ekonomiska styrmedel för att sänka utsläppen och klara klimatutmaningen. Utskottet noterade att viktiga steg redan hade tagits och lagstiftning på framför allt miljö-, klimat- och energiområdet hade förhandlats och höll på att förhandlas för att ställa om till ett mer hållbart samhälle.

Nationellt klimatbidrag (NDC)

Länderna som deltog på klimatmötet i Katowice åtog sig inte att höja sina ambitioner för minskning av koldioxidutsläppen, utan tidigare utsatta ambitioner står fast. Däremot lyfte bl.a. det polska ordförandeskapet i Talanoa Call for Action fram exempel på hur ambitionen kan öka och uppmanade till ökad ambition i det globala klimatarbetet. Av den nordiska gemensamma klimatdeklarationen från 25 januari 2019 framgår att de nordiska länderna ska öka sina nationella klimatbidrag under Parisavtalet.

När det gäller frågan om huruvida Sverige bör presentera ett nationellt klimatbidrag (NDC, nationally determined contributions) som går längre än det EU-gemensamma bidraget noterade utskottet i betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik följande. EU:s medlemsstater har genom

demokratiska beslut enats om att det bindande målet om att växthusgasutsläppen senast 2030 ska ha minskat med minst 40 procent jämfört med 1990 års nivåer ska vara unionens och medlemsstaternas bidrag inom ramen för Parisavtalet.

Kommunala åtgärder

I betänkande 2017/18:MJU20 Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan framhålls att ett strategiskt arbete med klimat- och energifrågor pågår på lokal och regional nivå, men att det behövs mer resurser för att genomföra konkreta åtgärder som minskar klimatpåverkan.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) beskriver i rapporten Klimatet – så klart! från maj 2017 att det finns en stark politisk vilja på lokal och regional nivå att fortsätta bidra till minskad klimatpåverkan, utifrån egna förutsättningar. De flesta kommuner, landsting och regioner har satt upp egna mål för minskade utsläpp från territoriet eller den egna organisationen. Flera deltar i samarbeten och nätverk i frågan både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt, t.ex. i EU:s borgmästaravtal. Samtidigt är förutsättningarna för klimatarbetet väldigt olika beroende på geografi, befolkning, näringsstruktur etc. Det gäller exempelvis användningen av bil och andra färdmedel för en hållbar mobilitet i storstäder och på landsbygd.

Kommuner, landsting och regioner behöver enligt SKL utveckla lokala och regionala klimat- och energistrategier och egna mål utifrån de nationella målen för perioden efter 2020 och framåt 2030–2045. Strategierna bör utformas från egna förutsättningar och kopplas till översiktlig planering och annan övergripande styrning ur ett kommunledningsperspektiv och även beakta konsumtionens klimatpåverkan och behovet av klimatanpassning. Det behövs enligt SKL ett utrymme för den lokala och regionala politiken.

SKL ansvarar för att tillgängliggöra lokal energi- och utsläppsstatistik. Enligt SKL finns det dock svårigheter i detta arbete, t.ex. när det gäller statistiksekretess och att energi- och utsläppsstatistiken inte redovisas på samma sätt. För att införa en nationell plattform skulle det enligt SKL krävas metod- och datautveckling samt stöd för kommunernas arbete.

Det svenska klimatramverkets genomförande

Klimatlagen (2017:720) trädde i kraft den 1 januari 2018. Den första klimatredovisningen redovisades som en bilaga till årets budgetproposition (prop. 2018/19:1 utg. omr. 20). Syftet med klimatredovisningen är att integrera alla politikområden. Enligt Miljö- och energidepartementet medför det klimatpolitiska ramverket starkare krav på andra politikområden att förhålla sig till klimatmålen.

Enligt statsråd Isabella Lövin's svar på skriftlig fråga 2017/18:1618 av Jens Holm (V) den 4 september 2018 arbetar regeringen aktivt med att integrera klimat och miljö i de politikområden och utgiftsområden där drivkrafterna och lösningarna till miljöproblemen finns. Regeringskansliets interna processer och styrningen av myndigheter ska fortsätta utvecklas för ett mer integrerat

miljö- och klimatarbete i hela regeringens politik. 26 utvalda myndigheter har instruktionsenliga uppdrag att verka för att miljömålen ska nås. I detta ingår klimatmålen och etappmålen till 2030.

Klimatpolitiska rådet startade sin verksamhet i januari 2018. Det klimatpolitiska rådet är ett oberoende, tvärvetenskapligt expertorgan med uppgift att bistå regeringen med en oberoende utvärdering av hur regeringens samlade politik är förenlig med klimatmålen. Klimatpolitiska rådet har bl.a. i uppgift att utvärdera om inriktningen inom olika relevanta politikområden bidrar till eller motverkar möjligheten att nå klimatmålen. Rådet ska också belysa effekter av beslutade och föreslagna styrmedel från ett brett samhällsperspektiv, identifiera politikområden där ytterligare åtgärder behövs, analysera hur målen på kort och lång sikt kan nås på ett kostnadseffektivt sätt samt granska och bedöma kvaliteten på de underlag och modeller som regeringen bygger sin politik på. Rådet ska även bidra till en ökad diskussion i samhället om klimatpolitiken.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik framhöll utskottet särskilt det klimatpolitiska rådet i samband med uttalandet om att klimatpolitiken är ställd under noggrann avvägning och analys. Den första utvärderingen från det klimatpolitiska rådet ska publiceras senast den 30 mars 2019.

Översyn av miljöbalken, skogsvårdslagen m.m.

Klimatlagen (2017:720) trädde i kraft den 1 januari 2018. I förarbetena (prop. 2016/17:146) anförde regeringen att en klimatlag stärker förutsättningarna för ett effektivt arbete. Dessutom tydliggörs regeringens ansvar gentemot samhällsmedborgarna genom att delar av regeringens klimatpolitiska arbete regleras i lag. Sverige har också åtaganden enligt FN:s ramkonvention om klimatförändring. Dessa skyldigheter får anses inbegripa en skyldighet för det allmänna att agera för att se till att klimatsystemet inte förändras på ett skadligt sätt och att skydda samhällsmedborgarna mot potentiella effekter till följd av skadliga förändringar av klimatsystemet.

Enligt Miljö- och energidepartementet ger det klimatpolitiska ramverket genom klimatlagen starkare krav på andra politikområden att förhålla sig till klimatmålen.

Av januariavtalet framgår att regeringen åtagit sig att tillsätta en utredning under 2019 där all relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag.

I betänkande 2017/18:MJU19 Övergripande miljöfrågor konstaterade utskottet att klimatfrågan – liksom många andra miljöfrågor – inte särskilt pekats ut i miljöbalken. Emellertid har ansvaret för klimatet och klimatpolitiken nu kommit till uttryck i svensk lag genom antagandet av klimatlagen.

Utredningen om en rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen (SOU 2017:81) överlämnade i oktober 2017 sitt slutbetänkande till regeringen. Betänkandet bereds nu i Regeringskansliet.

Svenska klimatmål

Som en del av det svenska klimatpolitiska ramverket beslutade riksdagen i juni 2017 om ett långsiktigt klimatmål som innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Dessutom beslutade riksdagen att växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS) senast 2030 bör vara minst 63 procent lägre än utsläppen 1990 och senast 2040 bör vara minst 75 procent lägre än utsläppen 1990. Kompletterande åtgärder får användas för att nå en viss del av klimatmålen till 2030 och 2040 samt det långsiktiga klimatmålet till 2045. Till 2030 och 2040 får 8 respektive 2 procentenheter av utsläppsminskningarna ske genom kompletterande åtgärder.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik framhöll utskottet i fråga om de nationella klimatmålen att nuvarande fastställda mål har bred förankring i riksdagen, vilket är en förutsättning för att klimatpolitiken ska vara långsiktig och stabil. Det långsiktiga målet om nettonollutsläpp beslutades av riksdagen så sent som i juni 2017. Utskottet påminner nu som då om att målet överensstämmer med Miljömålsberedningens förslag, och utskottet ser ingen anledning att i dagsläget justera detta etappmål. Med bestämdhet vidhåller utskottet även sin tidigare uppfattning att en verkningsfull klimatpolitik kräver tydliga etappmål. I fråga om etappmålet om en 40-procentig utsläppsminskning till 2020 jämfört med 1990 i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS) påminde utskottet om att regeringens ambition redan är att målet fullt ut ska nås med nationella åtgärder.

Miljömålsberedningen (M 2010:04) tillsattes av regeringen den 1 juli 2010 (dir. 2010:74) med uppdrag att lämna förslag till regeringen om hur miljö kvalitetsmålen och generationsmålet kan nås. Beredningens övergripande uppdrag är att utveckla strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder inom områden som har prioriterats av regeringen. Beredningen har fått flera tilläggsdirektiv i enlighet med regeringens prioriteringar. Senast i maj 2018 beslutade regeringen (dir. 2018:44) om att Miljömålsberedningen ska ta fram förslag till en strategi för att förstärka bevarandet och ett hållbart nyttjande av hav och marina resurser (dir. 2018:44). Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2020. Det övergripande uppdraget gäller t.o.m. 2020.

Konsumtionsbaserade mål

Konsumtionsbaserade utsläpp omfattar utsläpp som tar hänsyn till klimatpåverkan som svensk konsumtion orsakar i Sverige och andra länder. Dessa utsläpp beräknas modellbaserat, vilket ger stor osäkerhet när det gäller utsläpp i andra länder. Regeringen gav Naturvårdsverket i regleringsbrevet för 2018 i uppdrag att utveckla mätmetoderna för konsumtionsbaserade utsläpp och komplettera med fler mått med fokus på de områden där det finns potential att minska utsläppen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2019.

I det svenska klimatpolitiska ramverket ingår inte något mål för konsumtionsbaserade utsläpp. Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet pågår det inte något arbete inom Regeringskansliet med att ta fram ett konsumtionsbaserat mål; däremot arbetar man med frågan om vilka åtgärder som kan vidtas för att minska konsumtionsbaserade utsläpp. Av januariavtalet framgår att Miljömålsberedningen kommer att få i uppdrag att bereda frågan om mål för konsumtionsbaserade utsläpp.

I betänkande 2015/16:MJU20 Klimat- och energimålen – Kontrollstation 2015 m.m. såg utskottet liksom Miljömålsberedningen svårigheter med att sätta ett långsiktigt kvantitativt mål som även omfattar konsumtionsbaserade utsläpp eftersom Sverige endast äger begränsad rådighet över åtgärder och styrmedel som påverkar dessa utsläpp och eftersom det fortfarande finns stora felkällor i beräkningarna av utsläppen från konsumtionsperspektivet. Utskottet noterade också att Miljömålsberedningen inte ansåg att ett sådant mål bör ingå i det långsiktiga utsläppsmålet.

Sektorsmål

I det svenska klimatpolitiska ramverket ingår ett sektorsmål för transporter. Målet är att växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU:s handelssystem EU ETS) senast 2030 ska minska med minst 70 procent jämfört med 2010. De anläggningar (sektorer) som omfattas av EU ETS ingår tillsammans med motsvarande anläggningar i andra medlemsstater i den övergripande målsättningen för EU ETS om att uppnå utsläppsminskningar på 43 procent fram till 2030 jämfört med 2005, enligt det nya EU ETS-direktivet för handelsperioden 2021–2030.

I proposition 2016/17:146 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige instämde regeringen i Miljömålsberedningens bedömning när det gäller klimatpolitikens komplexitet och den fundamentala vikten av att samtliga politikområden tar ett samlat och integrerat ansvar. Vidare konstaterade regeringen att flera remissinstanser delade Miljömålsberedningens syn att sektorsmål minskar flexibiliteten i hur etappmålen ska nås, vilket riskerar att minska kostnadseffektiviteten, samtidigt som andra remissinstanser bedömde att fördelarna med ett sektorsmål för transporter övervägde nackdelarna då det behövs för bl.a. planering av infrastruktur och bebyggelse.

Utskottet framhöll i samband med ställningstagandet i betänkande 2016/17:MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige om etappmål för transportsektorn att sektorsmål kan tydliggöra ambitioner och utgångspunkter för sektorns aktörer.

Regeringen anförde i proposition 2017/18:163 Nationell strategi för klimatanpassning att man bör analysera ytterligare behov av mål eller förtydliganden av regeringens mål för klimatanpassning för olika politikområden och sektorer, liksom identifierade sårbarheter.

Statliga myndigheters inköp av personbilar och lätta lastbilar ska enligt förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters

bilar och bilresor vara miljöbilar. Den 1 februari 2018 fick Transportstyrelsen i uppdrag från regeringen att se över förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor och lämna förslag till lämpliga ändringar. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 28 augusti 2018. Enligt Näringsdepartementet bereds ärendet inom Regeringskansliet. Enligt regeringsförklaringen den 21 januari 2019 ska inga nya bensen- och dieseldrivna bilar få säljas efter 2030. Av januariavtalet framgår att en utredning i denna fråga ska tillsättas under 2019 och att ny lagstiftning ska beslutas under mandatperioden.

På europeisk nivå ingår flyg mellan destinationer inom EES i EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS), medan flyg till andra destinationer är undantagna. Genom det s.k. stop the clock-undantaget har den geografiska omfattningen begränsats till flygningar inom EEA, först under 2013–2016 och därefter förlängt till att gälla även 2017–2023.

Den 26 april 2018 gav regeringen i uppdrag åt Energimyndigheten att främja hållbara biobränslen för flyg. I uppdraget ingår att Energimyndigheten ska verka för att inrikesflyget ställer om till fossilfria drivmedel och för att även internationell bunkring vid svenska flygplatser så långt det är möjligt sker med förnybara drivmedel. För detta ändamål ska Energimyndigheten under perioden utlysa medel för att stödja forskning och utveckling av hållbara biobränslen för flyg samt inrätta ett innovationskluster som samlar hela värdekedjan och som tar fram en gemensam behovsanalys för att klara omställningen till fossilfrihet inom flyget. Slutredovisning av uppdraget och redovisning av hur medlen har använts ska lämnas till Regeringskansliet senast den 31 mars 2021.

Nationella strategier för hållbar utveckling

Den förra regeringen presenterade under våren 2018 en handlingsplan för Agenda 2030 åren 2018–2020. I den beskrivs ett antal centrala åtgärder för hållbar utveckling som förväntas att ge resultat och effekter under kommande år. Agenda 2030 är en agenda för förändring mot ett hållbart samhälle. Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan. Genomförandet innebär en successiv omställning av Sverige som en modern och hållbar välfärdsstat, på hemmaplan och som en del av det globala systemet. Sverige ska vara en internationell förebild när det gäller ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, med en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv och mänskliga rättigheter.

KTH:s forskningsprogram Bortom BNP-tillväxt – Scenarier för hållbart samhällsbyggande publicerade i november 2018 sin slutrapport. Rapporten är framtagen i en forskningsmiljö finansierad av Formas. Enligt forskarna i rapporten behövs många olika bilder av hållbara framtider. Scenarierna fungerar på så sätt som ett verktyg för diskussion och analys för att planera för hållbar samhällsbyggnad bortom BNP-tillväxt. Enligt uppgift pågår inget arbete på Miljö- och energidepartementet med anledning av rapporten.

Klimatanpassning

I proposition 2017/18:163 Nationell strategi för klimatanpassning redovisade regeringen en klimatanpassningsstrategi. Syftet med strategin är att långsiktigt stärka klimatanpassningsarbetet och den nationella samordningen av detta arbete och att möta internationella åligganden. Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta till vara möjligheter.

Regeringen beslutade i augusti 2018 att inrätta ett nationellt expertråd för klimatanpassning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) i enlighet med förslaget i propositionen (2017/18:163). Rådets uppdrag är att följa och utvärdera arbetet med klimatanpassning. Rådet ansvarar också för att göra en uppdaterad klimat- och sårbarhetsanalys samt att ta fram underlag inför revidering av den nationella klimatanpassningsstrategin vart femte år. Den första rapporten ska lämnas till regeringen senast den 31 december 2021. Enligt förordningen om ändring i förordningen (2009:974) med instruktion för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ska det inom SMHI även finnas ett sekretariat som ska bistå Nationella expertrådet för klimatanpassning.

På SMHI finns även ett nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning. Centrumets roll är att vara en nod för kunskap om klimatanpassning samt att vara en mötesplats för aktörer i samhällets klimatanpassning.

På miljørådet den 20 december 2018 var en av punkterna en information om EU-kommissionens rapport om genomförandet av EU:s strategi för klimatanpassning och EU:s arbete med att göra en bedömning av medlemsstaternas arbete för att se om styrningen behöver bli mer rättsligt bindande på EU-nivå.

Koldioxidläckage

Att svenska företag flyttar produktionen till länder utan begränsningar för utsläppen kallas koldioxidläckage.

I betänkande 2017/18: MJU22 Klimatpolitik framförde utskottet i sitt ställningstagande att vi enligt det generationsmål för miljöarbetet som beslutats av riksdagen till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Det är därför grundläggande att klimatpåverkan i andra länder till följd av svensk konsumtion begränsas i största möjliga mån. Utskottet noterade med tillfredsställelse att regeringen vidtagit åtgärder för att driva utvecklingen i denna riktning. Till exempel är den övergripande strategin för hållbar konsumtion en viktig utgångspunkt. Regeringen har även beslutat om att annullera över 5 miljoner ton utsläppsutrymme, vilket motsvarar hälften av Sveriges årliga utsläpp från biltrafiken.

I skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige anförde regeringen att om Sveriges ambitiösa klimatinsatser ska få avsedd effekt och våra utsläpp inte ska flytta utomlands är det centralt att andra länder också skärper sina åtgärder för att minska klimatutsläppen. Sverige ska fortsätta att arbeta hårt för en skärpning av EU:s handelssystem (EU ETS). Skärpningen behöver genomföras på ett sätt som inte leder till ökad risk för koldioxidläckage.

Energiforskning

Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är att bidra till att uppfylla energi- och klimatmålen, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål.

I betänkande 2016/17:NU9 Forskning och innovation på energiområdet för ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet ansåg näringsutskottet i likhet med regeringen att insatserna för forskning och innovation på energiområdet ska vara utformade som en central och integrerad del av energipolitiken. Forskning och innovation ska användas för att öka möjligheterna att möta de stora utmaningarna kring energi, klimat och miljö på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt som även ger goda möjligheter för näringslivets och ekonomins utveckling och konkurrenskraft.

I skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige bedömde regeringen att klimat behöver integreras i alla politikområden och på alla nivåer i samhället för att styra om mot en cirkulär och biobaserad ekonomi utan utsläpp av växthusgaser. Basen är tydliga styrmedel inklusive prissättning av utsläpp. Närings-, forsknings- och innovationspolitiken behöver stödja omställningen.

Utskottets ställningstagande

Inriktning för svensk klimatpolitik

Utskottet vill inledningsvis framföra att inriktningen för den svenska klimatpolitiken sedan juni 2017 bygger på ett svenskt klimatpolitisk ramverk som består av en klimatlag, nya klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Utskottet delar regeringens syn att klimatomställningen ska genomsyra politiken och att det klimatpolitiska ramverket ligger fast. Utskottet välkomnar att regeringen avser att genomföra en kraftfull grön skatteväxling genom att höja skatter på miljöförstörande verksamhet och sänka dem på arbete och företagande.

Liksom tidigare konstaterar utskottet att principen om att förorenaren bör betala redan fastställts i såväl europeisk som svensk rätt. Utskottet anser därför att motion 2018/19:2255 (L) yrkande 1 kan betraktas som tillgodosett och således lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om huruvida Sverige bör presentera ett nationellt klimatbidrag (NDC, nationally determined contributions), dvs. löften om vad man avser att göra för att minska utsläppen av växthusgaser, som går längre än det EU-gemensamma bidraget noterar utskottet att det polska

ordförandeskapet under klimatmötet i Katowice i Talanoa Call for Action lyfte fram exempel på hur ambitionen kan öka och uppmanar till ökad ambition i det globala klimatarbetet. Utskottet konstaterar även att de nordiska länderna ska öka sina nationella klimatbidrag under Parisavtalet enligt den nordiska gemensamma klimatdeklarationen från den 25 januari 2019. Motion 2018/19:392 (V) yrkande 5 kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet vill framhålla att det enligt Sveriges kommuner och Landstings (SKL) rapport Klimatet – så klart! finns en stark politisk vilja på lokal och regional nivå att fortsätta bidra till minskad klimatpåverkan, utifrån egna förutsättningar. Av rapporten framgår att de flesta kommuner, landsting och regioner har satt upp egna mål för minskade utsläpp. Utskottet delar SKL:s bedömning att kommuner, landsting och regioner behöver utveckla lokala och regionala klimat- och energistrategier och egna mål utifrån de nationella klimatmålen. Utskottet noterar att SKL framhåller att det behövs ett utrymme för den lokala och regionala politiken.

Därmed föreslår utskottet att motion 2018/19:2733 (MP) yrkandena 17 och 18 avslås.

Det svenska klimatramverkets genomförande

Enligt Miljö- och energidepartementets bedömning medför det klimatpolitiska ramverket starkare krav på andra politikområden att förhålla sig till klimatmålen. Utskottet delar denna bedömning och noterar att regeringen aktivt arbetar med att integrera klimat och miljö i de politikområden och utgiftsområden där drivkrafterna och lösningarna till miljöproblemen finns. Regeringskansliets interna processer och myndighetsstyrning ingår i detta arbete. Därmed föreslår utskottet att motion 2018/19:2733 (MP) yrkande 11 avslås.

Klimatpolitiska rådet startade sin verksamhet i januari 2018. Det klimatpolitiska rådet är ett oberoende, tvärvetenskapligt expertorgan med uppgift att bistå regeringen med en oberoende utvärdering av hur regeringens samlade politik är förenlig med klimatmålen. Utskottet framhåller att det klimatpolitiska rådets arbete är viktigt för att få en oberoende, noggrann avvägd analys av klimatpolitiken. Därmed avstyrks motion 2018/19:2820 (SD) yrkande 15.

Översyn av miljöbalken, skogsvårdslagen m.m.

Utskottet konstaterar liksom tidigare att miljöbalken är uppbyggd på ett sätt som inte särskilt pekar ut klimatfrågan. Det övergripande rättsliga ansvaret för klimatet och klimatpolitiken återfinns numera främst i klimatlagen. Som konstaterats ovan medför klimatlagen och övriga delar av det klimatpolitiska ramverket starkare krav på andra politikområden att förhålla sig till klimatmålen. Utskottet noterar att slutbetänkandet från utredningen om en rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen (SOU 2017:81) bereds i Regeringskansliet. Utskottet noterar vidare att regeringen enligt januariavtalet

åtagit sig att tillsätta en utredning där all relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag.

Därmed anser utskottet att motionerna 2018/19:2733 (MP) yrkande 4, 2018/19:2888 (M) yrkande 7 och 2018/19:2065 (M) kan lämnas utan någon ytterligare åtgärd.

Svenska klimatmål

Inledningsvis vill utskottet påminna om att riksdagen i juni 2017 beslutade om ett långsiktigt klimatmål som innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Därtill beslutade riksdagen att växthusgasutsläppen i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS) senast 2030 bör vara minst 63 procent lägre än utsläppen 1990 och senast 2040 bör vara minst 75 procent lägre än utsläppen 1990. Kompletterande åtgärder får användas för att nå en viss del av klimatmålen till 2030 och 2040 samt det långsiktiga klimatmålet till 2045. Till 2030 och 2040 får 8 respektive 2 procentenheter av utsläppsminskningarna ske genom kompletterande åtgärder. Liksom tidigare framhåller utskottet i fråga om de nationella klimatmålen att nuvarande fastställda mål har bred förankring i riksdagen, vilket är en förutsättning för att klimatpolitiken ska vara långsiktig och stabil. Utskottet ser ingen anledning att i dagsläget justera klimatmålen i det klimatpolitiska ramverket. Med bestämdhet vidhåller utskottet även sin tidigare uppfattning att en verkkningsfull klimatpolitik kräver tydliga etappmål. I fråga om etappmålet om en 40-procentig utsläppsminskning till 2020 jämfört med 1990 i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS) påminner utskottet återigen om att regeringens ambition är att målet fullt ut ska nås med nationella åtgärder.

Utskottet påminner om att Miljömålsberedningens (M 2010:04) övergripande uppdrag är att utveckla strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder inom områden som prioriterats av regeringen.

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:2764 (KD) yrkande 5, 2018/19:392 (V) yrkandena 3, 4 och 13 samt 2018/19:2820 (SD) yrkande 18 avslås.

Konsumtionsbaserade mål

Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket i regleringsbrevet för 2018 har fått i uppdrag att utveckla mätmetoderna för konsumtionsbaserade utsläpp och komplettera med fler mått med fokus på de områden där det finns potential att minska utsläppen och att detta uppdrag ska redovisas senast den 31 januari 2019. Vidare noterar utskottet att man inom Regeringskansliet arbetar med frågan om vilka åtgärder som kan vidtas för att minska konsumtionsbaserade utsläpp. Av januariavtalet följer att regeringen åtagit sig att ge Miljömålsberedningen i uppdrag att bereda frågan om mål för

konsumtionsbaserade utsläpp. Mot bakgrund av det arbete som pågår och det arbete som planeras föreslår utskottet att motionerna 2018/19:392 (V) yrkande 6, 2018/19:2733 (MP) yrkandena 14 och 15 samt 2018/19:746 (S) kan lämnas utan vidare åtgärd.

Sektorsmål

Inledningsvis vill utskottet framhålla att det svenska klimatpolitiska ramverket innehåller ett sektorsmål för transporter. Utskottet framhåller att sektorsmål kan tydliggöra ambitioner och utgångspunkter för sektorns aktörer. Samtidigt konstaterar utskottet att Miljömålsberedningen har gjort bedömningen att sektorsmål minskar flexibiliteten i hur etappmålen ska nås, vilket riskerar att minska kostnadseffektiviteten. Utskottet vill också framhålla att regeringen i proposition 2017/18:163 Nationell strategi för klimatanpassning anförde att man bör analysera ytterligare behov av mål eller förtydliganden av regeringens mål för klimatanpassning för olika politikområden och sektorer, liksom identifierade sårbarheter. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:2733 (MP) yrkandena 7 och 12 samt 2018/19:2820 (SD) yrkande 16 lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet noterar att Transportstyrelsens förslag till ändringar i förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor bereds i Regeringskansliet. Därmed föreslår utskottet att motion 2018/19:2426 (C) yrkande 10 avslås.

Utskottet delar regeringens ställningstagande att inga nya bensin- och dieseldrivna bilar ska få säljas efter 2030. Dessutom konstaterar utskottet att regeringen enligt januariavtalet har åtagit sig att tillsätta en utredning i denna fråga under 2019 och att ny lagstiftning ska beslutas under mandatperioden. Vidare har Energimyndigheten fått i uppdrag av regeringen att främja hållbara biobränslen för flyg. Därmed föreslår utskottet att motion 2018/19:2732 (MP) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Nationella strategier för hållbar utveckling

Utskottet vill framhålla att det sedan våren 2018 finns en handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030 under 2018–2020. I den redovisas ett antal centrala åtgärder för hållbar utveckling som förväntas att ge resultat och effekter under kommande år. Vidare anför i handlingsplanen att Sverige ska vara en internationell förebild när det gäller ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Enligt uppgift pågår inte något arbete på Miljö- och energidepartementet med anledning av rapporten Bortom BNP-tillväxt – Scenarier för hållbart samhällsbyggande från november 2018. Utskottet föreslår därmed att motion 2018/19:1804 (S) yrkandena 1–3 avstyrks.

Klimatanpassning

Utskottet framhåller att regeringen i proposition 2017/18:163 redovisade en klimatanpassningsstrategi med syftet att långsiktigt stärka klimatanpassningsarbetet och den nationella samordningen av detta arbete och att möta internationella åligganden. Vidare noterar utskottet att regeringen nyligen inrättat ett nationellt expertråd för klimatanpassning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI). Rådets uppdrag är att följa och utvärdera arbetet med klimatanpassning.

Utskottet kan även konstatera att man inom EU arbetar med att göra en bedömning av medlemsstaternas arbete med genomförandet av EU:s strategi för klimatanpassning för att se om styrningen behöver bli mer rättsligt bindande på EU-nivå.

Därmed anser utskottet att motion 2018/19:2820 (SD) yrkande 4 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Koldioxidläckage

Liksom tidigare framför utskottet att det generationsmål för miljöarbetet som beslutats av riksdagen medför att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Det är därför av grundläggande betydelse att klimatpåverkan i andra länder till följd av svensk konsumtion begränsas i största möjliga mån. Utskottet noterar som tidigare att den övergripande strategin för hållbar konsumtion är en viktig utgångspunkt. Vidare noterar utskottet att regeringen anfört att Sverige ska fortsätta att arbeta hårt för en skärpning av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS) samt att skärpningen behöver genomföras på ett sätt som inte leder till ökad risk för koldioxidläckage.

Med hänvisning till de åtgärder som regeringen redan vidtagit för att motverka koldioxidläckage, och förutsatt att detta arbete fortsätter, anser utskottet att motion 2018/19:2820 (SD) yrkande 7 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Energiforskning

Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är att bidra till att uppfylla energi- och klimatmålen, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål.

I likhet med näringsutskottets och regeringens ställningstaganden anser utskottet att insatserna för forskning och innovation på energiområdet ska vara utformade som en central och integrerad del av energipolitiken. Forskning och innovation ska användas för att öka möjligheterna att möta de stora utmaningarna kring energi, klimat och miljö på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt som även ger goda möjligheter för näringslivets och ekonomins utveckling och konkurrenskraft.

Därmed anser utskottet att motion 2018/19:2820 (SD) yrkande 13 i huvudsak är tillgodosett och kan lämnas utan vidare åtgärd.

Nationella åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nationella klimatinvesteringar och principen om klimateffektivitet, miljöskadliga subventioner, biodrivmedel och reduktionsplikt, nationell plan för utveckling av flygbränslen, överenskommelse om en bana för reduktionsplikten, förnybara drivmedel i arbetsmaskiner, konsumtions- och produktionsåtgärder, negativa utsläpp och koldioxidlagring samt koldioxidransonering.

Jämför reservation 28 (V), 29 (M, KD), 30 (SD), 31 (KD), 32 (M), 33 (V), 34 (L), 35 (SD) och 36 (V) samt särskilt yttrande 2 (L) och 3 (L).

Motionerna

Nationella klimatinvesteringar och principen om klimateffektivitet

I partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 skriver motionärerna att samhället måste ställa om, och då behövs klimatinvesteringar som är långsiktiga och kommer många till del. Motionärerna anser att fokus ska vara på att få ned utsläppen, och stöd ska inriktas mot insatser där investerade medel har störst nytta och långsiktig effekt, t.ex. inom transport, industri samt jord- och skogsbruket. Det kan enligt motionärerna handla om biogasanläggningar och metangasreducering inom jordbruket eller cykelinfrastruktur för att underlätta cykelpendling. Motionärerna anser att det behövs en utbyggd laddinfrastruktur runt om i vårt land för främja elektrifieringen av transportsektorn.

I motion 2018/19:1633 av John Weinerhall (M) i denna del efterfrågas att regeringen utreder hur klimatpolitiken kan utgå från en princip om klimateffektivitet samt att avsteg från denna princip särskilt ska motiveras. Motionären anför att klimatinvesteringar måste göras med hänsyn till vilken klimatnytta som uppnås per investerad krona. Motionären anser att det borde införas en princip om klimateffektivitet för att se till att klimatinvesteringar är effektiva och att klimatbudgeten används för att få största möjliga klimatnytta.

Miljöskadliga subventioner

Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 23 bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på utfasning av miljöskadliga subventioner där man granskar borttagandet av subventioner med avseende på

miljöeffekter, påverkan på offentliga finanser och generella ekonomiska och sociala kostnader och fördelar. Motionärerna skriver att en subvention enligt OECD kan definieras som miljöskadlig om den uppmuntrar till att mer miljömässig skada sker än vad som varit fallet utan subventionen och att de potentiellt miljöskadliga subventionerna i Sverige uppskattas till ett belopp av ca 60 miljarder kronor i Naturvårdsverkets uppdaterade kartläggning 2017. Motionärerna anför att de klimatskadliga subventionerna uppskattas till ca 30 miljarder kronor i Naturskyddsföreningens rapport Avskaffa klimatskadliga subventioner (2018). Naturskyddsföreningen konstaterar i rapporten att nedsatta skatter för fossila bränslen är den enskilt största typen av subvention. Motionärerna skriver att miljöfarliga subventioner ska fasas ut till 2020 enligt Europeiska kommissionens rapport Färdplan för ett resurseffektivt Europa samt att det i budgetpropositionen för 2018 framgår att miljöskadliga subventioner behöver fasas ut såväl i Sverige som globalt.

I motion 2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås att regeringen skyndsamt tar fram en plan för hur dagens fossila subventioner ska fasas ut. Miljöpartiet ser att en viktig del om Sverige ska nå upp till åtagandena i Parisavtalet är att fasa ut de subventioner av fossilanvändning som i dag finns genom skattenedsättningar, avdrag och särskilda undantag. Vidare att vissa branscher kommer att behöva kompenseras för de ökade kostnader som uppstår när fossila subventioner tas bort. Ett sådant stöd bör dock enligt motionärerna i stället stimulera till en snabbare omställning till fossilfrihet.

Biodrivmedel och reduktionsplikt

I partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8 framhålls biodrivmedel. Enligt motionärerna är biodrivmedel bättre än fossila bränslen och kan öka genom ett reduktionspliktssystem. Samtidigt bör biodrivmedel enligt motionärerna användas där det gör mest nytta, t.ex. inom flyg och tyngre transporter.

I kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 7 i denna del anfördes att regeringen bör säkerställa att systemet med reduktionsplikt för drivmedel är ambitiöst och långsiktigt och att kvoterna ligger i linje med målet om en fossiloberoende fordonsflotta. Centerpartiet har sedan länge förespråkade ett system med reduktionsplikt som tvingar de som säljer drivmedel att årligen minska utsläppen med en viss procentsats genom inblandning av biodrivmedel. Enligt motionärerna är det positivt att en sådan reduktionsplikt nu införts, men det är viktigt att den är tillräckligt ambitiös och förutsägbar och att kvoterna sätts så att de ligger i linje med målet om att utsläppen från transportsektorn ska minska med 70 procent till 2030. Motionärerna anser att det är oerhört angeläget att öka användningen och produktionen av förnybara drivmedel som ersätter fossila bränslen i både personbilar, tunga transporter, flyg, sjöfart och arbetsmaskiner.

I tre motioner föreslås krav på obligatorisk inblandning av biodrivmedel för flyget. I kommittémotion 2018/19:2427 av Anders Åkesson m.fl. (C)

yrkande 4 föreslås att det införs en obligatorisk inblandning av biodrivmedel för flyget. Motionärerna framhåller att flyget bättre måste bekosta sin klimatpåverkan och minska sina utsläpp. Vidare att det finns en stor potential att producera biojetbränsle från t.ex. restprodukter från skogen. Motionärerna anför att det för att fler storskaliga produktionsanläggningar ska komma i produktion krävs långsiktiga spelregler och en stabil efterfrågan, vilket en kvotplikt kan skapa. Därför föreslår motionärerna att det bör utredas en kvotplikt för flyget som tar sikte på ett fossilfritt inrikesflyg till 2030. I kommittémotion 2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 65 föreslås att det införs krav på obligatorisk inblandning av förnybart flygbränsle. I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 108 föreslås obligatorisk inblandning av förnybart bränsle för flyget. Motionärerna anför att den flygskatt som infördes av den rödgröna regeringen under tidigare mandatperiod inte har någon klimatstyrning som premierar effektiv teknik och att den drabbar regioner utanför storstadsregionerna oproportionerligt hårt. Motionärerna anser att det därför är angeläget att införa effektiva styrmedel som leder till minskade utsläpp och teknikutveckling, såsom införande av krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle, för att säkerställa att utsläppen från flygandet minskar på riktigt.

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20 föreslås att reduktionsplikten begränsas. Sverigedemokraterna står bakom reduktionsplikten som princip men vill begränsa den kraftigt, samtidigt som man anser att det dubbla styrmedlet i form av nedsättning av skatt på höginblandade biodrivmedel snarast bör avskaffas. Motionärerna anför mot bakgrund av hur marknaden ser ut för biodrivmedel att reduktionsplikten inte bör överstiga 2 procent för bensin och 5 procent för diesel. Vidare anför motionärerna att en sådan reduktionsplikt skulle behålla en marknad för bra biodrivmedel samtidigt som dåliga biodrivmedel, som exempelvis palmolja-baserade bränslen, skulle kunna fasas ut från den svenska marknaden utan kraftiga prisökningar som följd.

I kommittémotion 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13 föreslås att regeringen utreder reduktionsplikt för flyget och hur tillgången på biobaserat flygbränsle kan öka. Motionärerna skriver att flera åtgärder kommer att krävas för ett mer hållbart flyg. Vidare att det handlar om ny teknik, effektivisering, modernisering, flygsätt och drivmedel. Motionärerna anför att tillgången på biodrivmedel för flyget fortfarande är begränsad, men precis som för vägtransportsektorn krävs långsiktiga styrmedel för att skapa en efterfrågan. Även i kommittémotion 2018/19:2901 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 39 föreslås att en framtida reduktionsplikt för flyget bör utredas. Motionärerna skriver bl.a. att utvecklingen av grönt flygbränsle går framåt. Enligt motionärerna måste flyget ta ett större klimatansvar, men det ska inte genomföras med en flygskatt som beskattar alla flygresor på samma sätt utan hänsyn till bränsle.

Nationell plan för utveckling av flygbränslen

I kommittémotion 2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 64 föreslås en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången till biobränsle till flyget. Motionärerna anser att det är angeläget att Sverige fortsätter att ligga i framkant i den gröna omställningen av flygtrafiken. Motionärerna anser att det är centralt att utveckla förnybara bränslen för att minska flygets klimatpåverkan. Enligt motionärerna är det viktigt att möjliggöra tillräcklig tillgång till biobränslen för flygbranschen.

Överenskommelse om en bana för reduktionsplikten

I kommittémotion 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12 föreslås att regeringen verkar för en överenskommelse om en bana i reduktionsplikten fram till 2030. Motionärerna anför att vi genom successivt ökad inblandning av biodrivmedel kan minska de fossila koldioxidutsläppen och bidra till att Sverige når 2030-målet. En svaghet i förslaget är dock enligt motionärerna att det bara innehåller bindande etappnivåer fram till 2020.

Förnybara drivmedel i arbetsmaskiner

I kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 16 föreslås att man stärker incitamenten att ställa om till en större andel förnybara drivmedel i arbetsmaskiner. Centerpartiet vill se ett fossilfritt lantbruk och skogsbruk. Vidare framhåller motionärerna att det redan pågår en omställning och att de gröna näringarna behöver ha ekonomiska förutsättningar för att bli fossilfria. Enligt motionärerna ska det löna sig att tanka fossilfritt även i lantbruket, vilket inte är fallet i dag när fossil diesel i och med skatteåterbäringen ofta är billigare än de förnybara drivmedlen. Motionärerna vill därför införa en omställningspremie för dem som tankar förnybart.

Konsumtionsåtgärder

Nudging och mobility management

I partimotion 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 27 föreslås att regeringen utreder hur offentliga aktörer i större utsträckning ska kunna använda sig av nudging, dvs. att försiktigt leda människor i en önskvärd riktning, och mobility management, dvs. ett koncept för att förändra resenärers attityder och beteenden, för att bidra till hållbarhetsmålen. Motionärerna anför att miljöpsykologiska åtgärder som nudging kan minska klimatpåverkan mycket per satsad krona, särskilt i kombination med andra åtgärder. Vidare att nudging i grunden handlar om att analysera vad som hindrar människor från att agera mer klimatsmart, undanröja hindren och vända på normerna så att det krävs aktiva val för att göra fel, i stället för tvärtom. Det ska enligt motionärerna vara lätt att göra rätt och svårt och dyrt att göra fel. Ett exempel på nudging är att mindre tallrikar vid buffé kan minska matsvinnet kraftigt. Enligt motionärerna är mobility management ett annat sätt att påverka

beteenden, då vad gäller resande för att minska bilåkandet till förmån för mer gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Livsmedelskonsumtion

I partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 17 föreslås att ett nationellt mål införs om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2025, jämfört med dagens nivåer. Motionärerna skriver att köttkonsumtionen i Sverige har ökat med över 40 procent sedan 1990 och står nu för en betydande del av de svenska växthusgasutsläppen. Vidare framhåller motionärerna att det, precis som Klimatberedningen (SOU 2008:24) har konstaterat, saknas styrmedel inom jordbrukssektorn som är direkt riktade mot att minska utsläppen av växthusgaser. Motionärerna framhåller att Miljömålsberedningen (2016) berörde köttkonsumtionens utsläpp men utan att lägga fram något konkret förslag om målsättningen för minskad konsumtion. Beredningen konstaterade att det står varje regering fritt att föreslå konkreta mål för hur bl.a. köttkonsumtionens utsläpp ska minska. Vänsterpartiet anser att det är märkligt, inkonsekvent och ohållbart att ett område som har så stort klimatpåverkan står fritt från både utsläppsmål och åtgärder.

Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 18 bör en handlingsplan tas fram för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animalieproduktionen, ska minskas. Förutom en generell minskning av köttkonsumtionen anser Vänsterpartiet att det är viktigt att stimulera metoder som belastar miljön så lite som möjligt, minskar importen och tar största möjliga hänsyn till djurens rätt till ett naturligt beteende i enlighet med djurskyddslagen. Enligt samma motion yrkande 19 bör regeringen verka för att kommuner ska uppmuntra till vegetarisk kost, exempelvis genom att införa konceptet vegonorm och/eller vegetariska dagar. Motionärerna skriver att allt fler kommuner, skolor, företag, ideella organisationer och privatpersoner har anammat idén om vegonorm. Med konceptet vegonorm serveras vegetarisk mat som standard; kött blir ett tillval. Vidare framhåller motionärerna att andra aktörer väljer vegetariska dagar som ett sätt att minska köttkonsumtionen och uppmärksamma fördelarna med att äta mer växtbaserat. Vänsterpartiet ser stora fördelar i att lyfta den vegetariska maten i offentliga sammanhang.

I två motioner föreslås klimatmärkning. I motion 2018/19:1611 av Mathias Tegnér (S) yrkande 1 framförs behovet av koldioxidmärkning. Enligt motionären är dagens livsmedelsproduktion en bidragande orsak till den globala uppvärmningen. För att hantera utsläppen från vår matkonsumtion bör vi enligt motionären bära kostnaderna för dem och vara medvetna om dem. Att överväga en koldioxidmärkning skulle vara ett sätt att ge bättre förutsättningar för konsumenten att välja det som ger minst miljöpåverkan samtidigt som det ger en relativ fördel för lokala och regionala producenter. I samma motion yrkande 2 framhålls behovet av att minska koldioxidavtrycket från konsumtion av livsmedel inom offentlig verksamhet. Utöver att styra vår privata konsumtion med märkning eller andra styrmedel bör offentliga

institutioner enligt motionären överväga hur klimatutsläppen från matkonsumtionen inom deras verksamhet kan minska. Offentlig datainsamling skulle enligt motionären kunna fungera som incitament för att minska klimatavtrycket från skolor och äldreboenden. I partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 framhålls konsumenters val och en märkning av varor inklusive obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor som visst kött. Enligt motionärerna måste det vara enkelt för människor att handla klimatsmart, sortera soporna och ta cykel, buss eller tåg i stället för bilen. Motionärerna framhåller vidare att allt fler människor också vill minska sin egen påverkan på miljö och klimat genom medvetna val. Liberalerna välkomnar denna positiva utveckling som bör underlättas än mer. Motionärerna framför att marknadsdriven märkning och certifiering av varor förenklar för människor att göra klimatsmarta val. I samma motion yrkande 31 framhålls köttkonsumtionens klimatpåverkan. Motionärerna skriver att köttproduktionen behöver förbättras ur ett miljö- och klimatperspektiv för att minska köttkonsumtionens klimatpåverkan, men köttkonsumtionen behöver också minska. Liberalerna ser gärna en obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor såsom visst kött.

Producentåtgärder

I partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 16 föreslås att regeringen initierar ett arbete som ger förslag på att undanröja de hinder som lyfts fram i näringslivets klimatfärdplaner, som har tagits fram inom ramen för Fossilfritt Sverige. Miljöpartiet anser att de klimatfärdplaner som näringslivet tagit fram inom ramen för Fossilfritt Sverige ska tas till vara.

Negativa utsläpp och koldioxidlagring

Negativa utsläpp

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 29 behöver förutsättningarna för åtgärder som leder till negativa utsläpp stärkas. Motionärerna anför att det finns fler åtgärder för att minska mängden koldioxid i atmosfären. Motionärerna anser att våra utsläpp av koldioxid måste minska, men att vi även måste stärka arbetet med kolsänkor och ny teknik som tar bort koldioxid från atmosfären. Centerpartiet vill se en omfattande satsning på minusutsläpp. Genom ny grön teknik lagras koldioxid som kommer från bioenergi och därför redan är en del av kretsloppet. Centerpartiet vill skapa goda förutsättningar för att installera denna typ av teknik och på så sätt minska utsläppen i atmosfären.

Enligt partimotion 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 29 behöver en svensk klimatpositiv strategi för negativa utsläpp tas fram. Motionärerna skriver att världens samhällen i snabb takt behöver ställa om till nollutsläpp av koldioxid och andra växthusgaser, men att vi sannolikt kommer tvingas att göra mer än så. Vidare slås det fast att s.k. negativa utsläpp kommer

att krävas i FN:s klimatpanel IPCC:s särskilda klimatrapport som undersökte förutsättningarna för att nå 1,5-gradersmålet.

Koldioxidlagring

I motion 2018/19:1469 av Ola Johansson (C) yrkande 3 föreslås att villkoren och förutsättningarna för koldioxidlagring med CCS (geologisk lagring av koldioxid, carbon capture and storage) i Sverige klargörs. Motionären anför att om cementindustrin ska kunna leva upp till Miljömålsberedningens mål kommer det att krävas mer och kraftfullare klimatåtgärder, men det kommer inte att räcka. Vidare framhåller motionären att CCS-tekniken är under utveckling, men det saknas en testanläggning i Sverige. Enligt motionären är det oklart vilka krav Sverige kommer att ställa på CCS-tekniken. Hittills har svenska myndigheter legat lågt, och från cementindustrin påpekas det att tiden är knapp. Motionären anser att regeringen måste ge ett uppdrag åt myndigheter, så att industrin kan förbereda sig på de investeringar som krävs från deras sida om de ska kunna leva upp till koldioxidmålet och samtidigt kunna bidra i samhällsbygget.

Enligt motion 2018/19:1885 av Johan Hultberg (M) yrkande 1 behöver man se över möjligheten att etablera ett nära svensk-norskt samarbete kring utveckling och introduktion av CCS. Motionären anför att det kommer att bli oerhört krävande att nå målet att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser och att koldioxidlagring (CCS) kommer att krävas för att det över huvud taget ska vara realistiskt att nå. Enligt motionären behöver CCS-tekniken utvecklas och storskaligt introduceras för att ta hand om utsläpp som vi svårigen eller omöjligen kan få bort ens med ny teknik. Motionären anser att en övergripande nollutsläppsstrategi som bl.a. inrymmer en särskild CCS-strategi nu skyndsamt bör tas fram. Den strategin bör enligt motionären utarbetas i nära samarbete med våra nordiska grannländer och då i första hand med Norge. Enligt motionären har Norge nämligen kommit avsevärt mycket längre än Sverige när det gäller att utveckla CCS med satsningar på flera storskaliga pilotanläggningar.

Skogs- och jordbrukets klimatbidrag

Enligt motion 2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 7 behöver det införas en åtgärdsplan för åkermarkens bördighet samt kolbindning i odlingsmark och betesmark. Motionärerna skriver att odlingsmarkerna är en nyckel i klimatfrågan och att det i jordarna finns mer kol än i all växtlighet och i atmosfären tillsammans. Vidare kommer FN:s klimatpanel IPCC att ta fram en specialrapport om jordbruksmarken framöver. God jordbruksmark och rent vatten är förutsättningar för livsmedelsproduktion. Motionärerna anför att skyddet för dricksvatten och jordbruksmark av hög kvalitet bör stärkas samt att man även bör stärka investeringar i metoder som använder naturens förmåga att rena och buffra vatten, såsom våtmarker.

I motion 2018/19:204 av Johnny Skalin (SD) föreslås integrering av markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (land-use, land-

use change and forestry, LULUCF) i Sveriges EU-interna åtaganden, i linje med ingångna avtal i och med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod. Enligt motionären skapar detta starka incitament att, för ändamålet, fortsätta förbättra det svenska skogsbruket, samtidigt som det värnar svenska jobb och konkurrenskraft.

Enligt kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14 bör LULUCF räknas med i rapporteringen av utsläpp av växthusgaser. Sverigedemokraterna anser att LULUCF ska ingå i medlemsstaternas mål om utsläpp av klimatgaser. Motionärerna anför att detta är viktigt för att uppnå rättvisa villkor och stimulera till en ansvarsfull skogspolitik. Dock ser motionärerna det som märkligt om medlemsstaterna efter förhandlingar endast kan tillgodoräkna sig nya förändringar av markanvändning. Utgångspunkten måste enligt motionärerna givetvis vara att fastställa nationernas faktiska nettoutsläpp med markanvändning inkluderat och sedan utgå från dessa nya siffror i samtliga beräkningar.

I motion 2018/19:2745 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 5 föreslås att en plan utformas för hur skogen kan användas för bästa klimatnytta. Enligt motionären är det av yttersta vikt att skogen som avverkas kommer till största möjliga klimatnytta. Vidare skriver motionären bl.a. att många forskare menar att den bästa klimatnyttan uppnås om man låter gammelskog stå kvar och lagra kol. Motionären föreslår en utredning om hur skogen bäst tillför klimatnytta genom att minska andelen av kortlivade produkter och öka andelen långlivade produkter som binder in koldioxid i många decennier.

I partimotion 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 30 föreslås att regeringen globalt verkar för minskad avskogning och att fler skogar restaureras. Motionärerna skriver att det finns olika metoder för att uppnå negativa utsläpp och att skogen har en central roll. Motionärerna anför att Sverige bör agera för att skydda mer av den svenska skogen och samtidigt arbeta globalt för att stoppa avskogning och för att restaurera skogar.

Koldioxidransonering

Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 bör en utredning tillsättas för att belysa effekterna av att införa koldioxidransonering i Sverige. Vänsterpartiet menar att det är för tidigt att fastställa att koldioxidransonering skulle vara ett effektivt sätt att hejda klimathotet. Enligt motionärerna behövs, förutom kostnadsberäkningar för att införa ransonering, underlag för bl.a. hur det påverkar andra styrmedel och de offentliga investeringarna för att minska utsläppen av koldioxid.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Nationella klimatinvesteringar och principen om klimateffektivitet

Klimatlagen ökar förutsättningarna för att klimatarbetet ska kunna bedrivas på ett långsiktigt och kontinuerligt sätt enligt statsråd Isabella Lövin's svar på skriftlig fråga av Sofia Arkelsten (M) den 11 april 2018, Effektivitet och kvalitet i klimatpolitiken 2017/18:1126.

I betänkande 2016/17: MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige konstaterade utskottet att klimatpolitik ska vara långsiktigt effektiv och bedrivas så att minskade utsläpp av växthusgaser förenas med tillväxt.

Riksrevisionen publicerade i januari 2019 granskningen Klimatklivet – stöd till lokala klimatinvesteringar (RIR 2019:1). Enligt Riksrevisionen har Klimatklivet i stora delar genomförts på ett effektivt sätt men det finns vissa brister. Det saknas t.ex. en övergripande riskanalys, och ansvarsfördelningen av uppgifter mellan myndigheterna är otydlig. Dessutom är de beräknade utsläppsminskningarna och merkostnaden för åtgärder inom Klimatklivet inte korrekt beräknade, vilket innebär att stödet inte kan sägas generera kostnadseffektiva åtgärder för att minska utsläppen. Riksrevisionen rekommenderar bl.a. regeringen att vid införandet av eventuella nya stöd utgå från det problem som ska avhjälpas och begränsa omfattningen till vanligt förekommande åtgärder på områden där andra styrmedel saknas eller är svaga. Regeringen kommer under 2019 att överlämna en skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning.

I betänkande 2018/19:1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård föreslog utskottet ett nytt anslag med benämningen Teknikneutral laddinfrastruktur. Skälet till att anslaget föreslogs är att laddinfrastrukturen bör byggas ut längs våra vägar, och det är av stor vikt att stödet inte begränsas till enbart batteridrivna fordon utan även omfattar exempelvis tankstationer för vätgas- och bränslecellsdrivna fordon.

I betänkande 2018/19: TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer konstaterade trafikutskottet att den nyligen beslutade nationella planen för transportinfrastrukturen innehåller många större väginvesteringar som inkluderar åtgärder för cykling och att det inom de s.k. trimnings- och miljöåtgärderna satsas särskilt på cykelbanor och vägar utmed det allmänna vägnätet som förbättrar möjligheten till arbetspendling i större tätortsregioner. Det satsas också på andra typer av åtgärder för att öka cyklisters säkerhet och tillgänglighet, t.ex. cykelportar och parkering.

Miljöskadliga subventioner

Naturvårdsverket har utarbetat en handledning för kartläggning av potentiellt miljöskadliga subventioner (uppdaterad i april 2014). I Naturvårdsverkets skrivelse Potentiellt miljöskadliga subventioner 2 – Andra uppdateringen av kartläggning år 2004, 2017-06-01 (NV-08974-16) föreslår Naturvårdsverket fördjupningsområden för att, med den uppdaterade kartläggningen som

underlag, kunna ta ett steg till när det gäller att hantera subventioners potentiella miljöeffekter.

I utskottets ställningstagande i betänkande 2017/18: MJU19 Övergripande miljöfrågor framhölls att Naturvårdsverket har pekat på att statliga subventioner i vissa fall kan ge upphov till potentiellt miljöskadliga effekter. Naturvårdsverket förslog därför bl.a. att det måste ske en fördjupad och förbättrad konsekvensanalys när en subvention ska införas eller tas bort. Miljö- och energidepartementet upplyste utskottet om att Naturvårdsverkets förslag beaktas i Regeringskansliets arbete med klimat- och miljöfrågorna. Detta arbete pågår enligt Miljö- och energidepartementet fortfarande.

I 2018 års ekonomiska vårproposition (prop. 2017/18:100) Förslag till riktlinjer framhöll regeringen att miljöskadliga subventioner behöver fasas ut såväl i Sverige som globalt. En reformering av sådana subventioner diskuteras i flera internationella processer.

Biodrivmedel och reduktionsplikt

Den 1 juli 2018 trädde lagen (2017:1201) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensin och dieselbränslen i kraft. Lagen syftar till att genom en reduktionsplikt minska utsläppen av växthusgaser från bensin och diesel som levereras till den svenska marknaden.

Av januariavtalet framgår att reduktionsplikten ska vara utformad så att den bidrar till att nå det nationella målet om minskade växthusgasutsläpp från inrikes transporter med 70 procent 2030. Vid en kontrollstation som genomförs 2019 ska successivt ökade kvotnivåer skärpas för tiden efter 2020.

Av regeringsförklaringen den 21 januari 2019 framgår att flygets stora klimatpåverkan ska minska och klimatkraven på flyget skärpas. Vidare anför regeringen att det ska gå att ladda och tanka fossilfritt i hela landet. Av januariavtalet följer att det ska införas ett krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle och att en hög inblandning av hållbart förnybart bränsle ska ges ekonomiska incitament. Sverige ska ta ledartröjan för att omförhandla de internationella avtal och konventioner som sätter stopp för en beskattning av fossilt flygbränsle. När ett system för flygbränsleskatt finns på plats bör det ersätta dagens biljettskatt på flyget. Enligt januariavtalet ska också en obligatorisk klimatdeklaration vid köp av flygresor genomföras och börja gälla från den 1 januari 2021.

Det pågår en utredning om styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2019.

En särskild utredare har också fått i uppdrag att kartlägga hur biogasens nytta som resurs kan tas till vara på bästa sätt och ge förslag på hur biogas kan ges konkurrenskraftiga villkor genom långsiktigt stabila spelregler. Utredaren ska analysera biogasens roll och konkurrensförutsättningar utifrån bl.a. de nya energi- och klimatpolitiska målen, den ökade integreringen av biogasmarknaden i EU samt utvecklingen mot mer förnybar energi i transportsektorn. Uppdraget ska redovisas senast den 3 juni 2019.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik framhöll utskottet att en fördel med en reduktionsplikt är som regeringen framhåller att den främjar biodrivmedel med låga utsläpp av växthusgaser, såsom avancerade biodrivmedel baserade på skoglig råvara. Den ger även möjlighet att fortsätta främja livsmedelsbaserade biodrivmedel med hög klimatprestanda. Reduktionsplikten gynnar de biodrivmedel som har lägst växthusgasutsläpp per megajoule ur ett livscykelperspektiv. Det kan röra sig om biodrivmedel från grödor där insatser har gjorts för att minska utsläppen vid odling av råvaran. Det kan också röra sig om biodrivmedel från avfall och restprodukter. Sverige har som regeringen anför särskilt goda förutsättningar att producera biodrivmedel med låga utsläpp från bl.a. skogliga restprodukter, vilket bedöms öka förutsättningarna för ökad produktion i Sverige. Reduktionsplikten kan bli ett långsiktigt styrmedel, inte minst eftersom den till skillnad från dagens skattenedsättning inte utgör ett statligt stöd och därmed inte är beroende av kommissionens tidsbegränsade godkännanden. En stor andel av de biodrivmedel som används i Sverige i dag importeras från andra länder. Potentialen för ökad inhemsk produktion är dock stor, och reduktionsplikten gör det möjligt för svenska företag att investera i ny produktionskapacitet för hållbara biodrivmedel. På så sätt kan både andelen låginblandning och användning av rena biodrivmedel öka.

I betänkande 2017/18:SKU10 Punktskatter delade skatteutskottet regeringens bedömning att minskade utsläpp från transportsektorn är avgörande för att Sverige ska nå de långsiktiga klimatmålen. Utskottet delade vidare regeringens ambition att fossila bränslen ska fasas ut ur transportsektorn. För att nå målen är det nödvändigt att transportsystemet moderniseras så att det blir långsiktigt hållbart och att hela transportsektorn effektiviseras. Det är vidare prioriterat att öka elektrifieringen och andelen förnybara bränslen i hela landet.

I betänkande 2017/18:TU10 Luftfart delade trafikutskottet regeringens uppfattning att det finns mer potential att minska flygets utsläpp och att utvecklingen av nya motorer, material, teknik och processer som minskar bränsleförbrukningen måste stödjas även fortsättningsvis. Bränsleceller, eldrift och solenergi är några nya tekniker som har testats, samtidigt som även förnybara bränslen kan bidra till att minska luftfartens utsläpp. Utskottet pekade på de problem som finns i att merkostnaderna för biobränsle för flyget fortfarande är höga, och att incitamenten för flygbolag att efterfråga biobränsle därför är låga. Produktionen sker inte heller kontinuerligt utan på beställning. Utskottet ansåg att frågan om att främja och stimulera användningen av biodrivmedel för luftfarten har stor betydelse för att minska luftfartens utsläpp och instämde i den uppfattning som regeringen framför i flygstrategin om att marknadsförutsättningarna för biobränslen måste ändras för att skapa ökad produktion och användning.

Nationell plan för utveckling av flygbränslen

Som ovan redovisat pågår en utredning om styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget. Dessutom har en särskild utredare fått i uppdrag att bl.a. kartlägga hur biogasens nytta som resurs kan tas till vara på bästa sätt och ge förslag på hur biogas kan ges konkurrenskraftiga villkor genom långsiktigt stabila spelregler.

Överenskommelse om en bana för reduktionsplikten

Som tidigare redovisats framgår av januariavtalet att reduktionsplikten ska vara utformad så att den bidrar till att nå det nationella målet om minskade växthusgasutsläpp från inrikes transporter med 70 procent år 2030. Vid en kontrollstation som genomförs 2019 ska successivt ökade kvotnivåer skärpas för tiden efter 2020.

Förnybara drivmedel i arbetsmaskiner

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr 20) redovisas att utsläppen från arbetsmaskiner motsvarade 3,5 miljoner ton koldioxidkvivalenter eller ca 7 procent av de totala utsläppen 2016. Utsläppen från arbetsmaskiner har ökat med 13 procent sedan 1990. I Naturvårdsverkets rapport 6826 Arbetsmaskiners klimat- och luftutsläpp från april 2018 framhålls att utsläppsstatistiken från arbetsmaskiner dock är behäftad med hög osäkerhet eftersom det saknas en systematisk insamling av nya data för utsläppsberäkningar liksom registeruppgifter för en stor del av arbetsmaskinerna.

Naturvårdsverket identifierade ett antal områden där den offentliga styrningen för att minska arbetsmaskiners utsläpp i dag saknas eller är ineffektiv. Naturvårdsverket föreslog bl.a. att regeringen ökar stödet till forskning, utveckling, demonstration och marknadsintroduktion (FUDM) för ny teknik som bidrar till minskade utsläpp från arbetsmaskiner samt att regeringen stegvis fasar ut nedsättningen av koldioxidskatten på diesel för arbetsmaskiner i gruvindustri, skogs-, jord- och vattenbruksverksamhet.

Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet arbetar Regeringskansliet med förslagen i Naturvårdsverkets rapport 6826 Arbetsmaskiners klimat- och luftutsläpp från april 2018.

Konsumtionsåtgärder

Nudging och mobility management

Nudge betyder putta, och nudging handlar om att försiktigt leda människor i en önskvärd riktning, utan att använda varken morot eller piska. I stället arrangerar man en valsituation så att det önskvärda beslutet blir det som är lättast att fatta.

Mobility management är ett koncept för att främja hållbara transporter och påverka bilanvändningen genom att förändra resenärers attityder och beteenden.

Konsumentverket driver forumet för miljösmart konsumtion på uppdrag av regeringen. Forumet samlar samhällsaktörer som vill underlätta för människor att konsumera miljömässigt mer hållbart. I detta arbete ingår frågan om nudging som en strategi för miljösmart beteende. Arbetet med att utveckla ett forum bottnar i Strategin för hållbar konsumtion och det regeringsuppdrag Konsumentverket fick 2017.

Från den 1 januari 2019 gäller enligt drivmedelslagen (2011:319) att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som bedriver en verksamhet som tillhandahåller ett flytande eller gasformigt drivmedel är skyldig att informera konsumenter om drivmedlets utsläpp av växthusgaser och andra förhållanden som har betydelse för att bedöma drivmedlets miljöpåverkan.

Regeringens samverkansgrupp Nästa generations resor och transporter har nyligen initierat projektet Kompis som är ett projekt under Drive Sweden, finansierat av Vinnova, och syftar till att främja framväxten av kombinerad mobilitet i Sverige.

Naturvårdsverkets publicerade i november 2014 rapporten Nudging – Ett verktyg för hållbara beteenden (rapport 6642), som ett resultat av ett regeringsuppdrag. Slutsatsen var att det är svårt att mäta effekterna och de faktiska resultaten av nudgebaserade politiska insatser i specifika sammanhang. Trots detta konstaterades att nudging är en användbar strategi för att främja förändringar i beteenden i specifika sammanhang. Nudging är dock ingen patentlösning, utan dess potential ligger snarare i att kunna bidra till utformningen och implementeringen av andra politiska verktyg och kan på så sätt förbättra effekten av dessa. Nudging är ett kostnadseffektivt instrument som kan förstärka andra politiska verktyg och som riktar sig mot beteenden som inte omfattas av andra styrmedel, dvs. individers automatiska, intuitiva och rutinmässiga handlingar.

I skrivelse 2017/18:238 En klimatstrategi för Sverige i fråga om att minska flygets klimatpåverkan lyfte regeringen att en väg framåt kan vara att förbättra konsumenternas möjlighet att göra klimatsmarta val genom förbättrad konsumentinformation. Regeringen övervägde då att ge lämplig myndighet i uppdrag att undersöka möjligheten att ställa krav på redovisning av flygresors klimatpåverkan vid försäljning och marknadsföring av resor i Sverige. Här skulle insikter från forskningen om s.k. nudging eller beteendeinsatser som styrmedel kunna nyttjas. Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet kommer dessa frågor att beröras i den pågående utredningen om styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget (dir. 2018:10) som kommer att redovisas senast den 1 mars 2019.

Livsmedelskonsumtion

Jordbruksverkets preliminära siffror för köttkonsumtionen i Sverige 2017 visade att svenskarnas köttkonsumtion var 86,6 kilo per person, vilket är en minskning med 1,7 kilo per person jämfört med 2016. 1990 var köttkonsumtionen 60,2 kilo per person.

I fråga om att underlätta för människor att konsumera miljömässigt mer hållbart, kan även här nämnas forumet för miljösmart konsumtion som drivs av Konsumentverket på uppdrag av regeringen. Forumet bottnar bl.a. i strategin för hållbar konsumtion. Målet med strategin är att den ska bidra till en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

I regeringens proposition 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet framhålls att informationen om livsmedel och måltider ska vara begriplig och lättillgänglig enligt gällande lagstiftning. Det ställs även långtgående krav på vad som måste finnas med i märkningen på förpackningarna. Märkningen måste vara korrekt och den får inte vara vilseledande. För att kunna göra faktabaserade val mellan olika livsmedel behöver konsumenten vidare ha kunskap om vad olika slags livsmedelsinformation och symboler står för. Ur ett samhällsperspektiv är det också viktigt att alla konsumenter får en faktisk möjlighet att välja hälsosam och god mat som har producerats på ett hållbart sätt och att konsumenterna har tillgång till ett brett utbud. Skolan och skolmåltiderna är en unik möjlighet som bör utnyttjas i större utsträckning. Det är viktigt att skolhuvudmännen tar sitt ansvar vad gäller kunskap om livsmedel, livsmedelsproduktion och hälsa hos barn och unga, inte minst genom att utnyttja en befintlig resurs som skolmåltiderna. Konsumenter ska känna sig trygga, ha förtroende för både myndigheter och företag och kunna lita på att alla livsmedel och måltider på marknaden är säkra. Regeringen instämde med Konkurrenskraftsutredningen och remissinstanserna, och gjorde därför bedömningen att berörda myndigheter fortfarande har en viktig roll i att presentera information om livsmedel, bra matvanor och fakta om produktionsförhållandena.

Kommissionen presenterade i juli 2016 en rapport om möjligheter till ett EU-miljömärkningssystem för fiskeri- och vattenbruksprodukter (COM(2016) 263). Vid ett expertgruppsmöte den 22 februari 2017 framförde kommissionen att man inte ansåg att det fanns något gehör för att gå vidare med förslaget om en gemensam miljömärkning på EU-nivå.

I betänkande 2016/17: MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige framförde utskottet i sitt ställningstagande att all livsmedelsproduktion påverkar miljön och klimatet, och animalier påverkar mest. Det finns flera positiva samband mellan en hållbar jordbruksproduktion och ett förbättrat miljötillstånd som bidrar till att nå flera av miljökvalitetsmålen. Samtidigt finns det negativa miljöeffekter som är förknippade med en ökande livsmedelsproduktion. Utskottet konstaterade dock att det i Sverige finns goda förutsättningar för en hållbar produktion med begränsad miljöpåverkan. I likhet med regeringen ansåg utskottet att Sverige bör bidra till en hållbar ökning av livsmedelsproduktionen och att en större andel av det kött som konsumeras

bör vara producerat på samma resurseffektiva sätt som i Sverige med låga utsläpp av växthusgaser per enhet. Arbetet med att utveckla produktionen för att ytterligare minska negativ miljöpåverkan måste enligt utskottet fortsätta i syfte att möta den globala efterfrågan på livsmedel med liten miljö- och klimatpåverkan. Åtgärder som lagstiftning om lagring och spridning av gödsel, åtgärder inom landsbygdsprogrammet, t.ex. investeringsstöd för att röta stallgödsel till biogas, rådgivning inom Greppa näringen och metanreduceringsersättningen är enligt utskottet viktiga styrmedel som bidrar till att minska växthusgasutsläppen från jordbruket. Utskottet delade regeringens och Miljömålsberedningens bedömning att ett sätt att minska utsläppen av livsmedelsproduktionen är genom förändrade konsumtionsvanor med mer vegetabilier och mindre kött. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att Sverige även i fortsättningen ska vara ett föredöme i miljö- och klimatarbetet, och för att uppnå detta behövs ett fortsatt arbete med att förbättra den svenska livsmedelsproduktionen och konsumtionen ur ett miljö- och klimatperspektiv.

Producentåtgärder

Fossilfritt Sverige har tagit initiativ till att olika branscher tar fram sina egna färdplaner för hur respektive bransch ska bli fossilfri med stärkt konkurrenskraft som följd. Färdplanerna kommer tillsammans att ge en bild över hur ett fossilfritt Sverige kan se ut och hur det kan skapa konkurrensfördelar för det svenska näringslivet på en internationell marknad. Färdplanerna kommer också att identifiera hinder på vägen och innehålla förslag till beslutsfattare på hur arbetet för att nå målen kan underlättas från myndigheter och politiskt håll. Arbetet med färdplanerna leds av branschföreningar eller enskilda företag och ska till sitt upplägg vara inkluderande så att de har en bred förankring i branschen. De första nio färdplanerna överlämnades till regeringen i april 2018. Färdplanerna är under beredning i Regeringskansliet.

Negativa utsläpp och koldioxidlagring

Negativa utsläpp

Regeringen tillsatte i juli 2018 en särskild utredare som ska föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Med negativa utsläpp avses här att Sveriges nettoutsläpp, beräknade i enlighet med propositionen Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (prop. 2016/17:146), är mindre än noll. Utredaren ska undersöka hur bl.a. ökad kolsänka, avskiljning och lagring av koldioxid med biogent ursprung (bio-CCS) och verifierade utsläppsminskningar genom investeringar i andra länder kan och bör bidra till detta. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2020.

Enligt januariavtalet ska Naturvårdverket under våren 2019 få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för åtgärder för kraftigt minskade utsläpp.

Koldioxidlagring

I april 2009 trädde det s.k. CCS-direktivet (carbon capture and storage) i kraft. Direktivet ställer krav på att EU:s medlemsländer ska hantera frågor som rör avskiljning, transport och lagring av koldioxid. CCS-direktivet har införts i svensk lagstiftning genom främst bestämmelser i miljöbalken, förordningen (2014:21) om geologisk lagring av koldioxid och lagen (1966:314) om kontinentalsockeln. Regelverket ska säkerställa förutsättningarna för geologisk lagring av koldioxid på ett miljömässigt säkert sätt. Sedan den 1 mars 2014 är det tillåtet med geologisk lagring av koldioxid i Sverige, och Sveriges geologiska undersökning (SGU) är tillsynsmyndighet. Regelverket bygger på att det är verksamhetsutövarens ansvar att uppfylla regelverkets krav.

Det är den lokala geologin som ger förutsättningarna för att lagra koldioxid. I Europa är sedimentär berggrund, såsom sandsten och kalksten, betydligt mer vanlig än i Sverige. I Sverige är berggrunden till största delen kristallin (dvs. består av bergarter som gnejs och granit). Utbredningen av sedimentära bergarter är begränsade till vissa delar av landet, både på land och till havs på kontinentalsockeln. Förutsättningar för koldioxidlager i vårt land finns främst i sydvästra Skåne och sydöstra Östersjön.

Inom projektet Nordiccs (2011–2015) framställde flera nordiska myndigheter och universitet en nordisk lagringsatlas där potentiella platser för koldioxidlagring i Sverige, Danmark, Norge och Island illustreras i ett geografiskt informationssystem (GIS) på webben, The Nordic CO₂ Storage Atlas, som finns på den danska geologiska undersökningens (GEUS) webbplats. Sveriges geologiska undersökning (SGU) sammanställde 2016 en rapport om koldioxidlagring i Sverige, en sammanställning av resultat från Nordiccsprojektet.

Som ovan redovisat pågår en utredning som ska föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Utredaren ska bl.a. undersöka lagring av koldioxid med biogent ursprung (bio-CCS).

Skogs- och jordbrukets klimatbidrag

Statens jordbruksverk har efter samråd med Naturvårdsverket sammanställt och redovisat pågående åtgärder, initiativ och styrmedel som bidrar till att minska jordbrukets klimatpåverkan (Jordbruksverkets rapport 2018:1). Uppdraget redovisades till regeringen den 30 november 2017 och bereds enligt uppgift från Näringsdepartementet för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen gav Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag i februari 2018 att inom ramen för det nationella skogsprogrammet redovisa prognoser utifrån uppdaterade scenarier för den svenska skogens och skogsmarkens utsläpp och upptag av växthusgaser fram till 2030, i enlighet med beslut och riktlinjer för redovisning till EU och FN:s klimatkonvention. SLU delredovisade underlag för en svensk nationell referensnivå för brukad skogsmark för perioden 2021–2025 i september 2018. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2019.

I betänkande 2016/17:MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige framhöll utskottet i sitt ställningstagande om markanvändning och skogsbruk att kommissionens förslag till förordning om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) inom ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030 (COM(2016) 479) utgår från att varje medlemsstat förbinder sig att säkra att nettoupptagen i den s.k. LULUCF-sektorn inte ska minska eller, i de fall nettoutsläpp för sektorn redovisas, att nettoutsläppen inte ska öka. Förändrade utsläpp och upptag bokförs enligt de regler som anges i förordningen; bl.a. finns bokföringsregler för brukad skogsmark. Förordningsförslaget har förhandlats inom EU, och regeringen överlade med utskottet i april 2017 om den svenska ståndpunkten (prot. 2016/17:31).

I december 2017 nådde EU:s ministerråd och Europaparlamentet en överenskommelse om hur utsläpp och upptag av växthusgaser i sektorn markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) ska bidra till målen i klimatramverket (den slutliga rättsakten undertecknades den 30 maj 2018). Enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) innebär LULUCF-förordningen (2018/841/EU) åtaganden för respektive medlemsland att behålla sina nettoupptag av växthusgaser i sektorn respektive att inte öka sina nettoutsläpp. Om nettoupptaget minskar eller nettoutsläppet ökar finns dock möjlighet att kompensera via utsläppsminskningar utöver medlemslandets åtagande inom andra sektorer. Förordningen omfattar ett antal markkategorier som är påverkade av mänsklig aktivitet. Däremot omfattas inte marker som inte brukas, såsom t.ex. t.ex. kalvfjäll och orörda våtmarker, eller sjöar och hav.

I betänkande 2017/18:MJU22 Klimatpolitik framhöll utskottet i sitt ställningstagande att det helt nyligen slöts en överenskommelse vid första läsningen mellan rådet och Europaparlamentet i fråga om kommissionens förslag till förordning som inkluderar växthusgaser från sektorn som en separat del i EU:s klimat- och energiramverk. Den slutliga rättsakten innebär att en flexibilitetsmekanism möjliggörs, men utskottet påminde om att mekanismen endast kan aktiveras så länge EU gemensamt kan garantera att de sammanlagda utsläppen från LULUCF-sektorn är i balans och inte större än koldioxidupptaget. Därtill ville utskottet betona att det aldrig var ett alternativ under förhandlingarna att räkna hela upptaget i skog och skogsmark som ett negativt utsläpp som kan kvittas mot utsläpp i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS). Det skulle strida mot tidigare överenskomna beräkningsregler.

EU-kommissionen har skickat ut ett meddelande om en färdplan för fler EU-åtgärder för att motverka avskogning och skogsdegradering för konsultation under perioden 14 januari till 25 februari 2019.

FN:s klimatpanel IPCC arbetar med en specialrapport om klimatförändringar och marken som enligt nuvarande tidsplan kommer att publiceras tidig höst 2019.

Koldioxidransonering

Koldioxidransonering innebär att enskilda personer tilldelas utsläppsrätter i stället för industribranscher, förbränningsanläggningar och flygoperatörer som regleras under EU ETS.

Utskottet har tidigare uttalat sig om att utreda ett system med individuella utsläppsrätter (bl.a. i bet. 2011/12:MJU25 och bet. 2017/18:MJU22). Utskottet pekade då på att den svenska klimatstrategin lägger stor vikt vid generella ekonomiska styrmedel som koldioxidskatt och utsläppshandel. Vidare anförde utskottet att syftet med styrmedlen är att uppnå ett pris på koldioxid som ska avspeglas i priset på varorna. Ett system med individuella utsläppsrätter skulle kräva uppgifter om hur stora växthusgasutsläpp alla varor orsakar. Enligt utskottet skulle ett sådant system dessutom leda till en mycket stor administrativ börda. Utskottet hänvisade vidare till det arbete som bedrivs för att de globala klimatförhandlingarna ska leda till ett globalt, rättsligt bindande ramverk som innebär att världens länder tar på sig tydliga utsläppsåtaganden. På detta sätt skulle enligt utskottet ett globalt pris på koldioxid skapas. Utskottet såg ingen anledning till att prioritera en utredning specifikt om koldioxidransonering.

Utskottets ställningstagande

Nationella klimatinvesteringar och principen om klimateffektivitet

Klimatpolitik ska enligt utskottet vara långsiktigt effektiv och bedrivas så att minskade utsläpp av växthusgaser förenas med tillväxt. Utskottet noterar att Riksrevisionen granskat Klimatklivet och att deras slutsats är att Klimatklivet i stora delar har genomförts på ett effektivt sätt men att det finns vissa brister. Riksrevisionen anför bl.a. att det saknas en övergripande riskanalys och att ansvarsfördelningen av uppgifter mellan myndigheterna är otydlig. Regeringen kommer under 2019 att överlämna en skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning. Utskottet vill även framhålla det nya anslaget för teknikneutral laddinfrastruktur, som ett exempel på en långsiktig klimatinvestering.

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:2255 (L) yrkande 4 och 2018/19:1633 (M) i denna del lämnas utan vidare åtgärd.

Miljöskadliga subventioner

I likhet med ett tidigare ställningstagande framhåller utskottet att Naturvårdsverket har pekat på att statliga subventioner i vissa fall kan ge upphov till potentiellt miljöskadliga effekter. Naturvårdsverket föreslog därför bl.a. att konsekvensanalysen måste fördjupas och förbättras när en subvention ska införas eller tas bort. Naturvårdsverkets förslag bereds nu i Regeringskansliet.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att miljöskadliga subventioner behöver fasas ut såväl i Sverige som globalt. Vidare konstaterar utskottet att reformering av miljöskadliga subventioner diskuteras i flera internationella processer.

Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2018/19:392 (V) yrkande 23 och 2018/19:1397 (MP) yrkande 1 avslås.

Biodrivmedel och reduktionsplikt

Den 1 juli 2018 trädde lagen (2017:1201) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensin och dieselbränslen i kraft.

Utskottet delar skatteutskottets och regeringens bedömning att minskade utsläpp från transportsektorn är avgörande för att Sverige ska nå de långsiktiga klimatmålen.

Vidare delar utskottet regeringens syn att flygets stora klimatpåverkan ska minska och att klimatkraven på flyget måste skärpas. Utskottet ser positivt på regeringens åtagande i januariavtalet att det ska gå att ladda och tanka fossilfritt i hela landet. Av januariavtalet framgår vidare att regeringen åtagit sig att införa dels krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle, dels ekonomiska incitament till en hög inblandning av hållbart förnybart bränsle. Utskottet instämmer vidare i att Sverige ska ta ledartröjan för att omförhandla de internationella avtal och konventioner som sätter stopp för en beskattning av fossilt flygbränsle i syfte att införa ett system för flygbränsleskatt i stället för dagens biljettskatt på flyget.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det pågår utredningar om dels styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget, dels biogasens nytta som resurs.

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:2255 (L) yrkande 8, 2018/19:2426 (C) yrkande 7 i denna del, 2018/19:2427 (C) yrkande 4, 2018/19:2734 (KD) yrkande 65, 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 108, 2018/19:2820 (SD) yrkande 20, 2018/19:2895 (M) yrkande 13 samt 2018/19:2901 (M) yrkande 39 lämnas utan vidare åtgärd.

Nationell plan för utveckling av flygbränslen

Utskottet konstaterar som ovan att det pågår utredningar om dels styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget, dels biogasens nytta som resurs. Därmed anser utskottet att motion 2018/19:2734 (KD) yrkande 64 ska avstyrkas.

Överenskommelse om en bana för reduktionsplikten

Utskottet noterar att regeringen enligt januariavtalet åtagit sig att vid en kontrollstation successivt skärpa ökade kvotnivåer för tiden efter 2020. Därmed anser utskottet att förslaget som väckts i motion 2018/19:2895 (M) yrkande 12 i huvudsak är att betrakta som tillgodosett och därmed kan lämnas utan vidare åtgärd.

Förnybara drivmedel i arbetsmaskiner

Naturvårdsverket har i en rapport om arbetsmaskiners klimat- och luftutsläpp identifierat ett antal områden där den offentliga styrningen för att minska arbetsmaskiners utsläpp i dag saknas eller är ineffektiv. I rapporten föreslår Naturvårdsverket bl.a. att regeringen ska öka stödet till forskning, utveckling, demonstration och marknadsintroduktion (FUDM) så att ny teknik som bidrar till minskade utsläpp från arbetsmaskiner kan utvecklas samt att regeringen stegvis ska fasa ut nedsättningen av koldioxidskatten på diesel för arbetsmaskiner i gruvindustri, skogs-, jord- och vattenbruksverksamhet. Naturvårdsverkets rapport bereds i Regeringskansliet. I avvaktan på att detta arbete slutförs föreslår utskottet att motion 2018/19:2426 (C) yrkande 16 lämnas utan vidare åtgärd.

Konsumtionsåtgärder

Nudging och mobility management

Inledningsvis vill utskottet framhålla att Konsumentverkets forum för miljösamt konsumtion samlar samhällsaktörer som vill underlätta för människor att konsumera miljömässigt mer hållbart. I detta arbete ingår frågan om nudging, dvs. att försiktigt leda människor i en önskvärd riktning, som en strategi för miljösamt beteende. Vidare noterar utskottet att den pågående utredningen om styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget enligt uppgift till viss del kommer att beröra frågan om nudging som styrmedel.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen bl.a. har initierat projektet Kompis som är ett projekt som syftar till att främja framväxten av kombinerad mobilitet i Sverige. Detta är en form av mobility management, dvs. ett koncept för att främja hållbara transporter och påverka bilanvändningen genom att förändra resenärers attityder och beteenden.

Mot bakgrund av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2018/19:2732 (MP) yrkande 27 lämnas utan vidare åtgärd.

Livsmedelskonsumtion

Utskottet framhåller inledningsvis att all livsmedelsproduktion påverkar miljön och klimatet, och animalier påverkar mest. Utskottet delar regeringens och Miljömålsberedningens bedömning att ett viktigt led i att minska utsläppen från livsmedelsproduktionen är att förändra konsumtionsvanorna med mer vegetabilier och mindre kött. Utskottet vill även här framhålla det arbete som bedrivs vid forumet för miljösamt konsumtion. Detta arbete utgör en del av regeringens strategi för hållbar konsumtion.

När det gäller märkning av konsumtionsvaror delar utskottet regeringens syn att märkningen måste vara korrekt och att den inte ska vara vilseledande. Utskottet konstaterar vidare att för att kunna göra faktabaserade val mellan olika livsmedel behöver konsumenten ha kunskap om vad olika slags livsmedelsinformation och symboler står för. I regeringens proposition

2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet framhålls att det ur ett samhällsperspektiv är viktigt att alla konsumenter får en faktisk möjlighet att välja hälsosam och god mat som har producerats på ett hållbart sätt och ha tillgång till ett brett utbud. Dessutom framhålls det att skolan och skolmåltiderna är en unik möjlighet som bör utnyttjas i större utsträckning.

Utskottet föreslår därför att motionerna 2018/19:392 (V) yrkandena 17–19, 2018/19:1611 (S) yrkandena 1 och 2 samt 2018/19:2255 (L) yrkandena 5 och 31 lämnas utan vidare åtgärd.

Producentåtgärder

Regeringen tog i april 2018 emot de första nio färdplanerna för hur respektive bransch ska bli fossilfri med stärkt konkurrenskraft som följd. Färdplanerna bereds i Regeringskansliet. Utskottet konstaterar att färdplanerna tillsammans kommer att ge en bild av hur ett fossilfritt Sverige kan se ut och hur det kan skapa konkurrensfördelar för det svenska näringslivet på en internationell marknad. I avvaktan på att arbetet slutförs föreslår utskottet att motion 2018/19:2733 (MP) yrkande 16 lämnas utan vidare åtgärd.

Negativa utsläpp och koldioxidlagring

Negativa utsläpp

Utskottet vill framhålla att regeringen i juli 2018 tillsatte en särskild utredare som ska föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Utredaren ska undersöka hur bl.a. ökad kolsänka, avskiljning och lagring av koldioxid med biogent ursprung (bio-CCS) och verifierade utsläppsminskningar genom investeringar i andra länder kan och bör bidra till detta. Vidare har regeringen i enlighet med januariavtalet åtagit sig att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en handlingsplan för åtgärder för kraftigt minskade utsläpp.

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:2426 (C) yrkande 29 och 2018/19:2732 (MP) yrkande 29 lämnas utan vidare åtgärd.

Koldioxidlagring

Inledningsvis konstaterar utskottet att det inom EU sedan april 2009 finns ett direktiv (det s.k. CCS-direktivet) som ställer krav på att EU:s medlemsländer ska hantera frågor som rör avskiljning, transport och lagring av koldioxid. Detta direktiv har införts i svensk lagstiftning genom främst bestämmelser i miljöbalken, förordningen (2014:21) om geologisk lagring av koldioxid och lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

Vidare vill utskottet framhålla att projektet Nordiccs (2011–2015) framställde en nordisk lagringsatlas där potentiella platser för koldioxidlagring i Sverige, Danmark, Norge och Island illustreras i ett geografiskt informationssystem (GIS) på webben. En sammanställning av resultaten från

Nordiccsprojektet finns i Sveriges geologiska undersöknings (SGU) rapport om koldioxidlagring i Sverige.

Utskottet konstaterar som ovan att det pågår en utredning som ska föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045, och utredaren ska bl.a. undersöka lagring av koldioxid med biogent ursprung (bio-CCS).

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:1469 (C) yrkande 3 och 2018/19:1885 (M) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Skogs- och jordbrukets klimatbidrag

Utskottet konstaterar inledningsvis att Statens jordbruksverks rapport 2018:1 om pågående åtgärder, initiativ och styrmedel som bidrar till att minska jordbrukets klimatpåverkan bereds i Regeringskansliet. Vidare konstaterar utskottet att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har i uppdrag att inom ramen för det nationella skogsprogrammet redovisa prognoser utifrån uppdaterade scenarier för den svenska skogens och skogsmarkens utsläpp och upptag av växthusgaser fram till 2030, i enlighet med beslut och riktlinjer för redovisning till EU och FN:s klimatkonvention. SLU delredovisade i september 2018 underlag för en svensk nationell referensnivå för brukad skogsmark för perioden 2021–2025. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2019.

EU:s förordning om LULUCF (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, 2018/841/EU) innebär åtaganden för respektive medlemsland att behålla sina nettoupptag av växthusgaser i sektorn respektive att inte öka sina nettoutsläpp. Om nettoupptaget minskar eller nettoutsläppet ökar finns dock möjlighet att kompensera via utsläppsminskningar utöver medlemslandets åtagande inom andra sektorer. Förordningen omfattar ett antal markkategorier som är påverkade av mänsklig aktivitet. Däremot omfattas inte marker som inte brukas, såsom t.ex. kalfjäll och orörda våtmarker, eller sjöar och hav. Utskottet noterar att EU-kommissionen har skickat ut ett meddelande om en färdplan för fler EU-åtgärder för att motverka avskogning och skogsdegradering för konsultation under perioden 14 januari till 25 februari 2019. Vidare noterar utskottet att FN:s klimatpanel IPCC arbetar med en specialrapport om klimatförändringar och marken som enligt nuvarande tidsplan kommer att publiceras tidig höst 2019.

Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2018/19:2741 (MP) yrkande 7, 2018/19:204 (SD), 2018/19:2820 (SD) yrkande 14, 2018/19:2745 (MP) yrkande 5 samt 2018/19:2732 (MP) yrkande 30 lämnas utan vidare åtgärd.

Koldioxidransonering

Utskottet pekar liksom tidigare på att den svenska klimatstrategin lägger stor vikt vid generella ekonomiska styrmedel som koldioxidskatt och utsläppshandel. Vidare anför utskottet som tidigare att syftet med styrmedlen är att uppnå ett pris på koldioxid som ska avspeglas i priset på varorna. Ett

system med individuella utsläppsrätter skulle kräva uppgifter om hur stora växthusgasutsläpp alla varor orsakar. Enligt utskottet skulle ett sådant system dessutom leda till en mycket stor administrativ börda. Utskottet hänvisar som tidigare till det arbete som bedrivs för att de globala klimatförhandlingarna ska leda till ett globalt, rättsligt bindande ramverk som innebär att världens länder tar på sig tydliga utsläppsåtaganden. På detta sätt skulle enligt utskottet ett globalt pris på koldioxid skapas. Utskottet ser fortfarande ingen anledning att prioritera en utredning specifikt om koldioxidransonering. Motion 2018/19:392 (V) yrkande 24 avstyrks.

Utvärdering och rapportering av klimatpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utvärdering och rapportering av klimatpolitiken.

Jämför reservation 37 (M), 38 (SD) och 39 (V).

Motionerna

Utvärdering av klimatpolitiken

Enligt partimotion 2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 bör Naturvårdsverket ges i uppdrag att till sin årliga officiella statistik av växthusgasutsläpp i Sverige som rapporteras till FN:s klimatkonvention även rapportera de konsumtionsbaserade utsläppen. Fram till dess att ett etappmål för konsumtionsrelaterade utsläpp införts anser motionärerna att det är av stor betydelse att dessa utsläpp uppmärksammas.

Enligt kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3 måste svensk klimatpolitik bygga på en kostnads-nyttoanalys. Sverigedemokraterna ser allvarligt på de ökade utsläppen av växthusgaser i världen och de effekter detta kan få och anser att det samtidigt är viktigt att klimatarbetet bygger på en kostnads-nyttoanalys. Enligt samma motion yrkande 5 finns ett behov av en analys av den svenska föregångspolitiken på klimatområdet. Motionärerna anför att svensk klimatpolitik länge har byggt på premissen att Sverige ska gå före och besluta om betydligt större utsläppsminskningar än andra länder, för att Sverige på detta sätt ska kunna påverka andra länder att gå i samma riktning. Enligt motionärerna är problemet med denna strategi att det inte finns något som tyder på att den fungerar. Sverigedemokraterna anser det vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i sådan utsträckning att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik.

I kommittémotion 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 föreslås att det tas fram beräkningskonventioner för klimatnytta.

Motionärerna skriver att en politisk åtgärd enbart är verkningsfull om den genererar extra nytta utöver vad som hade skett om åtgärden inte vidtagits, dvs. additionell nytta. Utgångspunkterna för Moderaternas klimatpolitik är att kostnadseffektivitet måste stå i centrum. Vidare anför motionärerna att nuvarande regering inte redovisar hur stora utsläppsminskningar som klimatpolitiken förväntas ge upphov till. Detta beror enligt motionärerna delvis på att det inte finns några allmänt vedertagna beräkningskonventioner för hur klimatnytta ska bedömas.

Rapportering av klimatpolitiken

Enligt motion 2018/19:1633 av John Weinerhall (M) i denna del ska klimatsatsningars påverkan på utsläpp omräknat i koldioxidekvivalenter redovisas. Motionären framhåller att klimatinvesteringar måste göras med hänsyn till vilken klimatnytta som uppnås per investerad krona. Vidare anser motionären att mängden minskade koldioxidekvivalenter investeringen renderar i tydligt borde redovisas.

Enligt partimotion 2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8 ska statsbudgeten redovisa hur anslag, anslagsförändringar och ändrad lagstiftning inom varje utgiftsområde påverkar utsläppen av växthusgaser. Motionärerna anför att det behöver bli tydligare för beslutsfattare och allmänhet hur beslut inom den övriga politiken påverkar klimatmålen. Vidare framhåller motionärerna att det i dag är fullt möjligt att en politiskt prioriterad förändring av lagstiftning inom ett annat område kan få negativa följder för möjligheten att uppnå klimatmålen utan att det uppfattas eller debatteras. I samma motion yrkande 9 föreslås att varje departement i statsbudgeten ska redovisa hur stora utsläpp av växthusgaser som sker inom departementets ansvarsområden. Enligt yrkande 19 i samma motion föreslås att kommunernas möjlighet att rapportera sina utsläppsminskningar i enlighet med Parisavtalet bör underlättas, t.ex. genom förbättrad utsläppsstatistik på kommunal nivå hos berörda myndigheter.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Utvärdering av klimatpolitiken

Svensk konsumtion leder till utsläpp av klimatpåverkande växthusgaser i såväl Sverige som andra länder. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr.20) redovisade regeringen att de sammanlagda utsläppen i Sverige och i andra länder (sk. konsumtionsbaserade utsläpp) har varit stabila på en hög nivå sedan tidigt 1990-tal och att hushållens konsumtion svarar för omkring två tredjedelar.

Regeringen gav Naturvårdsverket i regleringsbrevet för 2018 i uppdrag att utveckla mätmetoderna för konsumtionsbaserade utsläpp och komplettera med fler mått med fokus på de områden där det finns potential att minska utsläppen.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2019. En del av underlaget i den kommande rapporten bygger på Naturvårdsverket rapport 6842 Miljöpåverkan från svensk konsumtion – nya indikatorer för uppföljning från oktober 2018 som är en slutrapport för forskningsprojektet Prince (Policy-Relevant Indicators for National Consumption and Environment). Projektet syftade till att öka kunskapen om svensk konsumtions miljöpåverkan i och utanför Sveriges gränser. Det handlar om vad konsumtionen orsakar i utsläpp till luft och klimat, påverkan på mark, resurs- och vattenanvändning samt användning av kemikalier och i vilka länder denna miljöpåverkan sker.

Av svar på skriftlig fråga 2017/18:813 av Maria Malmer Stenergard (M) till Karolina Skog (MP) om konsumtionsutsläpp framgår att regeringens bedömning är att utsläpp i andra länder som orsakas av svensk konsumtion i ökad utsträckning behöver följas upp för att ge en bättre förståelse för hur vår konsumtion påverkar klimatet och hur vi kan bidra till att dessa utsläpp begränsas. I svaret anförs vidare att den metod som används i dag ger en tydlig indikation om den samlade klimatpåverkan av svensk konsumtion, men att metoden samtidigt har begränsningar och inte lämpar sig så väl för att följa upp klimatpåverkan för specifika produkter. Metoden som används för att uppskatta konsumtionsbaserade utsläpp hämtar data från ekonomisk statistik om branschens inköp och försäljning, som utsläppen sedan kopplas till. En av utmaningarna är att vi inte har fullständiga data om enskilda länders produktionsstrukturer och hur utsläppsintensiv landets produktion är inom olika branscher. Därför används i dagsläget en förenklad modell för att uppskatta klimatpåverkan i andra länder som leder till osäkerheter i skattningarna. Syftet med uppdraget till Naturvårdsverket är att analysera hur metoden kan förbättras och att undersöka om det finns andra indikatorer som kan användas för att följa upp konsumtionens klimatpåverkan inom specifika konsumtionsområden.

I betänkande 2017/18: MJU22 Klimatpolitik påminde utskottet i fråga om bokföring av klimatutsläpp om att svenska myndigheter använder internationellt beslutade beräkningsmodeller av territoriella utsläpp för att följa upp klimatmålen som satts upp inom FN och EU och nationellt. Produktions- och konsumtionsbaserade utsläppsberäkningar används som kompletterande metoder. Utskottets sammantagna bedömning var att nuvarande beräkningsmodeller av svenska klimatutsläpp redan möjliggör en adekvat uppföljning av miljömålen. Utskottet bedömde också att regeringen redan aktivt integrerar beräkningar av konsumtionsbaserade utsläpp i sin nationella och internationella klimatpolitik. I likhet med regeringen ansåg utskottet att klimatfrågan är komplex, vilket kräver en politisk hantering som ständigt utvärderas i ljuset av nya vetenskapliga rön. Enligt utskottet råder emellertid ingen tvekan om att klimatpolitiken redan i dagsläget ställs under noga avvägning och analys. Utskottet ville särskilt framhålla det nyligen inrättade Klimatpolitiska rådet som är ett oberoende och tvärvetenskapligt expertorgan. Rådet har bl.a. till uppgift att belysa effekter av beslutade och föreslagna styrmedel från ett brett samhällsperspektiv samt bidra till en ökad

diskussion i samhället om klimatpolitiken. Klimatpolitiska rådets första utvärdering av det klimatpolitiska ramverket kommer senast den 30 mars 2019.

I svar på skriftlig fråga 2017/18:1618 av Jens Holm (V) till statsråd Isabella Lövin den 4 september 2018 aviserade regeringen att förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning bör ses över, vilket gäller fortfarande enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet. En utgångspunkt i översynen är enligt regeringen bl.a. att säkerställa att krav ställs på att konsekvenser för klimatet ska analyseras där så är relevant.

Rapportering av klimatpolitiken

I klimatlagen (2017:720) som trädde i kraft den 1 januari 2018 finns krav på en klimatredovisning. Syftet med klimatredovisningen är att integrera alla politikområden. Klimatredovisningen ska enligt klimatlagen (2017:720) innehålla

- en redovisning av utsläppsutvecklingen
- en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen
- en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

Den första klimatredovisningen redovisades som en bilaga till årets budgetproposition (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20). Regeringen gjorde en övergripande bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder men presenterade inte vilka sådana åtgärder som kan vara aktuella, till följd av att budgetpropositionen för 2019 lämnades av en övergångsregering.

I proposition 2016/17:146 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige framhöll regeringen att en särskild klimatredovisning bör finnas med som bilaga i budgetpropositionen för att underlätta för uppföljning och bedömning av de samlade klimateffekterna på alla politikområden. Enligt Miljö- och energidepartementet ger det klimatpolitiska ramverket genom klimatlagen starkare krav på andra politikområden att förhålla sig till klimatmålen.

I betänkande 2018/19:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård framförde utskottet i fråga om resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) sitt önskemål att regeringen bör koppla fler resultat tydligare till målen. Utskottet angav också ett exempel där en sådan koppling finns, nämligen Klimatklivet som väntas minska Sveriges totala utsläpp med 930 000 ton koldioxidkvalenter per år.

Sverige ska lämna en integrerad nationell energi- och klimatplan till EU-kommissionen senast den 31 december 2019. Regeringen presenterade ett utkast den 17 januari 2019. Utkastet till den integrerade energi- och klimatplanen är en sammanställning av Sveriges energi- och klimatpolitik och scenarier baserade på detta.

När det gäller kommunernas möjlighet att rapportera sina utsläppsminskningar arbetar Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att energi- och utsläppsstatistiken ska bli mer enhetlig. Det pågår också arbete i kommunerna, på myndigheter och länsstyrelser för att utveckla miljörapporteringen. Ett exempel är de kommunala koldioxidbudgetar som tio kommuner har tagit fram utifrån de utsläpp kommunerna har i dag.

Utskottets ställningstagande

Utvärdering av klimatpolitiken

Utskottet vill inledningsvis framhålla att regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att dels utveckla mätmetoderna för konsumtionsbaserade utsläpp, dels komplettera med fler mått med fokus på de områden där det finns potential att minska utsläppen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2019. Utskottet delar regeringens bedömning att utsläpp i andra länder som orsakas av svensk konsumtion i ökad utsträckning behöver följas upp för att ge en bättre förståelse för hur vår konsumtion påverkar klimatet och hur vi kan bidra till att dessa utsläpp begränsas.

Utskottet anser liksom tidigare att klimatfrågans komplexitet kräver en politisk hantering som ständigt utvärderas i ljuset av nya vetenskapliga rön. Det råder emellertid ingen tvekan om att klimatpolitiken redan i dagsläget ställs under noggrann avvägning och analys. Utskottet vill återigen framhålla betydelsen av det klimatpolitiska rådets arbete. Klimatpolitiska rådets första utvärdering av det klimatpolitiska ramverket kommer senast den 30 mars 2019.

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:392 (V) yrkande 7, 2018/19:2820 (SD) yrkandena 3 och 5 samt 2018/19:2895 (M) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Rapportering av klimatpolitiken

I budgetpropositionen för 2019 redovisades den första klimatredovisningen i enlighet med klimatlagen (2017:720). Syftet med klimatredovisningen är att integrera klimatfrågan i alla politikområden.

Utskottet påminner om sitt önskemål för resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2019 om att regeringen bör koppla fler resultat tydligare till målen.

Utskottet konstaterar vidare att Sverige ska lämna en integrerad nationell energi- och klimatplan till EU-kommissionen senast den 31 december 2019.

Därmed föreslår utskottet att motionerna 2018/19:1633 (M) i denna del samt 2018/19:2733 (MP) yrkandena 8 och 9 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller kommunernas möjlighet att rapportera sina utsläppsminskningar hänvisar utskottet till att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) uppgett att det pågår ett arbete för att energi- och

utsläppsstatistiken ska bli mer enhetlig. SKL har även uppgett att man arbetar i kommuner, på myndigheter och länsstyrelser för att utveckla miljörapporteringen. Därmed föreslår utskottet att motion 2018/19:2733 (MP) yrkande 19 avslås.

Reservationer

1. Sveriges ambitioner i det internationella arbetet, punkt 1 (M, KD)

av Åsa Coenraads (M), Betty Malmberg (M), Marléne Lund Kopparklint (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 107 och avslår motionerna

2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 2,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 5 och 19 i denna del och 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 22.

Ställningstagande

Miljösamarbetet i EU och internationellt ger möjligheter till effektiva åtgärder och större miljönytta som stärker svenska företags konkurrenskraft. Att Sverige driver på det internationella miljöarbetet är centralt även för att nå våra nationella miljömål.

2. Sveriges ambitioner i det internationella arbetet, punkt 1 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 22 samt avslår motionerna

2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 2,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 5 och 19 i denna del och 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 107.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna står upp för en ansvarsfull och effektiv klimatpolitik, där det globala perspektivet ges en central plats. Det globala perspektivet kommer dock i skymundan i svensk klimatpolitik. Det saknas på många håll en grundläggande insikt om att Sverige och EU på egen hand inte kan styra de globala koldioxidutsläppen i betydande utsträckning.

En för Sverigedemokraterna central uppfattning är att bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser ska uppnås utan att äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Sverigedemokraterna anser därmed att regeringen i förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att åtagandena för medlemsstaterna ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare, såsom Kina, USA, Indien, Ryssland och Japan.

Sverigedemokraterna vill se ett ökat fokus på klimatfrågans internationella dimension. Beräkningarna visar tydligt att internationellt samarbete, genom exempelvis mekanismen för ren utveckling (clean development mechanism, CDM), utgör lågt hängande frukter för utsläppsminskningar i ett globalt perspektiv. Här kan utsläppsminskningar göras till en kostnad av 60 kronor per ton att jämföra med regeringens klimatklivet där beräkningar just nu talar om en kostnad per ton på 400 kronor. Satsningarna på internationella klimatinvesteringar bör ökas på bekostnad av ineffektiva åtgärder i Sverige. Det är positivt att arbete pågår med nya internationella samarbetsformer utifrån artikel 6 i Klimatavtalet från Paris. Sverige bör inom ramen för det globala klimatarbetet högre prioritera arbetet med att snabbt sätta nya internationella samarbetsformer för verkningsfulla internationella insatser för utsläppsminskningar.

3. Genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030, punkt 2 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 9 och 11.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna står bakom klimatavtalet från Paris, 2015. Avtalet har av övriga partier beskrivits som ett rättsligt bindande klimatavtal, vilket är korrekt vad gäller exempelvis rapportering av utsläpp. Det finns emellertid flera

problem med avtalet och med regeringens linje under föregående mandatperiod. Avtalet saknar helt konkreta åtgärder för hur utsläppen ska minska utan bygger i stället på frivilliga nationella klimatbidrag (NDC, nationally determined contributions) som för många länder handlar om kraftiga utsläppsökningar. Vidare saknas sanktionsmöjligheter för länder som inte håller sig inom ramarna. Alltså är det i praktiken inte ett rättsligt bindande avtal, vilket man bör ta hänsyn till när man analyserar ländernas åtaganden. Vidare är det olyckligt att det är komplicerat att jämföra ländernas frivilliga åtaganden då ländernas mål är konstruerade på helt olika sätt. Sverige bör verka för att ländernas frivilliga åtaganden ska vara utformade så att de enkelt ska kunna jämföras med varandra.

Sveriges linje vid förhandlingar i EU och på global nivå måste vara att de som släpper ut mest också ska ha de största åtagandena att minska sina utsläpp när det kommer till fördelningen inom EU och globalt.

4. Klass- och genusperspektiv i klimatförhandlingarna, punkt 3 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det finns stora skillnader mellan fattigas och rikas klimatpåverkan även inom länder. Vi anser att det behöver synliggöras vilka som överskrider sitt miljöutrymme och med hur mycket, såväl nationellt som globalt. Det är kvinnor som drabbas hårdast av miljöförändringarna samtidigt som det är män som belastar miljön mest i såväl rika som fattiga länder. Det är därför nödvändigt att lyfta klimatfrågorna ur ett genusperspektiv.

Politiska åtgärder mot klimatförändringarna bör inte vara könsneutrala. Kvinnor och män, särskilt i fattiga länder, har olika ansvar, sårbarhet och skilda förutsättningar att minska utsläppen och att anpassa sig till klimatförändringarna. Mycket tyder på att klimatförändringarna kommer att få särskilt allvarliga konsekvenser för kvinnor.

5. Undantag för miljöteknik, punkt 4 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

För att utvecklingsländer ska ha några möjligheter att bromsa sina egna utsläpp och samtidigt utvecklas behöver de få tillgång till modern miljöteknik. När utvecklingsländer vill utveckla tekniker för förnybar energi och hållbar livsstil, t.ex. genom att bygga ut vindkraften, måste de antingen betala dyra patentlicenser eller använda gammal teknik där patenträtten gått ut. De har helt enkelt inte råd med den modernaste och miljövänligaste tekniken. Ett center för tekniköverföring har visserligen inrättats (CTCN, Climate Technology Centre and Network, i Köpenhamn), men annars saknas konkreta politiska initiativ för att underlätta tekniköverföring till utvecklingsländer. Sverige borde ta liknande initiativ och driva på EU och andra industriländer så att en storskalig tekniköverföring kan komma till stånd. Det skulle bl.a. kunna göras genom att reformera bestämmelser om patent och immaterialrätt på vissa utvalda tekniker.

6. Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete, punkt 5 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion
2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 2.3 och 19 i denna del
och
avslår motionerna
2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,
2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 5 och
2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Lite mer än hälften av EU:s utsläpp i dag faller utanför utsläppshandeln, t.ex. utsläpp från transporter, byggnader och jordbruk. Medlemsstaterna har bindande mål för att minska utsläppen i dessa sektorer. Därför är det viktigt att medlemsstaterna kan använda effektiva ekonomiska styrmedel för att nå dessa mål och att EU:s klimatambitioner inte motarbetas av stelbenta statsstödsregler eller skatteregler. Nuvarande regelverk behöver ses över så att EU:s åtaganden i Parisavtalet ska kunna nås.

Sverige måste ligga på för att se till att EU uppfyller sina åtaganden i Parisavtalet och att alla delar av EU:s regler bidrar till klimatmålen.

7. Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete, punkt 5 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 5 och avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 2.3 och 19 i denna del och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning och kräver såväl regionala och nationella som globala lösningar. Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Det europeiska beroendet av rysk gas bidrar till utsläpp av koldioxid och instabilitet. Flera EU-länder har inte ställt om från kolberoende medan andra ökat sitt beroende av fossila källor genom att stänga ned kärnkraft eller investera för lite i förnybara källor. Sverige ska fortsätta driva på för att EU ska vara ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme globalt.

8. EU:s klimatmål, punkt 6 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8, 10 och 12 samt avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8 och 9 samt

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

I oktober 2014 fattade Europeiska rådet beslut om ett ramverk för EU:s klimat- och energipolitik till 2030. Enligt beslutet ska utsläppen av växthusgaser minska med minst 40 procent inom EU fram till 2030 jämfört med 1990, vilket innebär 46 procent för Sveriges del. Med reservation för att siffrorna kan redovisas på olika sätt har Sveriges utsläpp minskat med 25 procent mellan 1990 och 2015. Sålunda är denna överenskommelse ett ambitiöst men inte orimligt riktmärke. Sverigedemokraternas mål är att försöka uppfylla åtagandet från 2014 och sedan utvärdera utvecklingen innan nya mål sätts upp. Samtidigt bör man hålla öppet för att framtida forskning kan motivera att målen justeras eller rentav slopas.

När EU beslutade om bördefördelningen gavs Sverige de mest ambitiösa utsläppsminskningsskraven av samtliga länder. Detta är besynnerligt mot bakgrund av att Sveriges utsläpp av växthusgaser per capita redan ligger kraftigt under genomsnittet för industrialiserade länder. Sverigedemokraterna vill att regeringen i förhandlingarna om framtida bördefördelningar inom EU ska verka för att Sverige inte ska drabbas av hårdare utsläppsminskningsskrav än vad som är genomsnittet bland EU-länderna.

Det är nödvändigt att åtaganden inom EU kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. EU står trots allt bara för omkring 10 procent av världens utsläpp medan resten av världen ökar utsläppen med motsvarande ett helt EU på mindre än fem år.

9. EU:s klimatmål, punkt 6 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8 och 9 samt avslår motionerna

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 1 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8, 10 och 12.

Ställningstagande

Sverige bör verka för att EU antar följande klimatmål för 2030: till 2030 ska utsläppen av växthusgaser minska med minst 60 procent, jämfört med 1990, och minskningarna ska göras inom Europa. Detta ska vara bindande krav med åtaganden för alla EU-länder. Sverige ska även verka för att EU antar en målsättning att nå nollutsläpp senast 2050 och att all energiproduktion då ska vara förnybar.

10. Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), punkt 7 (M, SD)

av Åsa Coenraads (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Mats Nordberg (SD), Marlène Lund Kopparklint (M) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 26 och avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10,

2018/19:1311 av Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2416 av Alireza Akhondi (C) och

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige bör sträva efter att komma överens med andra länder som har koldioxidskatt eller handel med utsläppsrätter, i syfte att nå en överenskommelse om gemensamma regler. Steg som tas för att koppla samman EU:s utsläppshandelssystem med andra länders motsvarigheter bör påskyndas. Exempelvis har EU redan kopplat samman ETS med motsvarande utsläppshandelssystem i Schweiz.

11. Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), punkt 7 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2018/19:1311 av Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2416 av Alireza Akhondi (C),

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 26.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att EU:s handelssystem med utsläppsrätter (EU ETS) måste reformeras i grunden. Taket för koldioxidutsläppen från Europas industrianläggningar måste skrivas ned ytterligare, och ett minimipris på utsläppsrätter bör införas. Dessutom behöver systemet förändras i grunden även till formen. Alla utsläppsrätter ska auktioneras ut och inkomsterna från detta tillfalla medlemsländerna.

12. Reformering av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), punkt 7 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10,

2018/19:1311 av Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2416 av Alireza Akhondi (C) och

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 26.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att handelssystemet med utsläppsrätter (EU ETS) bör utvidgas till att omfatta även den övriga transportsektorn samt andra samhällssektorer med stora utsläpp som ännu inte deltar i systemet. De växthusgaser som i dag omfattas av ETS är koldioxid (CO₂), lustgas (N₂O) och perfluorkolväten (PFC). I EU täcker ETS ca 45 procent av de totala växthusgasutsläppen. För Sverige är motsvarande siffra ca 37 procent. Kristdemokraterna anser att alla växthusgaser bör omfattas av EU:s handelssystem med utsläppsrätter.

13. Harmonisering av kompensation för indirekta effekter, punkt 8 (M)

av Åsa Coenraads (M), Betty Malmberg (M) och Marléne Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 21.

Ställningstagande

Elnätet är sammankopplat med våra grannländer, vilket leder till att fossil energi också påverkar priset. Eftersom den sista kilowattimmen bestämmer priset på all el som säljs påverkar EU ETS indirekt elpriset, trots att elen inte har några utsläpp. Dessa indirekta effekter får medlemsstaterna kompensera för, men det nuvarande systemet för kompensation motarbetar dock hela utsläppshandelns syfte, då det ger länder som ännu inte ställt om sin elproduktion en konkurrensfördel gentemot länder som faktiskt minskat sin

andel fossilbaserad elproduktion. Orsaken är att endast el producerad med fossila bränslen genererar de intäkter som används för kompensationen. Ett sådant system är i grunden orimligt. Att harmonisera kompensationen för indirekta effekter på EU-nivå skulle i förlängningen gynna länder som har ställt om sin elproduktion och på så sätt främja övergången till ett fossilfritt samhälle. En harmonisering är också något som Moderaterna och partigruppen EPP (Europeiska folkpartiet) drev i förhandlingarna om den nya utsläppshandeln.

14. Undantag för utsläppsrätter för torvproduktion, punkt 9 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 27.

Ställningstagande

Den torv som i dag utvinns används dels för bränsleändamål (energitorv) och dels för jordförbättring m.m. (odlingstorv). Torven är ett inhemskt långsamt förnybart bränsle då den nybildas kontinuerligt. I dag klassas torven i Sverige som förnybar vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter, då EU klassar torven som fossil energi. Vi anser att torven under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar ska klassas som förnybar, men även att regeringen inom EU ska verka för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom EU:s system för handel med utsläppsrätter.

15. Inriktning för svensk klimatpolitik, punkt 10 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motionerna
2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och
2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

FN:s sekretariat för klimatkonventionen samt flera organisationer och oberoende forskare konstaterade att de samlade klimatbidragen inte alls räcker för att förhindra en global temperaturhöjning till max 2 grader. Sverige bör presentera ett eget nationellt klimatbidrag i stället för att stå bakom EU:s klimatbidrag (NDC, nationally determined contributions), dvs. löften om vad man avser att göra för att minska utsläppen av växthusgaser.

16. Inriktning för svensk klimatpolitik, punkt 10 (L)

av Tina Acketoft (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motionerna
2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 och
2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

I stället för kortsiktiga och dyra stöd och subventioner vill Liberalerna ha grön skatteväxling och klimatsmarta investeringar. Liberalernas politik syns framför allt i skattetabellerna där den som smutsar ned får betala mer.

17. Det svenska klimatramverkets genomförande, punkt 11 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15 och
avslår motion
2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna avstyrkte förslaget om att införa ett klimatpolitiskt råd eftersom behovet av det föreslagna rådet och dess status framstår som mycket oklara. Denna situation har inte förändrats varför det klimatpolitiska rådet bör avskaffas. Det finns redan instanser som Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen och Konjunkturinstitutet som har till uppgift att granska regeringens åtgärder bl.a. på detta område, vilket gör att det kommer att bli ett överlapp. Uppgiften att bedöma huruvida regeringens politik är tillräcklig för att uppfylla målen hanteras redan av Naturvårdsverket, varför ett klimatpolitiskt råd förefaller överflödigt.

18. Översyn av miljöbalken, skogsvårdslagen m.m., punkt 12 (M)

av Åsa Coenraads (M), Betty Malmberg (M) och Marléne Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2888 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7 och
avslår motionerna

2018/19:2065 av Cecilie Tenfjord Toftby (M) och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Skogen har en central roll i den gröna omställningen och är en av nycklarna till att bryta vårt fossilberoende. Skogsprodukter för byggindustrin både i Sverige och i andra länder bidrar också till att minska klimatpåverkan från andra mer energikrävande byggmaterial, varför ökad export av trä också kan bidra till minskad klimatpåverkan. Skogen har stor potential att bidra i kampen mot klimatförändringarna. Vi anser att den potentialen ska tas till vara. Vi menar att klimathänsyn inte heller tillräckligt beaktas i de avvägningar som görs med stöd av miljöbalken. Därför föreslår vi att miljöbalken ses över i syfte att tydligare lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande.

19. Svenska klimatmål, punkt 13 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 och avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3, 4 och 13 samt

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringen bör ge Miljömålsberedningen nya direktiv för klimatpolitiken. Målet för svensk klimatpolitik ska utgå från hur man så kostnadseffektivt som möjligt kan bidra till att minska utsläpp av klimatgaser på global nivå. Forskning har visat att bindande mål för förnybart inom EU kraftigt kan öka kostnaderna utan att utsläppen minskar.

20. Svenska klimatmål, punkt 13 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3, 4 och 13 samt avslår motionerna

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Sveriges etappmål om att våra utsläpp av växthusgaser utanför den handlande sektorn ska minska med 40 procent till 2020 kan nås med hjälp av flexibla mekanismer. Vänsterpartiet anser att målet bör nås helt och hållet genom enbart nationella insatser. Vänsterpartiet anser vidare att internationella klimatinvesteringar är nödvändiga men att dessa inte bör användas för att nå

det nationella klimatmålet. Vi anser därför att Sveriges köp av utsläppskrediter via mekanismen för ren utveckling (clean development mechanism, CDM) för att uppnå det nationella klimatmålet ska upphöra.

Vänsterpartiet är positivt till att utsläppsmålen för den icke handlande sektorn ingår som etappmål i miljömålssystemet, men anser inte att utsläppsmålen till 2030 och 2040 ska kunna nås genom s.k. flexibla mekanismer. Vänsterpartiet anser att kompletterande åtgärder öppnar för att Sverige riskerar att tappa fokus på egna nödvändiga utsläppsminskningar och till del får förlita sig på åtgärder med osäker klimatnytta. Dessutom kan beroendet av s.k. flexibilitet få till konsekvens att Sverige i internationella sammanhang kommer driva att på för en fortsatt användning av osäkra utsläppskrediter i stället för att de industrialiserade staterna tar ansvar för sina historiska utsläpp genom utsläppsminskningar på hemmaplan.

Sverige ska senast 2040 ha nollutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Klimatmålet ska nås genom utsläppsminskningar inom landet, omfatta utsläpp inom såväl den handlande som den icke handlande sektorn, dvs. oavsett om det innefattar utsläpp som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter eller de som hanteras nationellt, och avse de utsläpp som är skapade av mänsklig verksamhet.

21. Svenska klimatmål, punkt 13 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 och avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3, 4 och 13 samt

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Kristdemokraterna värnar målet om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären 2045.

22. Konsumtionsbaserade mål, punkt 14 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 6 och
avslår motionerna

2018/19:746 av Mathias Tegnér m.fl. (S) och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill, i likhet med en mängd miljöorganisationer och aktörer, införa ett kompletterande mål och konkreta åtgärder för att de konsumtionsrelaterade utsläppen ska minska. Att det behöver införas ett kompletterande mål för de konsumtionsrelaterade utsläppen har också framförts av flera av Miljömålsberedningens experter och sakkunniga samt av Klimatmålsinitiativet, en bred sammanslutning av 21 olika aktörer. Vänsterpartiet anser att de konsumtionsrelaterade utsläppen ska inordnas i det klimatpolitiska ramverket genom en kompletterande målstyrning för att stärka Sveriges förutsättningar att nå miljökvalitetsmålen, och generationsmålet i synnerhet.

23. Sektorsmål, punkt 15 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16 och
avslår motionerna

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 10,

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1 och

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 7 och 12.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser liksom Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet att klimatmål bör formuleras i termer av det miljöproblem vi vill lösa och inte i termer av de medel vi har för att lösa det. Av den anledningen bör Sverige snarast avveckla alla sektorsvisa mål inom klimatpolitiken. Mål om andel förnybar energi, energieffektivisering och en koldioxidfri fordonsflotta bör överges.

24. Sektorsmål, punkt 15 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 10 och
avslår motionerna

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1,

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 7 och 12 samt

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att alla fordon som staten, landstingen, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar från 2020. Det är också oerhört angeläget att en ny nationell definition av miljöbil kommer på plats.

25. Klimatanpassning, punkt 17 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi kan vara tämligen säkra på att klimatet kommer att variera och att Sverige och andra länder kommer att ställas inför utmaningar till följd av extremväderhändelser, detta oavsett vilken den bakomliggande orsaken är och oavsett hur många miljarder vi väljer att lägga på olika klimatsatsningar. Sverigedemokraterna anser att Sveriges nationella beredskap för klimatförändringar bör förstärkas. Detta berör allt från livsmedelsförsörjning och infrastruktur till andra aspekter på beredskap inför exempelvis skogsbränder och översvämningar.

26. Koldioxidläckage, punkt 18 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Det måste vara grundläggande för den svenska klimatpolitiken att politiken på området inte leder till att utsläpp i Sverige migrerar till andra länder.

27. Energiforskning, punkt 19 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13.

Ställningstagande

Att sänka utsläpp av klimatgaser utan att detta är kopplat till nya innovationer som kan stå på egna ben på en konkurrensutsatt marknad är kostsamt och påverkar jobb och välfärd i Sverige och Europa negativt. Sveriges och Europas

fokus måste därför riktas mot energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen.

28. Miljöskadliga subventioner, punkt 21 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 23 och
avslår motion

2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt OECD kan en subvention definieras som miljöskadlig om den uppmuntrar till att mer miljömässig skada sker än vad som varit fallet utan subventionen. De potentiellt miljöskadliga subventionerna i Sverige uppskattas till ett belopp av ca 60 miljarder kronor i Naturvårdsverkets uppdaterade kartläggning 2017. I Naturskyddsföreningens rapport Avskaffa klimatskadliga subventioner (2018) uppskattas klimatskadliga subventioner till ca 30 miljarder kronor. I rapporten konstaterar Naturskyddsföreningen att nedsatta skatter för fossila bränslen är den enskilt största typen av subvention. Enligt Europeiska kommissionens rapport Färdplan för ett resurseffektivt Europa ska miljöfarliga subventioner fasas ut till 2020. I budgetpropositionen för 2018 framgår att miljöskadliga subventioner behöver fasas ut såväl i Sverige som globalt.

29. Biodrivmedel och reduktionsplikt, punkt 22 (M, KD)

av Åsa Coenraads (M), Betty Malmberg (M), Marléne Lund Kopparklint (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 65,

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 108,

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13 och
 2018/19:2901 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 39 och
 avslår motionerna
 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8,
 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 7,
 2018/19:2427 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 4 och
 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20.

Ställningstagande

Flygsektorn står för en ökande del av de globala klimatutsläppen. Utvecklingen av grönt flygbränsle går framåt. Genom bl.a. Fly Green Fund har flera flygningar med grönt flygbränsle genomförts. Tack vare vår goda tillgång på råvaror har Sverige potential att bidra till denna utveckling, men då måste långsiktiga spelregler komma på plats. Tillgången på biodrivmedel för flyget är dock fortfarande begränsad, men precis som för vägtransportsektorn krävs långsiktiga styrmedel för att skapa en efterfrågan.

Flyget måste ta ett större klimatansvar, men det ska inte genomföras med en flygskatt som beskattar alla flygresor på samma sätt utan hänsyn till bränsle. Några skäl är att flygskatten inte har någon klimatstyrning som premierar effektiv teknik och att den drabbar regioner utanför storstadsregionerna oproportionerligt hårt. Det är därför angeläget att införa effektiva styrmedel som leder till minskade utsläpp och teknikutveckling för att säkerställa att utsläppen från flygandet minskar på riktigt. Vi föreslår därför att det införs krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle i allt flygbränsle.

30. Biodrivmedel och reduktionsplikt, punkt 22 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20 och
 avslår motionerna

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8,
 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 7,
 2018/19:2427 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 4,
 2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 65,
 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 108,
 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13 och
 2018/19:2901 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 39.

Ställningstagande

Sverige har sedan den 1 juli 2018 infört en oerhört ambitiös reduktionsplikt. Reduktionsnivån kommer framöver att ligga på över 20 procent. Sverigedemokraterna står bakom reduktionsplikten som princip men vill begränsa den kraftigt, samtidigt som det dubbla styrmedlet i form av nedsättning av skatt på höginblandade biodrivmedel snarast bör avskaffas. Mot bakgrund av hur marknaden ser ut för biodrivmedel bör reduktionsplikten inte överstiga 2 procent för bensin och 5 procent för diesel. En sådan reduktionsplikt skulle behålla en marknad för bra biodrivmedel samtidigt som dåliga biodrivmedel, som exempelvis palmolja-baserade bränslen, skulle kunna fasas ut från den svenska marknaden utan kraftiga prisökningar som följd.

31. Nationell plan för utveckling av flygbränslen, punkt 23 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 64.

Ställningstagande

Flyget svarar för en relativt liten men växande andel av de klimatpåverkande utsläppen. Det är angeläget att Sverige fortsätter att ligga i framkant i den gröna omställningen av flygtrafiken. Kristdemokraterna vill fortsätta arbeta för att våra transportslag ska vara så klimatsmarta som möjligt. Vi anser därför att det är centralt att utveckla förnybara bränslen för att minska flygets klimatpåverkan. Det är viktigt att möjliggöra tillräcklig tillgång till biobränslen för flygbranschen. Kristdemokraterna föreslår därför en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången på biobränsle till flyget.

32. Överenskommelse om en bana för reduktionsplikten, punkt 24 (M)

av Åsa Coenraads (M), Betty Malmberg (M) och Marléne Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Det är glädjande att vi den 1 juli i år fick på plats ett regelverk för reduktionsplikt, dvs. på ökad inblandning av biodrivmedel, som Moderaterna länge har drivit på för. Systemet grundas på drivmedlens klimatprestanda, alltså hur stora reduktioner av utsläpp av växthusgaser som drivmedlet ger upphov till. Genom successivt ökad inblandning av biodrivmedel kan vi minska de fossila koldioxidutsläppen och bidra till att Sverige når 2030-målet. En svaghet i förslaget är dock att det bara innehåller bindande etappnivåer fram till 2020.

33. Konsumtionsåtgärder, punkt 26 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17–19 och
avslår motionerna
2018/19:1611 av Mathias Tegnér (S) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5 och 31 samt
2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 27.

Ställningstagande

Köttkonsumtionen i Sverige har ökat med över 40 procent sedan 1990 och står nu för en betydande del av de svenska växthusgasutsläppen. Precis som Klimatberedningen (SOU 2008:24) har konstaterat saknas det styrmedel inom jordbrukssektorn som är direkt riktade mot att minska utsläppen av växthusgaser. Vidare berörde Miljömålsberedningen (2016) köttkonsumtionens utsläpp, men lade inte fram något konkret förslag om målsättningen för minskad konsumtion. Beredningen konstaterade att det står varje regering fritt att föreslå konkreta mål för hur bl.a. köttkonsumtionens utsläpp ska minska. Vänsterpartiet anser att det är märkligt, inkonsekvent och ohållbart att ett område som har så stor klimatpåverkan står fritt från både utsläppsmål och

åtgärder. Därför föreslår Vänsterpartiet att riksdagen antar ett mål om minskad köttkonsumtion.

Animalier, nötkött i synnerhet, orsakar höga utsläpp jämfört med vegetabilier. Skälet är att det krävs flera kilo foder för att producera ett kilo kött samt att uppfödningen i sig själv orsakar stora utsläpp av växthusgaser. Förutom en generell minskning av köttkonsumtionen anser Vänsterpartiet att det är viktigt att stimulera metoder som belastar miljön så lite som möjligt, minskar importen och tar största möjliga hänsyn till djurens rätt till ett naturligt beteende i enlighet med djurskyddslagen. En handlingsplan bör tas fram för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animaliekonsumtionen, ska minskas.

Allt fler kommuner, skolor, företag, ideella organisationer och privatpersoner har anammat idén om vegonorm. Med konceptet vegonorm serveras vegetarisk mat som standard; kött blir ett tillval. Andra aktörer väljer vegetariska dagar som ett sätt att minska köttkonsumtionen och uppmärksamma fördelarna med att äta mer växtbaserat. Vänsterpartiet ser stora fördelar i att lyfta den vegetariska maten i offentliga sammanhang. Genom gemensamt ägande kan effekten av våra handlingar bli större och nya hållbara normer etableras. Vänsterpartiet anser att vegonorm och köttfria dagar är ett bra sätt att minska köttkonsumtionen och därmed ta ansvar för miljön, folkhälsan och djuren.

34. Konsumtionsåtgärder, punkt 26 (L)

av Tina Acketoft (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5 och 31 samt avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17–19,

2018/19:1611 av Mathias Tegnér (S) yrkandena 1 och 2 samt

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 27.

Ställningstagande

Det måste vara enkelt för människor att handla klimatsmart, sortera soporna och ta cykel, buss eller tåg i stället för bilen. Allt fler människor vill också genom medvetna val minska sin egen påverkan på miljö och klimat. Liberalerna välkomnar denna positiva utveckling som bör underlättas än mer.

Marknadsdriven märkning och certifiering av varor förenklar för människor att göra klimatsmarta val.

För att minska köttkonsumtionens klimatpåverkan behöver köttproduktionen förbättras ur ett miljö- och klimatperspektiv, men köttkonsumtionen behöver också minska. Marknadsdriven märkning och certifiering av varor är positivt, och Liberalerna ser gärna en obligatorisk klimatmärkning av vissa varor såsom visst kött.

35. Negativa utsläpp och koldioxidlagring, punkt 28 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14 och avslår motionerna

2018/19:204 av Johnny Skalin (SD),

2018/19:1469 av Ola Johansson (C) yrkande 3,

2018/19:1885 av Johan Hultberg (M) yrkande 1,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 29,

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 29 och 30,

2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 7 och

2018/19:2745 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att LULUCF (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, land-use, land-use change and forestry) ska ingå i medlemsstaternas mål om utsläpp av klimatgaser. Detta är viktigt för att uppnå rättvisa villkor och stimulera till en ansvarsfull skogspolitik. Dock ser vi det som märkligt om medlemsstaterna efter förhandlingar endast kan tillgodoräkna sig nya förändringar av markanvändning. Utgångspunkten måste givetvis vara att fastställa nationernas faktiska nettoutsläpp med markanvändning inkluderat och sedan utgå från dessa nya siffror i samtliga beräkningar.

36. Koldioxidransonering, punkt 29 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24.

Ställningstagande

Vänsterpartiet menar att det är för tidigt att fastställa att koldioxidransonering skulle vara ett effektivt sätt att hejda klimathotet. Förutom kostnadsberäkningar för att införa ransonering behövs underlag för bl.a. hur det påverkar andra styrmedel och de offentliga investeringarna för att minska utsläppen av koldioxid. En utredning bör därför tillsättas för att belysa effekterna av att införa koldioxidransonering i Sverige.

37. Utvärdering av klimatpolitiken, punkt 30 (M)

av Åsa Coenraads (M), Betty Malmberg (M) och Marlène Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 och
avslår motionerna
2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och
2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 5.

Ställningstagande

En politisk åtgärd är enbart verkningsfull om den genererar extra nytta utöver vad som hade skett om åtgärden inte vidtagits, det vill säga additionell nytta. Därför är det den additionella nyttan som ska eftersträvas. Utgångspunkterna för Moderaternas klimatpolitik, och för vår politik i stort, är att kostnads-effektivitet måste stå i centrum. Nuvarande regering redovisar inte hur stora utsläppsminskningar som klimatpolitiken förväntas ge upphov till. Detta beror

delvis på att det inte finns några allmänt vedertagna beräkningskonventioner för hur klimatnytta ska bedömas. Att sådana saknas får konsekvensen att symbolpolitik alltför ofta tillåts övertrumfa åtgärder som på allvar skulle kunna sänka utsläppen i både Sverige och världen. Ett viktigt förslag för att ha ordning och reda i klimatpolitiken är att beräkningskonventioner tas fram för att bedöma klimatnyttan med alla förslag.

38. Utvärdering av klimatpolitiken, punkt 30 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 5 samt avslår motionerna

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har ett stort engagemang för miljön, både nationellt, regionalt och globalt, och vi ser allvarligt på de ökade utsläppen av växthusgaser i världen och de effekter detta kan få. Det är samtidigt viktigt att klimatarbetet bygger på en kostnads- nyttoanalys.

Svensk klimatpolitik har länge byggt på premissen att Sverige ska gå före och besluta om betydligt större utsläppsminskningar än andra länder. Tanken bakom detta är att Sverige på detta sätt ska kunna påverka andra länder att gå i samma riktning. Problemet med denna strategi är att det inte finns något som tyder på att den fungerar. Det finns ingen forskning på området som stöder att denna föregångspolitik på något sätt bidrar till minskade utsläpp. Enligt teorin om koldioxidläckage kan det t.o.m. vara så att denna politik bidrar till att öka utsläppen i andra länder. Sverigedemokraterna anser det vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i sådan utsträckning att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik. Sverigedemokraterna är av uppfattningen att en genomgripande analys av föregångspolitiken och risken för koldioxidläckage skyndsamt behöver genomföras så att inte svensk produktion försvinner utomlands till stor skada för samhället men utan nytta för miljömålen i ett globalt perspektiv.

39. Utvärdering av klimatpolitiken, punkt 30 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och
avslår motionerna

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 5 samt

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Fram till dess att ett etappmål för konsumtionsrelaterade utsläpp införts anser Vänsterpartiet att det är av stor betydelse att dessa utsläpp uppmärksammas.

Särskilda yttranden

1. Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete, punkt 5 (L)

Tina Acketoft (L) anför:

Utsläpp känner inga landgränser. Sverige har idag relativt låga koldioxidutsläpp per capita jämfört med andra EU-länder, men vi ska självklart minska våra utsläpp samtidigt som vi ska driva på för en gemensam effektiv politik inom EU som bidrar till att alla EU-länder minskar sina utsläpp. Sverige ska vara en tydlig röst i EU för att EU ska ta klimattäten internationellt. EU ska vara en garant för Parisavtalet och visa vägen framåt i klimatarbetet, och alla EU-länder måste ta sitt klimatansvar.

Liberalerna har fått igenom mycket av sin miljö- och klimatpolitik genom januariavtalet, där bl.a. frågan om klimatet, miljön och EU hanteras. Vi väljer därför att inte reservera oss utan avser att följa frågorna noga och delta i det konstruktiva arbetet med politikens utveckling på området.

2. Nationella klimatinvesteringar och principen om klimateffektivitet, punkt 20 (L)

Tina Acketoft (L) anför:

Samhället måste ställa om, och då behövs klimatinvesteringar som är långsiktiga och kommer många till del. Fokus ska vara på att få ned utsläppen, och stöd ska riktas mot insatser där investerade medel har störst nytta och en långsiktig effekt, t.ex. inom transport, industri samt jord- och skogsbruket.

Liberalerna har fått igenom mycket av sin miljö- och klimatpolitik genom januariavtalet, där bl.a. frågan om att utveckla och effektivisera klimatinvesteringsprogrammen hanteras. Vi väljer därför att inte reservera oss utan avser att följa frågorna noga och delta i det konstruktiva arbetet med politikens utveckling på området.

3. Biodrivmedel och reduktionsplikt, punkt 22 (L)

Tina Acketoft (L) anför:

Biodrivmedel är bättre än fossila bränslen och kan öka genom ett reduktionspliktssystem. Samtidigt bör biodrivmedel användas där det gör mest nytta, t.ex. inom flyg och tyngre transporter.

Liberalerna har fått igenom mycket av sin miljö- och klimatpolitik genom januariavtalet, där bl.a. frågan om fossilfria transporter hanteras. Vi väljer därför att inte reservera oss utan avser att följa frågorna noga och delta i det konstruktiva arbetet med politikens utveckling på området.

4. Särskilt yttrande med anledning av januariavtalets påverkan på motionsbehandlingen (C)

Kristina Yngwe (C) och Rickard Nordin (C) anför:

För Centerpartiet är klimatet och den globala uppvärmningen en av vår tids viktigaste frågor. Läget är allvarligt, och det krävs kraftfulla åtgärder över hela världen såväl som i Sverige mot vattenbrist, torka, rekordvärme och skogsbränder. Vi vill både minska utsläppen och med ny teknik ta bort koldioxidutsläpp som redan finns i atmosfären, s.k. minusutsläpp. Det är därför välkommet att Centerpartiet lyckats få gehör för många av våra förslag i januariavtalet som slutits tillsammans med Liberalerna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Flera av de förslag som finns i vår budget och i vår stora klimatmotion kommer nu att genomföras. Att på dessa punkter göra tillkännagivanden mot regeringen blir därför överflödigt, då regeringens existens är avhängig av genomförandet av januariavtalet. Centerpartiet kommer att följa regeringens arbete med genomförandet noga och vara en konstruktiv partner och samtidigt en grön liberal opposition i de delar som inte omfattas av avtalet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av torv från redan dikade torvmarker inte ska behöva utsläppsätter inom EU-ETS och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:204 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om integrering av markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (land-use, land-use change and forestry, LULUCF) i Sveriges EU-interna åtaganden, i linje med ingångna avtal i och med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod, och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:392 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i internationella klimatförhandlingar och övriga forum som berör klimatfrågan bör uppmärksamma de globala skillnaderna liksom klass- och genusaspekter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i internationella klimatförhandlingar och övriga forum som berör klimatfrågan bör verka för att kvinnors delaktighet och makt stärks i arbetet för att bromsa klimatförändringarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etappmålet om utsläppsminskning till 2020 för den icke handlande sektorn ska uppnås genom nationella insatser för utsläppsminskningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etappmålen om utsläppsminskningar till 2030 och 2040 för den icke handlande sektorn ska uppnås genom nationella insatser för utsläppsminskningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör presentera ett nationellt klimatbidrag, s.k. NDC, som kompletterar och går utöver EU:s, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta ett etappmål för att minska de konsumtionsrelaterade utsläppen av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att i sin årliga officiella statistik över växthusgasutsläpp i Sverige som rapporteras till FN:s klimatkonvention även rapportera de konsumtionsbaserade utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s klimat- och energimål till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU antar en målsättning att nå nollutsläpp senast 2050 och att all energiproduktion då ska vara förnybar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformering av EU:s utsläppshandelssystem och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i internationella klimatförhandlingar och andra forum, bör verka för att miljöteknik och vissa livsmedelstekniker som begränsar klimatförändringarna ges liknande undantag som finns inom TRIPS-avtalet gällande livsbesparande mediciner och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatmål för nollutsläpp av växthusgaser till senast 2040 och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt mål om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2025, jämfört med dagens nivåer, bör införas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en handlingsplan bör tas fram för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animalieproduktionen, ska minskas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att kommuner ska uppmuntra till vegetarisk kost, exempelvis genom att införa konceptet Vegonorm och/eller vegetariska dagar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på utfasning av miljöskadliga subventioner där borttaganden av subventioner är granskade med avseende på miljöeffekter, påverkan på offentliga finanser och generella ekonomiska och sociala kostnader och fördelar och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att belysa effekterna av att införa koldioxidransonering i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:746 av Mathias Tegnér m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av konsumtionsbaserade klimatmål och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1311 av Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av långsiktiga och kraftfulla åtgärder för att minska utsläppsrätterna i EU:s utsläppshandelssystem och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avdragsrätt för skrotande av utsläppsrätter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1397 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ta fram en plan för hur dagens fossila subventioner ska fhasas ut och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i internationella samarbeten ska driva på för utfasning av fossila subventioner och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1469 av Ola Johansson (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra villkoren och förutsättningarna för koldioxidlagring med CCS i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1611 av Mathias Tegnér (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av koldioxidmärkning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att minska koldioxidavtrycket från konsumtion av livsmedel inom offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1633 av John Weinerhall (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur klimatpolitiken kan utgå ifrån en princip om klimateffektivitet där klimatsatsningars påverkan på utsläpp omräknat i koldioxidekvivalenter ska redovisas samt att avsteg från denna princip särskilt ska motiveras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:1804 av Lawen Redar (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strategier för ekologisk hållbarhet med kraftigt sänkt tillväxt och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strategier för ekonomisk hållbarhet med kraftigt sänkt tillväxt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strategier för social hållbarhet med kraftigt sänkt tillväxt och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1885 av Johan Hultberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att etablera ett nära svensk-norskt samarbete kring utveckling och introduktion av CCS och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stark europeisk klimat- och miljöpolitik och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2065 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om att förorenaren ska betala, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatet och miljön behöver mer EU-samarbete och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om långsiktiga klimatinvesteringar som kommer många till del, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsumenters val, märkning av varor inklusive obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor som visst kött och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köttkonsumtionens klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2416 av Alireza Akhondi (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för en reform av handeln med utsläppsätter, vilket innebär mer harmonisering, färre utsläppsätter, slopande av fri tilldelning och mer riktmärken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

- 2.3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ett regelverk på europeisk och global nivå för att ekonomiska styrmedel effektivt ska kunna användas för resurseffektivitet, en giftfri vardag och minskad klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser klimatpolitik.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara ledande i det globala och regionala klimat- och miljöarbetet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att systemet med reduktionsplikt för drivmedel är ambitiöst och långsiktigt och att kvoterna ligger i linje med målet om en fossiloberoende fordonsflotta och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla fordon som staten, landstingen, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar från 2020 och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka incitamenten till omställning till en större andel förnybara drivmedel i arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka takten i EU:s klimatarbete och i det internationella klimatarbetet för att nå Agenda 2030:s och Parisavtalets mål och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för åtgärder som leder till negativa utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2427 av Anders Åkesson m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk inblandning av biodrivmedel för flyget och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta att driva på för att EU ska vara ett klimatpolitiskt föredöme, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett sista datum för försäljning av fossila drivmedel 2030 och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur offentliga aktörer i större utsträckning ska kunna använda sig av nudging och mobility management för att bidra till hållbarhetsmålen och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en svensk klimatpositiv strategi för negativa utsläpp och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att globalt verka för minskad avskogning och att fler skogar restaureras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2733 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att EU:s utsläppsmål bör skärpas så att det ligger i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att genomdriva ett klimatpolitiskt ramverk och en klimatlag på EU-nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att reformera EU:s regler för statsstöd, stödsystem, budget och övrig politik så att de bidrar till ett fossilfritt samhälle och genomförandet av EU:s del av Parisavtalet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn och anpassning av miljöbalken, skogsvårdslagen och annan relevant lagstiftning så att den bidrar till uppfyllelse av de klimatmål som har beslutats av Sveriges riksdag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn och anpassning av relevanta mål inom alla sektorer, såsom de transportpolitiska målen, så att de bidrar till att uppnå de klimatmål som har beslutats av Sveriges riksdag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statsbudgeten ska redovisa hur anslag, anslagsförändringar och ändrad lagstiftning inom varje utgiftsområde påverkar utsläppen av växthusgaser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje departement i statsbudgeten ska redovisa hur stora utsläpp av växthusgaser som sker inom departementets ansvarsområden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regleringsbrev till myndigheter bör ses över och anpassas till det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ytterligare sektorsmål med tydligt utpekat ansvar om genomförande, utöver det nuvarande för transportsektorn, t.ex. för sektorer som bostad och jordbruk, samt etappmål för hur snabbt utsläppen ska minska, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett kompletterande mål för den klimatpåverkan som Sverige bidrar till i andra länder genom utsläpp från varor, resor och tjänster – dvs. ett konsumtionsmål, och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag på åtgärder för att uppnå ett kompletterande konsumtionsmål och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett arbete som ger förslag på att undanröja de hinder som lyfts fram i näringslivets klimatfärdplaner, som har tagits fram inom ramen för Fossilfritt Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om att kommunerna ska anta lokala klimatmål som bidrar till att nå de nationella klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera en plattform där kommunernas klimatåtgärder, klimatplaner och klimatbudgetar kopplas till 1,5-gradersmålet och Parisavtalet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunernas möjlighet att rapportera sina utsläppsminskningar i enlighet med Parisavtalet bör underlättas, t.ex. genom förbättrad utsläppsstatistik på kommunal nivå hos berörda myndigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2734 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD):

64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången till biobränsle till flyget och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på obligatorisk inblandning av förnybart flygbränsle och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behöver införas en åtgärdsplan för åkermarkens bördighet samt kolbindning i odlingsmark och betesmark och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2745 av Rebecka Le Moine (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma en plan för hur skogen kan användas för bästa klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara helt klimatneutralt 2050 och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga handelssystemet för utsläppsrätter inom EU, EU ETS, så att det omfattar alla växthusgaser och vidgas till ett globalt handelssystem med gemensamt mål för minskade utsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L):

107. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på det internationella miljöarbetet och tillkännager detta för regeringen.
108. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk inblandning av förnybart bränsle för flyget och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det globala perspektivet inom klimatarbetet bör ges en central plats och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i internationella förhandlingar ska verka för att de som släpper ut mest också ska ha de största åtagandena om att minska utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk klimatpolitik måste bygga på en kostnads-nyttanalyt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges nationella beredskap för klimatförändringar bör förstärkas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en analys av den svenska föregångspolitiken på klimatområdet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att svensk klimatpolitik inte leder till åtgärder som gör att utsläpp av växthusgaser flyttar till andra länder och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tills vidare ska ha Europeiska rådets rambeslut från 2014 som riktlinje för sina åtaganden gällande reduktioner av utsläpp av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de frivilliga åtagandena inom ramen för klimatavtalet i Paris framöver ska utformas så att de enkelt ska kunna jämföras och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fördelning av utsläppsminskningar inom EU och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mål för att minska utsläppen av växthusgaser ska uppnås utan att äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtaganden inom EU bör kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges och Europas fokus inom klimatpolitiken bör riktas mot energiforskning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LULUCF (förändrad markanvändning) bör räknas med i rapporteringen av utsläpp av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det klimatpolitiska rådet och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte använda sektorsvisa mål inom klimatpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för svensk klimatpolitik ska utgå från hur man så kostnadseffektivt som möjligt kan bidra till att minska utsläpp av klimatgaser på global nivå och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningarna på internationella klimatinvesteringar bör ökas på bekostnad av ineffektiva åtgärder i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2888 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över miljöbalken i syfte att tydligare lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram beräkningskonventioner för klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en överenskommelse om bana i reduktionsplikten fram till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda reduktionsplikt för flyget och hur tillgången på biobaserat flygbränsle kan öka och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för en harmonisering av kompensationen för indirekta effekter och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en sammanlänkning av EU ETS med andra länders och regioners system för handel med utsläppsrätter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2901 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en framtida reduktionsplikt för flyget bör utredas och tillkännager detta för regeringen.